

קול לעלוב: 02-374-30-10
בחול'ל: 1718-506-9119

ערב שב"ק פר' ויקרא - זכור תשפ"ד / גליון 622

קריאת המגילה
אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א [311]
קריאת המגילה אצל כ"ק מרן אדמו"ר
הברכת משה זיע"א [331]
דברות קודש טיש פורים תשפ"ב [311]
טיש פורים תשפ"ב [6]

אהל מועד

לדברי תורה וחסידות מרבתינו הקדושים מלעלוב

חדש! בכל יום שישי שיעור של הרב הגאון רבי אפרים הכהן ווייס שליט"א רב ומו"צ בקהלתנו לונדון [2]
והרב הגאון רבי זלמן וייס שליט"א נכד כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א
חדש! שיעורים הלכה למעשה הלכות פורים מפי
הרה"ג ר מרדכי גרין שליט"א רב ומו"צ בקהלתנו הק' [2-6]

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

החזירו בתשובה ואחר כך נתפרסם לצדיק נשגב.

והנה כבר בעת ההיא שהיה לראשונה אצל הרה"ק רבי דוד מלעלוב וגמר בנפשו לשוב בתשובה שלימה, מיד פתח הרה"ק רבי דוד ודיבר עמו בענינים נשגבים בעבודת השם יתברך, ושאלו הרה"ק רבי חיים דוד הכיצד מדבר עמו כבר עתה מענינים נשגבים אלו, הלא רק לפני זמן מועט היה שקוע רח"ל בעוונותיו ולא תיקן עצמו עדיין.

השיב לו זקני דכן היה גם אצל בני ישראל במצרים, שכידוע היו שקועים במ"ט שערי טומאה, ועבדו עבודה זרה רח"ל, וכשנצטוו מפי הגבורה להקריב קרבן פסח, נפל רוחם בקרבם שכן עד כה היו עובדי עבודה זרה וכיצד ירהיבו עוז לעלות בקודש ולהקריב קרבן פסח. אמר להם השם יתברך 'משכו וקחו וגו' ושחטו הפסח' ודרשו חז"ל במדרש (שמות רבה טז, ב) 'משכו וקחו לכם' - כלומר משכו ידיכם מעבודת כוכבים וקחו לכן צאן ושחטו, פירוש, שאמר להם השם יתברך לישראל אך משכתם ידיכם מעבודה זרה, כבר אפשר לכם לקחת קרבן ולהקריבו לה'.

היוצא מזה שכשאך מקבל על עצמו לעזוב את החטא, ע"י שמעורר עצמו במשהו, מיד אפשר לעסוק בעניני עבודת השם יתברך.

ויש לומר דענין זה מרמזת התורה, דהנה 'ויקרא' הוא לשון טומאה (רש"י) כמו שנאמר גבי בלעם 'ויקרא אלקים אל בלעם' (במדבר כג, טז), ותיבת 'ויקרא' הוא לשון חיבה ולשון שמלאכי השרת משתמשין בו שנאמר (ישעיהו ו, ג) וקרא זה אל זה ואמר (רש"י).

החביבים לפניו יתברך ועי"ז תהיה עבודתו יתירה מאילו הביא בפועל, עכתדה"ק.

ויש להסמיק את דברי הגמ' בסנהדרין (מג, ב), ואמר רבי יהושע בן לוי בזמן שבת המקדש קיים אדם מקריב עולה שכר עולה בידו, מנחה שכר מנחה בידו, אבל מי שדעתו שפלה מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולן שנאמר (תהלים נא, יט) זבחי אלקים רוח נשברה, ולא עוד אלא שאין תפילתו נמאסת שנאמר 'לב נשבר ונדכה אלקים לא תבוזה' (שם).

והוא כמו שביאר מרן אדמו"ר את דברי המדרש שאמר לו השם יתברך דמה שאתה לב נשבר, חביב עלי יותר ממלאכת המשכן שזה עבודת הקרבנות, דבוזה שנשבר לבו והיתה רוחו נמוכה על שאינו מקריב בפועל העולה והמנחה הרי הוא בדרגא יתירה שנחשב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם.

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר (א, א). הנה א' דויקרא זעירא, ונאמרו בזה הרבה פירושים. ואפשר לבאר בהקדם מה ששמעתי מזקני כ"ק מרן אדמו"ר ה'ברכת משה' זיע"ע, שאמר בשם הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א על הכתוב (במדבר ז, יד) כף אחת עשרה זהב, כף לשון כפיפה (כמאה"כ 'במה אקדם ה' אכף לאלקי מרום' - מיכה ו, ו) 'כף אחת' - איין בייג, דכאשר אדם כופף עצמו במשהו בהרהור תשובה, אזי 'עשרה זהב' - ווערט ער א גאלדינער יו"ד, עכדה"ק.

וידועה העובדא שהיתה עם הרה"ק רבי חיים דוד דוקטור מפייעטרוקוב זיע"א, שזקני הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א

אמרי קודש

פרשת ויקרא

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר (א, א). ובמדרש (ויקרא רבה א, ו), רבי תנחומא פתח, יש זהב ורב פנינים וכלי יקר שפתי דעת וגו' (משלי כ, טו), לפי שהיתה נפשו של משה עגומה עליו, ואמר הכל הביאו נדבתן למשכן ואני לא הבאתי, אמר לו הקב"ה חייך שדיבורך חביב עלי יותר מן הכל, שמכולן לא קרא הדיבור אלא למשה, ויקרא אל משה, ע"כ.

כ"ק מרן אדמו"ר ז"ל זיע"ע ביאר, דהנה מקופיא הפירוש הוא דמה שאמר לו השם יתברך למשה דיבורך חביב עלי, הכוונה היא על הדברי תורה שלימד משה לישראל, שהם חביבים על השם יתברך יותר מהכל, אך לכאורה יש להבין הלא משה רבינו ע"ה היה יודע שתורתו עולה לנחת רוח לפניו יתברך, ואפילו הכי היתה נפשו עגומה עליו, וזהו מפני שחפץ ליטול חלק בהקמת המשכן, ואם כן מה נחמה ניחמו השם יתברך על זה.

וביאר, דמה שאמר לו השם יתברך 'חייך שדיבורך חביב עלי יותר מן הכל', היינו אותו דיבור שאמר 'הכל הביאו נדבתן ואני לא הבאתי', דיבורים אלו שנאמרו בלב נשבר ורוח נמוכה שהכל הביאו נדבתם למשכן זולתך, הם עלו לנחת רוח לפניו יתברך והיו חביבים לפניו יותר מהנדבה בפועל שהביאו בני ישראל, וכמאמר דוד המלך ע"ה (תהלים נא, יט) זבחי אלקים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלקים לא תבוזה, ונמצא אם כן דזה גופא שלא נשתתף משה בתרומת המשכן, היא היא שגרמה לו שיהא לבו נשבר בקרבו ולדבר דיבורים

וזהו 'ויקרא' - אף מי שיש בו חטאים, אם הוא כופף עצמו ומהרהר בתשובה בשעתא חדא ובריגעא חדא, כמו אל"ף שהיא דבר קטן, שהיא האות הראשונה בסדר האותיות, ואפילו זעירא, מיד נהיה 'ויקרא' - לשון חיבה, ויכול לעבוד עבודת השם יתברך כאילו מעולם לא חטא וכהמשך הכתוב 'אדם כי יקריב מכם קרבן לה' (א, ב).

בעת סיום מסכתא ברכות בשוה"ט יום הפורים תש"פ

הכול לטובה

בגמרא סוף מסכת ברכות (ס, ב) תנא משמיה דר' עקיבא לעולם יהא אדם רגיל לומר כל דעביד רחמנא לטב עביד, ומוכא המעשה דרבי עקיבא הלך בדרכו והגיע לעיר אחת וביקש ללון, אך לא נהגו בני העיר בו הכנסת אורחים, אמר כל מה דעביד רחמנא לטב עביד ויצא ללון בשדה מחוץ לעיר.

והיה עמו תרנגול חמור ונר להאיר לו, באה הרוח כיבתה את הנר, בא חתול וטרף את התרנגול, בא אריה וטרף את החמור וכו' ועל כל דבר נענה ואמר כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, לאחר מכן באו גייסות ולקחו בשבי את בני העיר, נענה רבי עקיבא וכי לא כך אמרתי לכם דכל מה שעושה הקדוש ברוך הוא הכול לטובה, ומפרש רש"י אילו היה נר דלוק היה הגייס רואה אותי ואילו היה החמור נוער או התרנגול קורא היה הגייס בא ושובה אותי, עכ"ל.

ושמעתי לפני שנים מהרה"ח ר' אלימלך גלבשטיין ז"ל ששמע מפי הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל שאמר דהנה אם ננסה לתאר מה נורא היה מצבו של ר' עקיבא באותה שעה, בני העיר לא אבו להכניסו ללון, הוא נאלץ ללון בשדה, בחשכה, במקום חיות רעות, מעונות אריות, נרו נכבה, חמורו ותרנגולו נטרפו עד שנשאר חסר כל, ואף על פי כן נתחזק באמונתו, ועל כל צער וצער אמר כל מה דעביד רחמנא לטב עביד.

וסיים הגר"ח דאמנם רבי עקיבא זכה לראות בתוך שעה קלה איך כל דבר שאירע לו לטובה ולחסד היה מאת ה', ואיך שכל פרט ופרט הצטרף לחשבון הכללי שהצילו מידי הליסטים, אך זאת על כל אחד לדעת כי כן הוא באמת בכל הייסורים והמקרים הבאים ר"ל על האדם, אף אם באותה שעה אין נראה לו כן, לדעת כי הכול לטובה הוא מאת ה'.

בזכות התנאים והאמוראים

מבאר בדרך נפלא מה שמצינו חילוק לשון במגילת אסתר, שפעמים נאמר 'משתה' ושמחה, ופעמים 'שמחה ומשתה', ותמצית דבריו דהנה אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה, אמנם כדי שיגיע אדם מעצמו לידי שמחה זהו מדריגה, כי כפי נקיות הנפש, ה'ריינקייט', וה'קרבנות אלוקים' שיש לאדם, הוא זוכה לשמחה.

ועל כן בשנה הראשונה תיכף בבוא ימי הפורים, כשנזכרו ישראל בנסים הגדולים שעשה להם השי"ת בזמן הזה, נתעורר ליבם באהבת ה' עצומה והרגישו קדושה נפלאה ושמחה עליונה, ומתוך שמחה זו הלכו ונתיישבו כולם לעשות סעודה ומשתה להודות ולהלל, ועל כן כתיב שם 'שמחה ומשתה', שמהשמחה הגיעו לידי משתה.

אמנם מרדכי ואסתר ראו שלדורות האחרונים לא יהיו במדרגה גדולה כזו שיגיעו לידי שמחה מאליהם, אלא יצטרכו לעשות איזה פעולה חיצונית מקודם להביאם לידי שמחה, ועל כן כאשר כתבו לקיים ימי הפורים לדורות עולם אז כתבו 'משתה ושמחה' היינו שיהודים יישבו קודם ויעשו משתה וסעודה, ומתוך המשתה יבואו לידי שמחה וקדושה (ועיין שם ב'אמרי נועם' דאזיל ומפרש כל מקום שנאמר משתה ושמחה לפי דרכו).

והנה ידועים דברי החיד"א (ברכי יוסף, סימן תרצ"ו) והביאו ה'חתם סופר', דהנה הרמ"א בהג"ה הראשונה על השלחן ערוך, כותב "שיויתי ה' לנגדי תמיד", היינו שהאדם יזכור שה' רואה את כל פעולותיו ומתוך כך יתמלא ביראת שמים, ובהג"ה האחרונה בשלחן ערוך אורח חיים, הלכות פורים, חתם דבריו במילים 'וטוב לב משתה תמיד', היינו מעלת השמחה.

וכתב על זה החיד"א שבחכמה סיים הרמ"א בחתימתו מעין פתיחתו, לרמוז שאלו השני 'תמידין', 'שיויתי ה' לנגדי תמיד' - וטוב לב משתה תמיד, שניהם דבוקים זה בזה, בבחי' 'שני תמידין כסדרן', כי יראת ה' מביאה את האדם לידי שמחה, וזהו רמז כי מי שזוכר תמיד מגדולת ה' - יוכל להיות טוב לב משתה תמיד.

וסיים כ"ק אד"ש: אם יהודי זוכה שיש לו יראת שמים, אזי מתוך ה'שיוויות' הוא מגיע לידי שמחה, מתוך ערליכקייט יש לו שמחה, ואם לא אזי העצה בשבילו היא לעשות פעולות לבוא לידי שמחה, ואזי בכוח השמחה יזכה להגיע לידי יראת שמים.

קודם אמירת ה'הדרן' אמר: בספה"ק 'עטרת ישועה' איתא שבשעת סיום מסכתא ישנו כוח גדול להשפיע אך טוב על ישראל, וב'תפארת שלמה' כתב שבסיום מסכתא זוכים לכל ההשפעות טובות שהתנאים והאמוראים הנזכרים באותה מסכתא השפיעו בשעת לימודם, והלא יהודים רבים צריכים לישועות ורפואות כל אחד ואחד בענייניו, יעזור השי"ת שבזכות כל התנאים והאמוראים הנמצאים כאן עמנו בעת סיום המסכתא, נזכה לכל ההשפעות טובות, ישועות ורפואות וכל מילי דמיטב בעזהשי"ת.

רק אמונה בבורא כל עולמים

לאחר שהתחיל ללמוד מסכת שבת אמר: בספה"ק 'אגרא דפרקא' מביא מעשה רב מהרה"ק רבי יחיאל מיכל מזולאטשוב זצוק"ל ששאל לו איש אחד בדחן בדרך בדיחותא בערב שבת לפנות ערב בכדי לפקח דעתו, וזאת שאלת הבדחן, הלא העני כמה יסורין באין עליו עד שמספיק ומכין צורכי שבת והבעה"ב אין לו שום צער להכנה דרבה הלזו, וכשמגיע שבת ומתחיל העני לומר פרקי מסכת שבת, (שבת פ"א יציאות השבת וכו' העני חייב) תיכף מתחיל העני חייב, למה יהיה חייב העני.

הנה הבדחן הלז שאל בדרך בדיחותא לפקח דעת הרב הקדוש, אבל הרב הקדוש הנ"ל היה משוטט בקושיא הנ"ל, דבאמת יקשה למה תתחיל המשנה בכבא דהתחייבות העני, ובפרט שהיא הכנסה, תולדה, והשיב לו הרב ששייב לו תשובה בשבת, וא"ל הרב בסעודת הערב שהקשו קושיא זו במתיבתא דרקיע, והשיבו שבשביל זה מגיע התחייבות לעני בשביל שפשט העני את ידו ועשה השתדלות, הבן העניין, והבן שיחת חולין של תלמידי חכמים ועד היכן הדברים מגיעים, עכ"ל.

וסיים כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בקול גדול: דער עיקר איז אמונה, מ'דארף האבין אמונה אין בורא כל עולמים - העיקר הוא להאמין בהשי"ת, צריכים להתאזר אך ורק באמונה בבורא כל עולמים.

והתחילו מיד לזמר הניגון 'נאר אמונה אין בורא כל עולמים'.

משתה היין פורים תש"פ

בתחילת הסעודה פתח ואמר כ"ק אד"ש: בספה"ק 'אמרי נועם' להרה"ק מדז"יקוב

בגמרא מגילה (ט"ו, ב) ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית, אמר רב לוי כיון שהגיעה אסתר לבית הצלמים נסתלקה הימנה שכינה, אמרה אלי אלי למה עזבתני.

ובמדרש 'שׁוּחַר טוֹב' (תהלים, כב, לו) איתא על זה הפסוק, אלי אלי למה עזבתני - אלי שבים אלי שבסיני, עכ"ל, וצריך להבין מה הטעם שהזכירה אסתר בבית הצלמים שני עניינים אלו, אלי שבים אלי שבסיני, מה שייכותם לכאן.

והנה בספר 'לשמוע בלימודים' (להג"ר יצחק אליהו מווילנא, במס' מגילה) מסביר הטעם שנסתלקה שכינה מאסתר בהגיעה לבית הצלמים, כי בהיכנסה לשם נתעורר העוון שהשתחוו ישראל לצלם שהעמיד נבוכדנאצר, וכדאיתא בגמרא (מגילה יב, א) שאלו תלמידיו את רבי שמעון בר יוחאי מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליהו כו', אמר להם מפני שהשתחוו לצלם, ומפרש רש"י בימי נבוכדנאצר.

ואף אמנם שמה שהשתחוו לצלם של נבוכדנאצר היה מחמת יראה שלא יהרגם, והיה זה רק כלפי חוץ כדאי' בגמרא (מגילה, שם) 'הם לא עשו אלא לפני' ופירש"י מיראה, אך הרי יהודי מחויב למסור נפשו דהא ע"ז הוא ביהרג ובל יעבור.

והנה אבי מרן אדמו"ר ז"ע פירש הפסוק 'הים ראה וינוס' (תהלים קיד, ג) דקאי על שירת הים, על פי המדרש (תהלים קיד) מה ראה, ראה ארונו של יוסף יורד לים, ויש להבין למה גרם ארונו של יוסף לים לנוס ולהיקרע מפניו, וביאר עפ"י מה דמוכא ב'פרשת דרכים' על הא דאיתא בחז"ל (בראשית רבה פד, ז) על הפסוק (בראשית לז, ב) ויבא יוסף את דיבתם רעה אל אביהם, ויבא יוסף את דיבתם רעה - מה אמר, ר' מאיר אומר חשודים הם בניך על אבר מן החי ע"כ.

ומבאר ה'פרשת דרכים' דבאמת השבטים לא אכלו ח"ו אבר מן החי, אלא בהמה שנשחטה ומפרכסת, ועדיין יש בה חיות, והדין הוא שישראל מותרים במפרכסת, דכבר הותרה בשחיטתה, אבל בן נח אסור באכילתה דאין לו את כוח השחיטה המתרת, ובזה נחלקו יוסף ואחיו, דהאחים סברו שיש להם דין ישראל אף קודם קבלת התורה, ועל כן מותרים באכילתה, אבל יוסף סבר שלישאל קודם מתן תורה יש דין בני נח, ובן נח אסור לו לאכול אבר מן החי, ומפרכסת אף היא אסורה לו, דאין

שחיטתה מתרת אותה כמו בישראל, ולכך אמר חשודים הם בניך על אבר מן החי.

היוצא מדבריו שיוסף היה סובר דיש להם לישראל קודם מתן תורה דין בני נח, ובזה יבואר דהנה דבקריעת ים סוף היה קיטרוג של הס"מ 'הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה', כדמוכא במדרש (שמות רבה כא, ז) ולא היה הים יכול להקרע להם מפני הקיטרוג שעבדו במצרים ע"ז בשיתוף, עד שראה ארונו של יוסף, ויוסף הלא סבר דיש להם לישראל דין בני נח, ובן נח אינו מצווה על עבודה זרה בשיתוף כדאיתא בתוס' (בכורות ב; ד"ה שמה יתחייב) דבני נח לא הוזהרו על כך, ובני ישראל שעבדו עבודה זרה במצרים, זה היה בשיתוף, ולא הוזהרו על כך, כדין בני נח, ונסתם פי המקטרג ונקרע להם הים, עכד"ק.

והנה בגמ' שבת (פת, א) ויתייצבו בתחתית ההר א"ר אבדימי בר חמא בר חסא, מלמד שכפה הקב"ה עליהם הר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, אמר רב אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא, ומפרש רש"י וז"ל מודעא רבה, שאם יזמינם (הקב"ה) לדין למה לא קיימתם מה שקבלתם עליכם, יש להם תשובה שקבלוה באונס עכ"ל.

והשתא יבואר העניין להפליא, כאשר הגיעה אסתר לבית הצלמים התעורר חטא עוון העבודה זרה של ישראל שהשתחוו בשיתוף לצלמו של נבוכדנאצר (דהא היה ליבם לשמים ולא עשו כן אלא מיראה), אמרה 'אלי אלי למה עזבתני', אלי בים - אלי בסיני, שהרי בים סוף ראו שיש לישראל דין בן נח, ובסיני היה מודעא רבא לאורייתא שלא קיבלו ישראל את התורה אלא מיראה, דכפה עליהם הר כגיגית.

ואם כן יש להם לישראל פתחון פה דעדיין דינם כבן נח, ולא חל עליהם שם ישראל בסיני כי לא קיבלו התורה אלא בכפייה, ובן נח אינו אסור בשיתוף, ולפיכך בדין הוא שיתבטל הקטרוג של עבודה זרה שעבדו בימי נבוכדנאצר, וזהו שאמרה אסתר 'אלי בים אלי בסיני'.

הוקשה לי אתמול בשעת קריאת המגילה היאך יתכן הדבר שמרדכי ידע את כל אשר נעשה ואילו אסתר המלכה לא ידעה כלל עד שהוצרכה לשלוח את התך לשאול את מרדכי מה זה ועל מה זה, והלא היא הייתה בארמון המלך וכיצד לא ידעה מאומה, אמנם היום ראיתי א אינטערסאנטער 'ילקוט שמעוני', א פלא, וזה לשונו, שומר

מצוה לא יידע דבר רע - זו אסתר שהייתה עסוקה במצות ביעור חמץ (שהרי היה זה בערב פסח) ולא הייתה יודעת ברעתו של המן, עכ"ל.

בשׁוּׁלְחַן הַטְּהוֹר סְעוּדַת פּוּרִים תַּשְׁפ"א, בֵּית שֶׁמֶשׁ

זקני אדמו"ר ה'ברכת משה' ז"ע היה חוזר על דברי ה'תולדות יעקב יוסף' בשם הבעל שם טוב הקדוש ז"ע על דברי הגמרא (ברכות ו, ב) מאי כרום זולות לבני אדם, דברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלין בהם, ופירש"י כגון תפילה שעולה למעלה, עכ"ל.

ופירש הבעש"ט דלפעמים התפילה פועלת למעלה, ברומו של עולם, אך למטה בעולם הזה אין ניכר מיד פעולתה ולפיכך יש בני אדם המבזין אותה וחושבים חלילה שתפילתם הולכת לריק, אך האמת אינו כן, כי אף תפילה אינה הולכת לאיבוד ח"ו, אלא זהו רק הסתר, שאיננו רואים זאת מיד.

ובזה ביאר זקני ז"ע עניין נתינת מחצית השקל, דאיתא בגמ' (מגילה, יג) כאשר שקל המן עשרת אלפים כיכר כסף להשמיד ולהרוג את היהודים, אמר לו הקב"ה רשע כבר קדמו שקלי לשקליך ע"כ. והנה מאז נתינת השקלים במדבר עד אז כבר עברו כמה מאות שנים, ורואים מכאן שאף פעולה והשתדלות של יהודי לה' לא הולכת לאיבוד ותפעל לאחר זמן, והוא חיזוק גדול לכל יהודי עכד"ק.

ואפשר להוסיף על דבריו הקדושים שזהו באמת כל טעם קריאת המגילה, לעורר ליבם של יהודים בכל הדורות כי ה' אלוקינו שומע תמיד לתפילתם ומושיעם בעת צרה, כדאיתא ברמב"ם (סוף מנין המצוות) וז"ל: "וציוו לקרוא המגילה בעונתה כדי להזכיר שבחיו של הקב"ה ותשועות שעשה לנו, והיה קרוב לשוועינו, כדי לברכו ולהללו, וכדי להודיע לדורות הבאים שאמת מה שהבטיחנו בתורה כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כה' אלהינו בכל קראנו אליו", עכ"ל.

ועל דרך זה כתב המהר"ל (בהקדמה ל'אור חדש' על מגילת אסתר) שהנס בפורים היה מכוח מה שהתחזקו בתפילה להשי"ת, וז"ל, "ומפני כי אין גאולה שנעשית על ידי תפילה כמו זאת, כמו שאמר 'דברי הצומות וזעקתם', לכך נקראת הגאולה הזאת על שם התפילה, ונקראת 'אילת השחר' כי היא מתחזקת בתפילה והיא תפילתן יוצאת לפועל, ולא היה להם כיסוי וסתימה, רק התפילה היתה לפני השם יתברך בפועל, ע"כ.

והנה הרה"ק ר' צדוק הכהן מלובלין זי"ע מביא (פרי צדיק, פורים) שהקב"ה בעצמו מקיים כל מצוותיו הכתובות בתורה, וכיון שאיתא בירושלמי 'אין מדקדקין במצוות פורים אלא כל מי שפושט ידו ליטול נותנין לו', אזי אף הקב"ה מקיים מצוות זקנים ונותן צדקה לכל דורשי ישועתו בכל עניינים, עכד"ק.

והרה"ק ממונקאטש זי"ע כותב שזמן סעודת פורים הוא עת רצון וסגולה שיתקבלו בקשותיו של כל יהודי לפני השי"ת, כמאה"כ במגילה 'ויאמר המלך לאסתר במשתה היין מה שאלתך וינתן לך, ויאמר המלך זה מלכו של עולם, אסתר רומז לכנסת ישראל, במשתה היין היינו סעודת פורים, 'מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך ותעש', שבהאי שעתא הוא עת רצון שממלא הקב"ה כל משאלות ליבנו לטובה.

העולה מכל האמור שאף תפילה לא הולכת לאיבוד, ואף אם לא רואים זאת מיד ויש הסתר, יש להמשיך ולהתפלל ולבקש באמונה שלימה, ודבר זה יש לרמוז בלשון הפסוק במגילה 'ותוסף אסתר', היינו גם אם יש תוספת הסתר פנים בעולם, עם כל זה 'ותדבר לפני המלך', יש להתחזק ולהמשיך להתפלל ולבקש מלפני המלך, מתוך אמונה שלימה שאף תפילה בעולם לא הולכת לריק ח"ו, כל תפילה ותפילה מקובלת לרצון לפני השי"ת ופועלת גדולות אצלו ית'.

יעזור ה' שכל התפילות שביקשו כל כלל ישראל היום הזה יעלו לרצון, ונזכה במהרה לה'ראנו ה' חסדך וישעך תתן לנו', שיזכו כולם בעז"ה לבני חיי ומזוני לכל יוצאי חלציהם, ונזכה שת'הא ש'נת פ'דיון ב'נים.

שוה"ט ליל ש"ק פקודי תשפ"ד בית שמש

אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה עבודת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן (לח, כא).

ב'מאור ושמש' עמד על כמה דקדוקים בהאי קרא, דהנה אמרו חז"ל (שמות רבה ל, ג) כל מקום שנאמר 'אלה' פוסל את הראשונים וא"כ יש להבין מה בא לפסול כאן באמרו 'אלה פקודי', ועוד צריך להבין למה נקרא המשכן 'עדות'.

עוד צ"ב מהו שנאמר 'אשר פוקד על פי משה', והרי משה הוא הנותן חשבון על מלאכת המשכן וא"כ היה ראוי לכתוב אשר

פוקד 'מאת משה' והיה המשמעות שפקד ונתן חשבון לאחרים ממה שהיה תחת ידו מנדבת המשכן, וגם הלשון 'על פי' אינו מדוקדק שהיה לו לכתוב 'על ידי' וכו'.

ומבאר ה'מאור ושמש' העניין במילין רברבין וכותב שם 'שטארקע לשונות', ויסוד דבריו דהנה מצינו שעסק התורה חשוב לפניו יתברך שמו כאלו עשינו המעשה בידיים כי כך אמרו חז"ל (מנחות קי, א) 'זאת תורת העולה' - כל העוסק בתורת העולה כאלו הקריב עולה, וכן כמה וכמה מצות שאינם מצויים בזמן הזה אזי עסק תורתנו הוא במקום המעשה.

דהיינו מצינו שנצטוונו לקרות פרשת פרה קודם פסח ושאר דברים כיוצא באלו שמפורש הרבה בגמרא ובמדרשים שעסק בתורה הוא חשוב ומקובל לפניו יתברך שמו כאלו עשינו הדברים עצמן בפועל ממש, רק שצריך לזה כוונת הלב לכוון בעסק התורה באהבה ויראה גדולה כדי להמשיך הקדושה הזאת עלינו כמו בעת שהיה הדבר בפועל.

ובתוך דבריו כותב בלשון קדשו, והתורה נקראת 'עדות' כמאמר הכתוב (שמות ל, ו) ארון העדות, לוחות העדות (שם לא, יח) כי התורה היא עיקר העדות, ועדות בגימטריא תלמוד.

וזהו שאמר לו הקדוש ברוך הוא ובנותר תעשה משכן לעדות, רצה לומר בעת שיעסקו ישראל בפרשיות המשכן יהיה להם כח להמשיך ולעורר הקדושות ועולמות העליונים שנתעוררו אז במעשי המשכן בפועל, וכך עשה משה בכותבו התורה הניח קדושה גדולה שהבין ביתר שאת ועוז ותעצומות של ישראל בנדבתם, הכל הניח בתורתנו הקדושה כדי שנוכל לעורר לבנינו בעת עסקינו בפרשיות אלו במעשי המשכן למשוך עלינו כמעט השראת השכינה ולעורר היחודים שנעשו מאז וכו'.

אבל לזה צריך אדם התעוררת גדול בכל שנה ושנה בעת עוסקו בפרשיות אלו, צריך ללמוד בכל שנה ביתר תשובה ואהבה ויראה משנה שעברה, כי בשנה שעברה עדיין לא מצא הקדושה שהניח משה רבינו וכל ישראל במלאכת המשכן, על כן צריך כל אדם לפסול את הלימוד שלמד באשתקד ולמצוא לו איזה חסרון בלימודו וילמוד עתה ביתר שאת ועוז ותשובה יתירה אולי ימצא הקדושה זו למשוך עלינו קדושה המשכן וכלים לקבל איזה השראת אלהותו יתברך שמו מזה.

וזהו פירוש הפסוקים הנ"ל 'אלה פקודי

המשכן משכן העדות' ונאמר אלה פוסל את הראשונים ר"ל כנ"ל שצריך האדם לפסול מעשיו הראשונים שלמד עד עתה מצות המשכן וצריך עתה מחדש ללמוד מעשי המשכן כדי שימצא במעשי המשכן מה שפקד משה רבינו ע"ה בתורה במעשי המשכן וזהו אשר פוקד על פי משה ר"ל מעשי המשכן נגזו בתורה על פי משה שר"ל על פי דיבורו ממש שאמר להקדוש ברוך הוא רבוננו של עולם מה נעשה בנותר ואמר לו הקדוש ברוך הוא ובנותר תעשה משכן לעדות ר"ל תגנוז בתורה.

וזהו עשה 'על פי משה עבודת הלויים' ר"ל שזהו עבודת הצדיקים הנלוים אל ה' בעבודתם שממשיכים על עצמם על ידי התורה הקדושה בעת לימודם השראת אלהותו יתברך שמו וכו' עכ"ל עיי"ש בהמשך דבריו הק'.

ועל פי דברי קדשו אמרתי לבאר כפל הלשון בברכת משה לבני ישראל להלן (לט, מג) 'ויברך אותם משה וברש"י 'אמר להם יהי רצון שתשרה שכינה במעשי ידיכם ויהי נועם ה' אלוקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו, והוא אחד מ"א מזמורים שבתפילה למשה' ע"כ.

ולכאורה צריך להבין מהו שכפל וחזר 'ומעשה ידינו כוננהו' לאחר שכבר אמר 'כוננה עלינו', אך לדברי ה'מאור ושמש' יתבאר שפיר שקודם בירכס שתשרה שכינה במעשי ידיהם הוא המשכן שזכו להקים עתה, וזהו 'מעשי ידינו כוננה עלינו'.

ולאחר מכן הוסיף לברכס שגם לאחר שבעוה"ר כבר לא יהיה המשכן ובית המקדש קיים, מ"מ יזכו בני"ל לעורר ייחודים אלו על ידי שילמדו ויעסקו בפרשיות המשכן, וישיגו על ידי זה השראת השכינה כמו שהיה אז, והיינו 'ומעשה ידינו כוננהו' לדורות הבאים ג"כ.

והנה על הפסוק (לט, ג) 'וירקעו את פחי הזהב וקצץ פתילים' הביא הבעל הטורים ג' וקצץ במסורה, וקצץ פתילים, וקצץ חנית. קצץ עבות רשעים, שבזכות המשכן היו מתגברים על אויביהם ומקצצין חניתותיהם עכ"ל.

והנה בזמן ובמצב השורר כעת צריכים אנו לרחמי שמים להתגבר על אויבינו, וא"כ על ידי שנעסוק בלימוד התורה בפרשיות אלו וייחשב לנו כהקמת המשכן בפועל כדברי ה'מאור ושמש', בזכות זה נזכה להתגבר על האויבים ולקצץ חניתותיהם וחרבותיהם ונזכה לכל הישועות אכי"ר.

צו השעה • הפעם יותר מתמיד שותפים לאהל מועד!

הכנה לפורים - ליל שב"ק פרשת זכור

זכור אשר עשה לך עמלק

ראשית נקדים, הנה בשבת זו קוראים לנו לקיים המצוה למחות את זכר עמלק, ונביא את דברי החינוך (מצוה תרג) שמבאר המצוה וזה לשונו, שנצטוונו לזכור מה שעשה עמלק לישראל, שהתחיל להתגרות במצאתם ממצרים, בטרם נשא גוי וממלכה ידו עליהם, וכענין שכתוב 'ראשית גוים עמלק' (במדבר כד, כ), ותרגומו, ריש קרביא דישאל הוה עמלק, שהכל היו יראים מהם בשמעם היד הגדולה אשר עשה להם ה' במצרים, והעמלקים ברוע לבבם ובמזגם הרע לא שתו לבם לכל זה ויתגרו בהם, והעבירו מתוך כך יראתם הגדולה מלב שאר האומות, וכענין שמשלו בזה רבותינו ז"ל (פסיקתא רבתי פרשה יב, תנחומא דברים כה, יז) משל ליוורה רותחת שאין כל בריה יכולה לירד לתוכה ובא אחד וקפץ וירד לתוכה, אף על פי שנכונה הקר אותה לאחרים, ועל זכירת ענינם זה נאמר 'זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים' (שם).

משרשי המצוה, לתת אל לבנו שכל המיצר לישראל שנאו לפני השם ברוך הוא, וכי לפי רעתו וערמת רוב נזקו תהיה מפלתו ורעתו, כמו שאתה מוצא בעמלק כי מפני שעשה רעה גדולה לישראל שהתחיל הוא להזיקם ציינו השם יתברך לאבד זכרו מני ארץ ולשרש אחריו עד כלה.

מדיני המצוה מה שאמרו ז"ל בגמ' (מגילה יח, א), שחיוב זכירה זו היא בלב ובפה, וכן הוא בספרי (ריש פר' בחוקותי), 'זכור את אשר עשה וגו' יכול בלבבך, כשהוא אומר 'לא תשכח' הרי שכחת הלב אמורה, הא מה אני מקיים 'זכור', שתהא שונה בפיו, עד כאן בספרי. כדי שלא ישכח הדבר, פן תחלש איבתו ותחסר מהלבבות באורך הזמנים, עכ"ל.

שיטות הראשונים בזמן חיוב קריאתה

ואגב, נזכיר בזה שלגבי זמן חיוב קריאתה מצינו כמה שיטות: החינוך (שם) כותב, דלא נצטוונו בזמן קבוע והיה די לנו בזה לזכור הענין פעם אחת בשנה או בשתי שנים או שלש, ובמנ"ח (אות א) כתב דנראה מדבריו דסגי בפעם אחת בחייו, ומנהגם של ישראל לקרותה בשבת מיוחד בכל שנה ושנה תורה היא.

שיטת הרמב"ם (ספר המצוות עשה קפט, הלכות מלכים פ"ה ה"ה), דמצוות עשה לזכור תמיד מעשיו הרעים ואיבתו כדי לעורר איבתו, ושיטתו דצריך לזכרה תמיד בכל יום.

שיטת הרמב"ן דשיעורה אחת בשנה, [עיין שו"ת חתם סופר (אה"ע סימן קיט), שכתב דמלשון הרמב"ן בענין בתי ערי חומה (ויקרא כה ט) למדנו דשיעור שכחה הוא שנה, וא"כ גבי זכירת מעשה עמלק דכתיב ביה (דברים כה, יט) לא תשכח חיובה היא אחת בשנה].

והכינו את אשר יביאו

הנה נמצאים לנו בימים גבוהים ונעלים מאוד, ודרושה להם הכנה דרבה, ובעצם נדרשת היתה ההכנה מכבר, דלכל מצוה צריך שיקדים לה האדם הכנה מקודם, דזו הדרך והעצה היחידה לזכות לקיים המצוה בשלימות, וכדי שיהא כלי ראוי לקבל ההשפעות הנעלות הנשפעים מזאת המצוה.

בתפארת שלמה פרשת ויגש (ד"ה ויגיד לו), מאריך בגודל חשיבות ההכנה לכל מצוה, על פי דברי הגמרא (ביצה ב, ב) דהכנה דאורייתא, ומוכיח לה רבה מקרא (שמות טו, ה) 'והכינו את אשר יביאו, ומבאר שם, דבכל דבר מצוה או תורה ותפילה צריך האדם להקדים לו הכנה קודם אשר יבא לפני המלך, כי הנה בכל דבר מצוה נמשך ובא לו לאדם קדושה יתירה מעשיית המצוה וכמו שאומרים בברכת המצוות 'אשר קדשנו במצוותינו', ואחר עשיית המצוה פנים חדשות באו לכאן ונהיה לאיש אחר, לכן צריך האדם לפנות לבבו ולטהר נפשו קודם כל דבר ולהכין את עצמו להעשות כלי להשראת הקדושה מן המצוה אחר כך.

וזהו כוונת אמרם ז"ל (סוף עוקצין) 'לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום', ר"ל לעשות עצמו שלם וכלי המחזיק הברכה וההשפעה מלמעלה, כי באם לא כן לא עשה כלום, נמצא כי ענין ההכנה הוא כלי המחזיק המצוה ושייך להמצוה, וזה שאמרו (ביצה ט) כי ההכנה דאורייתא כמו שהמצוה דאורייתא וכו', יען כי ההכנה הוא יד המחזיק להמצוה והתחלה אליה, הנה תחשב אף היא כמוה, כי כמו התחלה כך הוא הכל, כי באם יעשה האדם בעצמו הכנה כראוי, לא ימוט ממנו בע"כ עשיית המצוה כדת, והיא הנותנת כח ועוז לאדם ומעוררת אותו בקיום המצוה לכל יתשל ממנה, עכתדה"ק.

עם הספר ישוב מחשבתו הרעה

והנה הדרך וההכנה הראויה ביותר לעשיית המצוה כדבעי, ולהיות כלי מחזיק הברכה, הוא ע"י לימוד התורה הקדושה, וכמו שאמר הרה"ק רבי שלום מבעלזא זיע"א, על הכתוב (אסתר ט, כה) 'עם הספר ישוב מחשבתו הרעה וגו'', דכשאתם רוצה לילך לעשות איזה דבר מצוה וירא שלא יהיה ח"ו בעשיית המצוה היא שום נדנדוד עבירה או איזה מחשבה זרה, והעצה הנכונה לזה הוא שילמוד קודם עשיית המצוה איזה הלכה או דף גמרא כדי שיזדכך מחשבתו מהרהורים, ועל ידי זה יזכה לעשות המצוה בלי שום טרדות ומניעות ומחשבה שאינה טובה.

פורים גדול מיום כיפור

וידועים שבח ימים המקודשים אלו כדאיתא בתיקוני זוהר (כא, נז, ב), פורים אתקריאת על שם יום הכפורים דעתידין לאתענגא ביה ולשנויי ליה מעיניו לענג, היינו, שימי הפורים גדולים הם כמו יום הכפורים דלעתידי לבא.

והרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זיע"א אמר, דהגם שמפשוטות לשון תיקו"ז הנ"ל משמע דיום הקדוש גדול במעלה מפורים, דפורים רק איתקריא על שם יום הכפורים, אבל אומר אני שפורים יותר גדול מיום הכפורים, כי יום כיפור נקרא יום כפורים עם כ"ף הדמיון, והיינו שהיום הזה, יום הקדוש, הוא כפורים, והרי מי נתלה במי, הקטן נתלה בגדול (תענית ו, א, ב"ב יב, א), הוי אומר שפורים נעלה יותר מיום הכפורים.

לא היתה הארה כזו אפי' במתן תורה

ועל זה הדרך כתב בתפארת שלמה (רמזי פורים ד"ה בגמ' דף טו ע"ב), דכפורים יש מדריגה אחת גבוה מעל גבוה, מה שאינו בשבת ויום הכיפורים, כמבואר בכתבי האר"ז'ל שמרדכי המשיך הארה גדולה בבחינת אחת מה שלא היה מבריאית העולם אפילו בשעת מתן תורה.

וכתב שם דמטעם זה ימי הפורים לא יהיו נבטלים לעתיד לבא (מדרש משלי פרשה ט', ועי' רמב"ם הל' מגילה פ"ב ה"ח) כיון שההארה של פורים הוא מעולם הבא ממקום קדוש מאוד ולזה לא יהיו בטלים, דמה שכל המועדים עתידים להתבטל לעתיד לבא, הוא כיון שיהיה אז 'ומלאה הארץ דעה את ה' (ישעיה יא, ט) ואור החמה יהיה שבעתיים כאור שבעת הימים (ישעיה ל, כו), ונמצא שיהיו כל המועדים בטלים מאליהם נגד קדושת עולם הבא, אך עם כל זאת ההארה של יום הזה אשר האיר מרדכי הצדיק לא יהיה בטל כיון שהיא מעולם הבא ממקום קדוש מאוד.

לקיים ימי הפורים בהארה כבימי מרדכי

עוד כתב שם בתפארת שלמה על הפסוק (אסתר ט, לא) 'לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם כאשר קים עליהם מרדכי היהודי ואסתר המלכה', ולכאורה מה זה אשר שלחו להודיע להם הטעם בדבר, לקיים את ימי הפורים מהטעם 'כאשר קים עליהם מרדכי ואסתר', האם בכבודם ירצו. וביאר, דמרומו כאן בקרא הבטחה שבני ישראל יזכו לקיים את ימי הפורים בכל שנה ושנה בהארה רבה הזאת, כאשר קים עליהם מרדכי ואסתר בדורם, ומסיים שם, כן עתה תופיע עלינו תשועת עולמים אמון, עכתדה"ק.

ההארה כפי קבלתן בשמחה לעבשהי"ת

ובשפת אמת (תר"ם) כתב על הפסוק (אסתר ט, כה) 'והימים האלה נזכרים ונעשים', פירוש, ע"י הזכירה וקריאת המגילה מתעורר כח הנס, וזהו שאמר (אסתר ט, כב) 'לעשות אותם ימי משתה ושמחה' - שע"י המצות שבפורים נעשין הימין ימי משתה, ומתגלה בהם שפע הקדושה ואור הנסים. ובאמת אותו הדור הוציאו זאת מכה אל הפועל כדכתיב (אסתר ט, יח-יט) 'ועשה אותם יום משתה ושמחה, על כן היהודים הפרזים וגו' עושים, משמע שלפי שעשו אותו יום משתה שהיה שמחתם לשם שמים, ושמחו בקדושת שמו

יתברך שנתקדש, ומצוה שקבלו בשמחה עדיין עושין אותה בשמחה (שבת קל, א), וכמו כן היום כפי מה שמקבלין הימים בשמחה לשם עבודת הבורא, כך מאירין הימים, [וזה שאמר (שם כג) 'וקבל וגו' את אשר החלו לעשות', שהיה אז התחלה לכל הדורות].

היוצא לנו מכל הלין להיות החכם עיניו בראשו וזריזין מקדימים למצוה בהכנה דרבה, גם ימי הפורים נעלים ומקודשים מאד במדרגה גבוה מעל גבוה ומאיר בהם הארה גדולה, ומיועדים המה לשמוח בשמחה של מצוה לשם שמים כדי להודות להשם יתברך על רוב טובו וחסדו שעשה עמנו.

להכיר בחסדי השי"ת עם אבותינו ועמנו

ובאור המאיר (ריש מגילת אסתר) כתב, דראוי לשום לב לעומק מגילה הזאת, הנזכרים ונעשים בכל שנה ושנה, ונכון להיות כל איש ואיש מאיש הישראלי להכיר ולידע את החסד שעשה אלקי אבותינו, וגם אותנו גאל עמהם, כי על כן נכתב ונחתם בטבעת המלך מלכו של עולם, 'ימי הפורים האלה נזכרים ונעשים' (אסתר ט, כח), ובכל שנה ושנה חוזר למציאות הראשון, ובהשם איש המשכיל מגמת פניו אל ענין מגילה זאת, איך שישנה בכל אדם ובכל זמן, רוח נכון יחדש בקרבו לעורר ולהכניס אהבת הבורא בקרב לבו.

כמו כן כתב בספר קדושת לוי, שנתקנו כל מצוות היום כדי להודות לשמו הגדול.

שמחה של הודאה על הנם ולא הוללות ושטות

ובמאירי (מגילה ה, ב) כתב, חייב אדם להרבות בשמחה ביום זה, באכילה ובשתיה, עד שלא יחסר שום דבר, ומכל מקום אין אנו מצווין להשתכר ולהפחית עצמינו מתוך השמחה, שלא נצטיינו על שמחה של הוללות ושל שטות, אלא בשמחה של תענוג שנגיע מתוכה לאהבת השם והודאה על הניסים שעשה לנו, ע"כ.

והנה ברור הדבר שהדרך להגיע לשמחה ולהודאה להשם יתברך על הניסים, היא רק אם עושים את מצוות היום עם פנימיות באמת ובידיעה שכוונת מצוות היום הם להודות להשם יתברך, ולשמוח שמחה של מצוה, ולא ח"ו שמחה של הוללות.

ואפשר לראות שני אנשים העושים אותה המצווה, אך לא יושוו שניהם כלל, דהאחד מקיים המצוה בפנימיות כוונת המצוה ובאופן נעלה, והשני רק משפה ולחוץ כמצוות אנשים מלומדה, ואין לזה ערך, וה' יראה ללבב.

כתית - למאור גם הידוע מך ערכו יקיימם בשמחה

ומכל מקום הגם שידע איניש בנפשיה היותו מקצר בעבודה זו ואינו משיג לקיימה בפנימיות ובאופן נעלה כדבעי, אל יפול רוחו בקרבו וצריך בכל עת ובכל מצב לעשות ולקיים כל המצוות בשמחה, וכדברי קדשו של הרה"ק רבי משה מקוברין זיע"א על הכתוב בפרשתן (שמות כו, ט), 'כתית למאור' - ודרשינן (מנחות פו, א) ולא כתית למנחות, והכוונה על דרך העבודה, דגם אם האדם ידוע ומכיר שפלות עצמו שאינו עושה רצון ה', מכל מקום אסור שזה יביא אותו לידי עצבות ח"ו, דהיא עצת היצר להכשיל את האדם,

ולמנעו מעבודת השם יתברך על ידי העצבות, אלא צריך תמיד להתחזק ולהיות שמח ולעבדו ית', וזהו 'כתית' - לשון ענוה, דאכן צריך שהאדם יקטין עצמו ותהא רוחו נמוכה אבל צריך שיביאנו כל זה 'למאור' - צו דערלייכטען, שיאיר לו על ידי זה, והיינו שחשבון נפשו יביאנו להתאמץ יותר מכאן ולהבא בעבודתו, אבל 'לא כתית למנחות' - צו זיין צוגעלייגט, שלא יביאנו חשבון נפשו ומיעוט ערכו שיניח ויבטל מעבודתו על ידי שיתעצב אל לבו.

בשמחה תצאו

ובענין השמחה אמר זקני הרה"ק הרבי מלובלין זיע"א, על הא דאיתא במתניתין דמס' שבת (פ"ה מ"א) 'וכל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר וכו'. דע"י השירה והשמחה יוצאים מהצרות והיסורים, ונמשכין על ידי כן לעבודת השם יתברך, וזהו 'יוצאין בשיר' - היינו יוצאין מכל מרעין בישין בשיר, 'ונמשכין בשיר' - היינו נמשכין לעבודת הבורא ע"י השירה והשמחה.

שלושת ימי הכנה לפורים

הרה"ק רבי יצחק מווארקא זיע"א אמר, (מובא בשם משמואל פרשת תצוה וזכור תר"פ) על הא דאיתא במתני' (מגילה פ"א מ"א) 'מגילה נקראת ב"א י"ב י"ג וכו' דהשלשה ימים י"א י"ב י"ג אדר, הם דוגמת ההכנה למתן תורה בשלושת ימי הגבלה, וכן לפורים תיקנו שלושה ימים הכנה לימי הפורים, דפורים הוא ענין מתן תורה, דהדר קבלוה בימי אחרור (שבת פח, א), ע"כ תודק. ויובן לפי הנאמר לעיל דהמצוות צריכות הכנה.

ליל שמורים יתענוג כפי היותו בפורים

ובבית אהרן כתב בשם אביו הרה"ק רבי אשר מסטאלין זיע"א, שכפי התענוג והחיות של כל אחד שמקבל בפורים, כך יהיה לו בליל שימורים, וכפי שהוא בליל שימורים כך יהיה לו ביום הכפורים, כל אחד לפי מדרגתו בעבודת השם יתברך.

כסדרו בפורים כך יראה כל השנה

ויש להוסיף דהנה בבית אהרן (תוס) כתב, דליל שימורים נקרא 'ליל הסדר', דהוא ה'סדר' של כל השנה, דכפי שמתנהג בליל הסדר כך יראה אצלו כל השנה. ולפי מ"ש בשם רבי אשר מסטאלין נמצא דכל השנה כולה תלויה ביום הפורים, דהא הליל שימורים עצמו, תלוי בהתנהגותו ביום הפורים וכפי סדר התנהגותו בליל שמורים כך יתנהג כל השנה, ומינה חזינן יקרת ימי הפורים וסגולתם שבהם תלויה סדר התנהגותו של האדם כל השנה כולה.

בפורים מקבלים העבודה של כל השנה

ויבואר בזה גם מה שדיבר בקדשו זקני הרה"ק רבי שמעון נתן נטע זיע"א, שפעם היה מעשה אצלו ביום הפורים שעמד קהל גדול והמתין זמן רב כדי להכנס עם משלוח מנות, והיה זקני סגור בחדרו ולא החל עדיין לקבל קהל, ודחק עצמו הרה"ח ר' מתתיהו דייטש ז"ל ונכנס אצל זקני, ברמזו על הקהל הרב שעומד וממתין בחוץ כדי למסור את המשלוח מנות, והשיבו זקני זיע"א, 'די גאנצע עבודה פון א

גאנץ יאהר נעמט מען פורים, נו, וויל מען דאס שטערן', [העבודה של כל השנה כולה מקבלים בפורים, ורוצים להפריעני מזה], ומזה רואים אנו עד היכן הדברים מגיעים, וכעין זה כתב בשארית ישראל מהרה"ק מווילעדניק זיע"א (שער הזמנים שער ב' ליקוטים לפורים).

מעלת לימוד התורה בפורים

ובחתם סופר כתב, קיבלתי מרבי הרב מהו' מענדלי ליליג זצ"ל שהיה רב דק"ק פרנקפורט דמיין, שקיבל מהגאון בעל השב יעקב זצ"ל, שכל העוסק בתורה בין מגילה דליליא למגילה דיומא מובטח לו שהוא בן העולם הבא.

מחיית עמלק על ידי לימוד התורה

בנועם אלימלך (סוף פרשת בשלה) כתב לבאר ענין זכירת עמלק כדכתיב (דברים כה, יז - יט) 'זכור את אשר עשה לך עמלק וגו'', על פי הא דאיתא בגמרא (בבא קמא פב, א) על הכתוב (שמות כו, ט) 'וילכו שלשת מים במדבר ולא מצאו מים, דורשי רשימות אמרו אין מים אלא תורה שנאמר (ישעיה נה, א) הוי כל צמא לכו למים, שהלכו שלשת ימים בלא תורה, ובבואם לרפידים גסכן לא היה להם מים כדכתיב (שמות יז, א) ויסעו כל עדת בני ישראל ממדבר סיני למסעיהם וגו' ויחנו ברפידים ואין מים לשתות העם, ולהנ"ל היינו שלא היה בהם תורה, ואח"כ אמר (שם ח) ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים, והיינו דעל ידי זה שהלכו בלא תורה בא עמלק להלחם עם ישראל. ורמזה לנו התורה בזה שלא היה אדם מישראל שלשה ימים בלא תורה ח"ו, כי על ידי זה יתגבר עליו היצר הרע ח"ו במאוד, ולכן צריך האדם להתחזק מאוד ולעסוק בתורה תמיד.

וזהו 'זכור את אשר עשה וגו' - לזכור שהיה לו לעמלק כח להלחם עם ישראל על ידי זה שהיה ביטול תורה בישראל, ומן הראוי היה לקחת מוסר השכל להתגבר ולהתחזק מאוד ללמוד תורה לשמה, אך עכ"ז 'אתה עיף ויגע' - פירוש, שאף על פי כן אתה עיף ויגע מלעסוק בתורה, 'ולא ירא אלקים'. 'והיה בהניח ה' מכל אויביך מסביב' - פירוש, דאויביו של אדם הם עוונותיו, וצריך האדם לשוב להבורא, למען ינוח ויסלק את אויביו מעליו, שלא יבואו ביום פקודתו, ולא יניחו אותו לבוא לגן עדן, כי העוונות הם המסכבים הגן עדן כמו שכתוב (בראשית ג, כד) 'וישכן מקדם לגן עדן את להט החרב המתהפכת', ועל זה אמר, 'והיה בהניחה' וגו' מכל אויביך' - פירוש, כאשר תזכה לשוב בתשובה שלימה, 'מסביב בארץ' - שהיא סביב לארץ עליונה הוא הגן עדן, 'אשר ה' וגו' נתן לך נחלה' - שהוא עיקר הנחלה בלי מצרים, 'לרשתה' - שתזכה שתהיה לך ירושה - אז 'תמחה את זכר עמלק' - היינו, שתמחה את היצר הרע מעליך 'מתחת השמים', אך אף על פי כן 'לא תשכח' - שיהיה תמיד על זכרוןך, שלא יכשיל אותך חס ושלום, עכתה"ק.

היוצא מדברי קד' שהדרך להנצל ממלחמת היצר היא ע"י לימוד התורה הק', וזהו 'לא תשכח' - שיהא על זכרוןך תמיד, ולא לשכוח שעמלק הוא היצר הרע בא על ידי ביטול תורה. והעיקר שנזכה לשמוח במצוות ימי הפורים להודות להשם יתברך על חסדיו המרובים, מתוך שמחה של מצוה ולקבל ע"ע קבלות טובות להבא.

לדגיד שבחו של אהרן

עובדות וסיפורים נפלאים לדמותו של

הגה"צ רבי אהרן יוסף אדלר זצ"ל נין רביה"ק הרדצ"ש זי"ע

ומחשוכי ופארי אנ"ש בירושלים עיה"ק נלב"ע י"א אדר ב' ת.נ.צ.ב.ה

מפי הגאון החסיד רבי יצחק דוד רוטמן שליט"א פאר עדתינו

"הער זיך איין - הסכת ושמע" השיב לו ר' אהרן יוסף בחריפות "הרי לפי הזוהר הק' אסור לישון אחרי חצות ליל, ובכן, מי שעובר על דברי הזוהר ומרשה לעצמו לישון - אני איני מחויב לדאוג לשנתו".

מדי יום היה טובל ב'אונגרישער מקוה' - במקוה של שכונת בתי אונגארין בה התגורר והיה נזהר לטבול ש"י טבילות והיה עושה זאת 'בנשימה אחת' בזריזות עצומה.

ועוד הנהגה נפלאה הייתה לו, מדי יום היה הולך לכותל המערבי, דבר יום ביומו. משנת תש"ח עד תשכ"ז כידוע היה הכותל בידי הירדנים ולא היה שייך להגיע לכותל במשך תשע עשרה שנה.

אך כאשר בשנת תשכ"ז נפתחה מחדש הדרך לכותל המערבי החל ר' אהרן יוסף ללכת פעמיים ביום! לכותל המערבי כדי 'להשלים' את כל אותן שנים בהן נבצר ממנו להגיע לכותל.

היה לו שיעור קבוע בספר 'אור החיים הקדוש' מדי יום עם הגה"ח רבי משה ר' חיים דוד'ס (הויזמן) זצ"ל ב'אונגרישע שוהל' והיה זה מחזה מופלא לראות שני יהודים חסידים וגאונים כמותם עוסקים יחד בלימוד בעמקות, שכן רבי משה היה אף הוא גאון ומתמיד עצום ו'הלכה מענטש - איש הלכה מובהק'.

מצוה זו באה לידי

החידוש היה שלמרות כל הייסורים שעברו על רבי אהרן יוסף בחייו, הוא לא זכה להשאיר אחריו זש"ק בעולם, תמיד היה שרוי בשמחה והתרוממות רוח נדירה, בפיו היו שגורים תמיד אמרות שפר גאוניות ומשמחות, נדיר למצוא היום יהודים בעלי דרגה כמוהו.

'ער האט געהאט זיינע ווערטער - היו לו את האמרות החריפות שלו'. מבכר היה תמיד לשבת בירכתי בית מדרשו 'בית דוד', במערב ההיכל, קרוב לחלון שהיה פעם, לפני השיפוץ. שם היה מתפלל ושקוע בלימוד ועבודת ה' מתוך לב נשבר.

לאחר התפילה בליל שבת במקום לעבור דרך כל הקהל, היה לעתים קרובות מעדיף לקצר את דרכו ולעבור דרך החלון הגדול שהיה בירכתי ביהמ"ד ישירות לרחוב.

וכששאל אותו מאן דהו מה טעם הנהגתו זו, השיב ר' אהרן יוסף: הנה בגמרא (ברכות סב, א) "אמר ר' חלבו אמר רב הונא הנכנס לבית הכנסת להתפלל מותר לעשותו קפנדיא שנאמר ובבוא עם הארץ לפני ה' במועדים

אהרן יוסף זצ"ל ושיבחה התמדתו שניצל כל רגע ממש ללימוד התורה".

"הוא היה יהודי שידע את כל התורה כולה בעל פה" מוסיף ומספר עליו הגרי"ד רוטמן שליט"א, "קשה למצוא בימינו יהודים בקיאים כמותו בכל מכמני התורה, בש"ס ובפוסקים, בהלכה ובמדרשים בראשונים ובאחרונים, הכול היה סדור במוחו ובהירות. הוא היה גם בקי עצום בכל דיבור ומילה בספר 'אור החיים הקדוש' באופן מיוחד במינו.

"עד כדי כך שפעם כששאלו את הגה"צ רבי דוד יונגרייז זצוק"ל רבב"ד ה'עדה החרדית' על איזה מראה מקום בש"ס שלא הצליחו למצוא, נענה רבי דוד שהיה הרי 'אביר הרועים' בגאונותו: 'לכו נא ושאלו את ר' אהרן יוסף'..."

בימי הילולא של רבוה"ק, כשהרה"צ ר' דוד צבי שלמה ליפשיץ זצ"ל נכד רביה"ק הרשנ"נ זי"ע היה מארגן את רשימת לומדי המסכתות לעילוי נשמתם כדי לעשות סיום הש"ס, היה רבי אהרן יוסף אומר לו בפשטות "את כל המסכתות שאתה לא מוצא מי שייקח על עצמו יכול אתה לרשום על שמי, אני אלמד".

ופעם כשהגיעו הדברים אל רביה"ק ה'ברכת משה', נענה ואמר לו בחביבות: "אהרן יוסף ווען וועסט דו לערנען אלעס - מתי תספיק ללמוד את כל המסכתות הרבות שאתה נוטל על עצמך"..."

פעמיים ביום בכותל המערבי

נוהג היה הגה"צ ר' אהרן יוסף לקום כל לילה בחצות ולהתיישב לעסוק בתורה, מדי יום היה מתפלל שחרית כ'וותיקין' גם בשבתות ומועדים ומטעם זה לא התפלל 'שחרית' בבית מדרשו 'בית דוד' כי אם פעמיים בשנה, בראש השנה וביום כיפור, בהתבטאו על כך בחריפות:

"שני ימים בשנה עוד מוכן אני לסבול ולהיות בגיהנום לאחר מאה ועשרים כדי לזכות להיות עם אנשי שלומנו"..."

כל כך היה נזהר שלא יעבור עליו 'חצות' ליל בשינה, עד כדי כך שפעם בליל שבת בשונו בשעה מאוחרת מבית מדרשו 'בית דוד' צעד בסמטאות ירושלים ושוחח עם אחד ההולכים לצדו. לר' אהרן יוסף היה קול גבוה מטבעו וביקש ממנו המלווה שאולי כדי לשוחח בלחש שלא להעיר את השכנים השקועים בשינה.

שושן פורים בירושלים עיה"ק, רביה"ק ה'ברכת משה' זי"ע עורך את שולחנו הטהור לכבוד היום בבית מדרשו 'בית דוד' ברחוב בהר"ן בשכונת 'מאה שערים'.

כידוע, גם לאחר שעבר רביה"ק לתל אביב נוהג היה לעלות מדי שנה בשנה בצהרי יום ט"ו אדר - 'שושן פורים' לירושלים עיה"ק והיה שומע את המגילה בלי ברכה ולאחר מכן עורך את שולחנו הטהור ואנ"ש היו מביאים במעמד זה משלוח מנות ו'קוויטלך'.

והנה באמצע הטיש פונה רבינו אל ש"ב הגה"צ ר' אהרן יוסף אדלר זצ"ל שכבר מבוסס היטב בין ושואל אותו בחביבות "אהרן יוסף וואו שטייט דער תוספות - היכן מופיע בש"ס תוספות פלוני". ורבי אהרן יוסף, למרות שהוא כבר במצב של 'עד דלא ידע', נוקב מיד, כהרף עין, בדף ובעמוד המדויק במסכת בה כתוב ה'תוספות' הזה.

"הייתה לו עבודה מיוחדת בחג הפורים" סח לנו הגה"ח רבי יצחק דוד רוטמן שליט"א בשיחה מיוחדת על דמותו של חסיד מופלא זה מהדור הקודם. "כל שנה בפורים היה ר' אהרן יוסף מקיים את מצוות היום ומשתכר כדת וכדין, עוד יותר מ'עד דלא ידע', עד כי לאחר ה'טיש' במוצאי פורים היו צריכים תמיד להוליכו לביתו מרוב יינו.

"וכשביקש רבינו ה'ברכת משה' לדעת באמצע הטיש 'וואו ער האלט - עד כמה הוא שתוי', שאל אותו על מראה מקום של 'תוספות' והוא, כאמור, בגאונותו העצומה גם בהיותו 'בגילופין' ידע מיד לענות במדויק".

איש גאון וחסיד היה בירושלים, חוטר מגזע אראלים ותרשישים ושמו רבי אהרן יוסף אדלר. הוא היה בנו של הרה"צ רבי נטע'לי זצ"ל, בן הרה"צ רבי אברהם שלמה אדלר זצ"ל חתנו ובן אחותו של רביה"ק הרדצ"ש זי"ע.

איש פלא היה רבי אהרן יוסף, גאון אדיר ועובד ה', בעל ייסורים כל ימיו שמעולם לא מש חיוך מפיו. רבותינו הק' מלעלוב הביעו אליו הערכתם מלוא חופנים, רביה"ק ה'ברכת משה' זי"ע היה מכבדו באופן מיוחד ביותר, וכן בנו כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע וכפי שכותב הגה"צ רבי שמחה אברהם קורנרייך שליט"א חדב"נ כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע ברשימותיו:

"אגב אזכיר שפעם זכיתי לסעוד על שלחן מו"ח הרבי זי"ע בסעודת עתיקא קדישא בעת שגר בארה"ב והרבי דיבר בהתפעלות מאחיו של הרה"צ רבי משה אדלער - הרה"צ רבי

יום הפורים בצל רביה"ק

בעודנו משוחחים עם הגה"ח רבי יצחק דוד שליט"א ביקשנו לשמוע גם על חג הפורים במחיצתו של רביה"ק ה'ברכת משה' ז"ע וכך הוא מספר:

עבודתו של רבינו ה'ברכת משה' בפורים הייתה למעלה מדרך הטבע. לעתותי ערב של יום הפורים, 'פארנאכט' היה רבינו יוצא מחדרו וקורא בעצמו את המגילה ומיד לאחר מכן היה נוטל ידיו לסעודת פורים.

היה זה ה'טיש' הארוך ביותר בשנה שנמשך כשש שבע שעות, במהלכו היו 'מצבים' משתנים מרגע לרגע, מן הקצה אל הקצה, היו רגעים מאוימים כאווירת 'ימים נוראים', וכן רגע יכול היה המצב להתהפך לשמחה עצומה שלא מעלמא הדין.

מיד לאחר טעימת 'כזית' המוציא היה מתחיל לשתות יין לקיים מצוות היום 'חייב איניש לבסומי', והיה שותה גוזמאות של כוסות יין, היה זה מעמד נורא, העומדים סביב לא יכולים היו להשיג ולהבין איך היה שותה כמויות כאלו של יין וקוניאק עוד בטרם אכל כמעט, אליבא ריקנא (אגב, הוא היה מזהיר מאד שלא לשתות ולהשתכר לפני עריכת השולחן).

והנה שנה אחת, עוד בימי שבתו של רבינו ברח' מוהליבר בתל אביב, בתחילת הסעודה ששה רבינו כדרכו הרבה מאד יין עד שפתאום התעלף, כל הנוכחים נבהלו מאד, בנו כ"ק אדמו"ר רבי אברהם שלמה זצוק"ל ניגש אליו וניסה לנענעו ולעוררו בכל כוחו מעלפונו אך לא הצליח לעוררו, הבהלה גברה מרגע לרגע, משנוכחו שהמצב לא פשוט הזעיקו מיד רופא שדר בסמוך, הלה הגיע במהירות לבית המדרש.

והנה עוד בטרם ניגש אליו הרופא התנער פתאום רבינו מעלפונו ומיד התחיל לומר תורה, כשעיניו עדיין עצומות, זכיתי לעמוד באותו מעמד ממש ליד רבינו והדברים שאמר נחרטו בליבי, וכה היו דברי קדשו:

"איתא בחז"ל (מגילה ז, א) שאסתר המלכה שלחה לבקש מחכמים 'קבעוני לדורות',

ויש לומר על דרך רמז דהנה 'אסתר' לשון הסתרה, כאמרם ז"ל (חולין קלט, ב) אסתר מן התורה מנין 'ואנכי הסתר אסתיר פניי'.

וזהו 'קבעוני לדורות', שהיא ביקשה להודיע לכלל ישראל בכל הדורות, שבכל מצב וקושי אליו ייקלעו, יידעו יהודים שכל הקשיים והניסיונות אינם אלא 'הסתר פנים' זמני וכי במהרה כהרף עין יזכו לישועת ה' הקרובה כפי שהיה בנס פורים.

את זה אמר רבינו בעודו מעולף למחצה, והרופא בראותו זאת אמר 'נו, אם הרבי יכול לומר דברים כאלו, אין צריך לעשות דבר, אזי המצב הוא בסדר' והלך לו.

(הוסיף על זה הרה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א: למחרת יום הפורים הנ"ל פנה אליי רבינו ושאלני "האם הבנת מה שדברנו אתמול", השבתי כי כמדומני שהבנתי, ואמר לי רבינו "לא, לא הבנת" ומיד המשך ואמר "דע לך שדברים אלו אינם נוגעים לכללות ישראל אלא לכל יהודי ויהודי בפרטות, כל אחד צריך לדעת שבאמת אין אצלו 'הסתרה', ואמר לי בזה"ל "שמואל, ביי קיינעם איז נישט דא קיין הסתרה").

פורים אצל רביה"ק הרדצ"ש זי"ע

מוסיף ומספר הגרי"ד שליט"א: כ"ק מרן אדמו"ר הרדצ"ש זי"ע התבטא בקודשו כי שני ימים בשנה קשה עליו עבודתם ביותר - פורים והושענא רבא:

בפורים קשה עליו להיכנס משמחת הפורים ישירות ליומא דהילולא קדישא של אביו רביה"ק הרא"מ זי"ע (שנסתלק במוצאי פורים המשולש בט"ז אדר) וכן בהושענא רבא קשה עליו המעבר מיומא ד'הושענא רבא' ל'שמחת תורה'.

ומעשה באחד מחשובי חסידי רביה"ק הרדצ"ש, חסיד מרומם בן עלייה ועובד ה', גאר א חשובער איד, שהיה לקוי במידת הרגזנות והכעס בתוך ביתו, עד כי פעם אחת באה זוגתו אל רבו רביה"ק הרדצ"ש ותינתה לפניו את צערה, והבטיח לה רביה"ק שבעז"ה יהיה בסדר.

בפורים כשהגיע אותו חסיד לביתו של

רביה"ק לתת לו משלוח מנות סירב רביה"ק לקבלו ממנו ואמר לו 'כל זמן שאינך מקבל על עצמך שלא להתרגז ולכעוס יותר בבית איני מוכן לקבל ממך את המשלוח מנות'.

אותו חסיד בשמעו את הדברים סב על עקביו וחזר לביתו עם המשלוח מנות. חצי שעה לפני השקיעה של יום הפורים חזר אותו חסיד שוב אל רביה"ק הרדצ"ש ומשלוח מנות בידו באמרו 'רבי, הנני מבטיח שמהיום והלאה לא אכעס יותר בביתך, נהרו פניו של רביה"ק וקיבל ממנו את המשלוח מנות, ואכן מאותו היום והלאה שינה אותו חסיד נכבד את דרכו וטעמו עד כי הרוגע והסבלנות שלו היו לפלא ולשם דבר אצל כל מכיריו.

והיה רביה"ק הרדצ"ש מפליא ומשבח ביותר את הנהגתו של אותו חסיד שלא נתן את הבטחתו בחיפזון על אתר, אלא חזר לביתו ושקל היטב את הדברים בינו לבין עצמו, עד שהגיע לידי החלטה גמורה וחזקה בעומק ליבו ואז חזר אל הרבי - את הפרט הזה בסיפור הפליא הרדצ"ש במיחוד.

פורים אצל רביה"ק הרא"מ זי"ע

רביה"ק ה'ברכת משה' זי"ע סיפר שפעם אחת בפורים ששה זקנו רביה"ק רבי אלעזר מנחם מענדל זי"ע הרבה מאוד יין עד שהיו חייבים לשאת אותו ונשא אותו המשב"ק הרה"ח רבי הערש געריש ז"ל לחדרו אל מיטתו.

כעבור זמן מה הציץ רבי הערש וראה דרך החרך בדלת שהמיטה של רבינו (שהייתה מוצבת מול הדלת) ריקה ונבהל, הרהיב עוז ונכנס לחדר ולהפתעתו ראה את רביה"ק רבי אלעזר מענדל יושב כבר על יד שולחנו וצורת פניו מאוימת ויושב כבר עם ה'ייחודים' שלו ועם הלימוד שלו.

פנה אליו רביה"ק רבי אלעזר מענדל ואמר לו: "בוודאי מתפלל אתה למראה עיניך, אך דע לך שיש 'ייחוד' מסוים שאם יודעים את ה'ייחוד' מותר לשתות יין, ואם אין יודעים אותו אסור לשתות".

והפטיר על זה רביה"ק ה'ברכת משה' בלשון קדשו: "מהו הייחוד, הייחוד הוא 'פחד מפניגו' - פחד מבורא כל העולמים".

כל השנה הלכות בכל יום, מבטח לו שהוא בן העולם הבא.

לימוד קיצור שו"ע ג' סעיפים בכל יום כתקנת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בעז"ה יצא לאור מהדורה מיוחדת מאירת עיניים מיוחדת לחודש ניסן הבעל"ט

קח זכות ותרום לזיכוי הרבים למאות הלומדים בכל יום נקיצור שו"ע

לשמחות, לברכה ולהצלחה, לזש"ק או לע"נ בחוברת שו"ע בס"ד בעלות של 500 ש"ח ליום.

ניתן להנציה עד יום ראשון כ"ח אדר ב' תשפ"ד

זכות זיכוי הרבים תעמוד לכם ולב"ב להצלחה וברכה בכל העניינים ולהתברך בכל מילי דמיטב ונחת מכל יוצ"ח

ניתן לתרום בנדריים פלוס ע"ש אהל מועד
או אצל הרב אהרן לוסטיג - משב"ק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וגו", ובאריז"ל מביא הגרסא 'מצוה לעשותו קפנדריא' (ועיין בהגהות הגר"א שהביא את גרסת הרי"ף והרא"ש שגרסו כן).

"נו" סיים ר' אהרן יוסף, "וכי כיצד אקיים 'מצוה' זו? כאשר אני יוצא מבית הכנסת דרך החלון הרי זו ה'היכי תמצו' עבורי לקיים מצוה זו..."

ביום י"א אדר ב' שנת תשל"ח הגיעה מסכת חיייו של האי גאון וחסיד הגה"צ רבי אהרן יוסף זצ"ל לקיצה וגופו המזוכך ומטוהר בייסורים, גופו של יהודי מרומם דבוק בתורה הק' שכמעט ולא נהנה כמלא נימה מהבלי העולם הזה, נטמן בין רגבי הר הזיתים הצופה למקום המקדש.

היו נא הדברים לעילוי נשמת רבי אהרן יוסף ב"ר נתן נטע זצ"ל.

להוריד את התחפושת

סיפור לפורים

שולף מופתים מהשרוול, בלא מאמץ, ואינו יודע כי לכל 'מופת' יש מחיר, אותו משלם הרבי ולא אחר.

"במה הענין?" שאל רבי ישראל דוב בקול רך. האשה החניקה בכוח את בכיה הנוקב. "כבר חלפו 19 שנה מאז ברח בעלי ונטש אותי לבדי עם ארבעת הילדים. כל השנים נשאתי את הצער, הכאב והבושה בלבי. נשכתי את שפתי, השחרתי את פני וקרעתי את גופי לגזרים כדי להביא מזון לגזולי. כעת אינני יכולה עוד. הילדים גדלו והגיעו לגיל השידוכים, אך לא זו בלבד שאין לי מעות להשיאם, אלא לאחרונה החלו כוחותיי עוזבים אותי. אינני יכולה לעבוד ביעילות כבעבר, ועל כן אין לי במה להאכיל אותי עצמי ואת הילדים. שנתיים ימים מיטלטלת אני בדרכים, נודדת כצוענייה ובלבד שאגיע לכאן. רבי! שמעתי עליכם דברים גדולים מאד, מופתים שאין מספרים על שום אדם! יש בכוחכם להושיע אותי!".

בשעה שבכתה ודברה ישב הרבי ופניו כבושות בקרקע. אוזניו נאטמו כשדברו האנשים בשבחו. לא חדרו כלל אל הגיגיו. אבל צערה הגדול של האשה נגע עמוק בליבו. לא רק נגע, אלא זעזע וחתר לקרעים.

↓

אלא שכל הסערה התחוללה רק בנפשו פנימה. כלפי חוץ נראה הרבי מתקומם ונרגז. פתאום פנה אל הגבאי בזעף והרעים עליו בקולו, "דו בטלן דו (בטלן שכמוך). מפני מה לא נעלת את הדלת בעת שציויתי אותך? מדוע נתת לה להיכנס הנה? כעת השלך אותה מיד החוצה!".

הגבאי עמד נדהם ולא ידע להשית עצות בנפשו.

העגונה עצמה פרצה ביללה מסמרת שער, "געוואלד! רבי קדוש מה אתם עושים לי? שנתיים נוסעת אני מביתי לכאן, וכעת זורקים אותי החוצה ולא רוצים לשמוע מה שבפני? רבי קדוש הושיעה נא, רחם עלי ועל נפש ארבעת ילדי. אם כסף נדרשת אני לשלם, הנני בזה לתת מיד את כל כספי, חמישה רובלים יש לי ואני מוכנה לתת אותם לרבי".

ידיה נפנו בפראות ואצבעותיה הונחו על מטפחת משי בלויה שהייתה קשורה וצרוורה בקשרים על קשרים.

הרבי חיך. "ששה רובלים יש לך בצרור ולא חמישה".

העגונה שתקה מתוך תדהמה. חברותיה אמרו לה שעניני המאירות של הווילעדניקער רואות הכל. כעת ראתה היא עצמה את רוח קדשו הגלויה.

מווילעדניק על הגבאי שלו בבוקרו של אותו יום.

הגבאי כבר ידע שענינו של הרבי צופיות למרחקים, ואם מקדים הוא וצועק עליו שלא יתן לאיש להיכנס, יש דברים בגו. כיון שהזכיר הרבי לבסוף שאינו יכול להושיע לה, אות הוא שאורחת חדשת הגיעה לווילעדניק. אורחת עם סיפור קשה מאד מן הסתם, והרבי הרחמן שכבדו נשפך מצער על כאבו של כל איש מישראל - יודע כי זאת הפעם יקשה עליו מאד להושיע את האומללה.

אבל הגבאי כבר הסכין מכבר לאזהרותיו ופקודותיו של הרבי. הללו אינן מחזיקות מעמד פרק זמן ארוך מאשר מתענית אסתר ועד פורים. דרך כלל רואה הוא מראש את העומד להתחולל, מזהיר ומתחנן, אבל בשעת המבחן האמיתי פורץ הוא עצמו את גדרות איסוריו, ומורה לגבאי להכניס את כל המסכנים לקודש פנימה, ויהיו סיפוריהם קשים ככל שיהיו.

כפי שחשב הגבאי כן היה. לווילעדניק הגיעה באותו בוקר עגונה מליטא שבאה למצוא ישועה לצרתה הגדולה. בעלה נטש אותה לפני 19 שנה והשאיר אותה בודדה עם ארבעת ילדיה. כיון ששמעה בכל מקום סיפורים מדהימים על גדולתו המרעיעה ומופתיו הנוראים של הרבי מוילעדניק, לא חסה על כספה וכוחותיה, עזבת את ביתה ועשתה במשך שנתיים את כל הדרך הארוכה מליטא עד ערבות אוקראינה.

באותה שעה שנכנסה לאכסניה שלה בעיירה, כבר הרגיש בכך הרבי וגם ידע מדוע באה לכאן ואת כל פקעת צרותיה. אשר על כן הזהיר את הגבאי שלא יהין להכניס שום נפש שבעולם לחדרו. אלא שהגבאי לא הזדרז במיוחד והדלת נותרה רק סגורה ולא נעולה.

עוד הרבי נכנס לחדרו והעגונה הגיעה במרוצה לביתו של הרבי, פתחה את הדלת והניסה את הגבאי הנדהם בעיניים מזרות אימים.

כלביאה פצועה התפרצה האשה לחדרו של הרבי ומיד פתחה ביללה גדולה, "רבי, אינני יכולה יותר. צרותי הגדישו את הסאה. אנא, גאל אותי מיסוריו!".

כעת נשתנה סבר פניו של הרבי. כל עוד לא נכנסה האשה לחדרו, הביעו הפנים תקיפות. עם כניסתה ופרץ בכיה הנורא, התרככו פניו ולבשו ארשת רחמים וחמלה עמוקה. הגבאי הכיר את ארשת הפנים הזו, ידע כי הרחמים האלו אינם רגש בעלמא. כאשר הרבי משתתף בצערו של יהודי, גוזל הדבר נתחי נתחים מבריאותו. ה'עולם' סובר כי הרבי הקדוש

העיירה ווילעדניק שבאוקראינה (על גבול רוסיה הלבנה) לא כפי גודלה מדת ערכה. קטנה היא אמנם בשטחה, אבל הדרכים המובילות אליה היו שוקקות תמיד.

בווילעדניק איווה למושב לו הרב הקדוש רבי ישראל דוב בעל "שארית ישראל", הידוע בכינוי "המגיד מוילעדניק". תלמידם של רבי מרדכי מטשרנוביל ורבי לוי יצחק מברדיטשוב.

הדור ההוא היה משופע בגדולי עולם, שרוח הקודש דיברה מגרונם תדיר ותפילתם לא שבה ריקם, ובתוך גדולי הדור זהרה דמותו רבי ישראל דוב מוילעדניק באור יקרות. ברוח קדשו ידע כל מה שעשה אדם שעמד לפניו, מיום עמדו על דעתו ועד לאותו יום. יתר על כן, מן המפורסמות הייתה אמרתו כי אפילו בשעה שבהמה עוברת תחת חלונו, הוא יודע כל מה שעשה בעליה של אותה בהמה כל ימיו עלי חלד!

וכגודל קדושת עיניו המאירות, היו ברכותיו הנדיבות שהרעיף על ראשי עם קודש. "בעל מופת" גדול היה, אחד מהגדולים ביותר בדור ההוא, שלא היה דור יתום. ידועה אמרתו כי כל מי שיפנה אליו, אפילו רק יגע בידית הדלת שלו ב"קלאמקע" כבר ייושע. כל ימיו דבק במידות בוראו. מלא רחמים ללא שיו, מצטער בצערו של כל יהודי כאילו היה צערו הפרטי ואוהב כל איש מישראל, כאוהב אדם את בנו יחידו. אלא שאת כוחו הגדול הקדיש רבי ישראל דוב להשיב לב ישראל לאביהם שבשמים. הוא התייחד בכך שכל יהודי שפנה אליו, מיד ידע היכן פגם וכיצד נענש במידה כנגד מידה דווקא במחלה פלונית ובסבל מיוחד זה האופף אותו.

מאות ואלפי יהודים השיב רבי ישראל דוב בתשובה בעת שפנו אליו לשאול בעצתו ולבקש את ברכתו, או שבאו לביתו לנצל את רוח הקודש שלו כדי לגלות אבדות (!), ועגונות שבאו אליו כדי שישקיף ברוח קדשו בכל העולם ויגלה היכן נמצאים הבעלים המעגנים.

על אחת מאותן עגונות שנעזרו בעיניו הצופיות נסוב סיפורנו דנן.

↓

"נעל מיד את דלת הבית ואל תיתן לשום אדם שבעולם להיכנס פנימה. מה הם חושבים, התחת אלוקים אני שאוכל למלא את בקשותיו של כל אחד ואחד? אינני יכול לעזור לה במאומה!"

זו הייתה פקודה מפורשת, ולא זו בלבד, אלא שגם נאמרה בצעקה קולנית שצעק הרבי

"אכן צודקים אתם רבי קדוש" גמגמה, "טוב, שיהיה כך. אתן לכם את כל ששת הרובלים".

"ועוד עשרים וחמישה קופיקות" צחק הרבי, "למדי לשונך לדבר אמת".

"אמת ויציב" אישרה האשה שוב את דברי הרבי, היא דיברה כהלומת רעם. "אכן, במטפחתי צרוּרים בדיוק ששה רובלים ועשרים וחמישה קופיקות. אבל את הקופיקות אינני יכולה למסור לרבי. זקוקה אני להם להוצאות הדרך".

רבי ישראל דוב המשיך לחייך. "ובכן, אינני רוצה לקחת ממך אפילו פרוטה אחת! ולא עוד אלא יש ברצוני ליתן לך כמה מטבעות נוספים שיהיו לך למחיה".

שתקה האשה כנכלמת. הרבי העניו המשיך להדריך אותה כדת מה לעשות.

"את ששת הרובלים שלך תשמרי לכל הוצאותייך" אמר לה, "אני אתן לך כמה קופיקות כסף (להבדיל מקופיקות נחושת שערכם היה קטן, קופיקות כסף היו בעלי ערך רב). תקני בהם כעכים, 'בייגאלאך'. מחר תמכרי אותם בכיכר השוק, ביריד המתקיים בעירנו לרגל יום אידם של הגויים. בכסף שתרוויחי, תקני בייגאלאך חדשים וגם אותם תמשיכי למכור. אולי יעזור לך השי"ת בדרך זו להתפרנס בכבוד וגם להשיא את ילדייך".

כאשר כילה לדבר, פתח את מגירת השולחן והוציא משם את כל כספו, עשרים וחמישה קופיקות של כסף. הוא מסר אותם לעגונה שהודתה לו במילים חמות.

↓

למחרת, בבוקר השכם, קמה העגונה והלכה למאפיה לקנות בייגאלאך. התברר לה שסכום הכסף שמסר לה הרבי, יש בו די לקנות גם עוגיות 'לעקאך'. קנתה איפוא כמות הגונה מזה ומזה, ומיד שמה פעמיה אל כיכר השוק.

ברכת הרבי ליוותה אותה מן הרגע הראשון. רק התייצבה האשה ושטחה את כעכיה על הדוכן, מיד באו אליה כמה קונים. ידיה מלאות היו עבודה כל היום, היא מכרה את כל הסחורה שהייתה ברשותה עד אחרון הכעכים וה'לעקאך'. כאשר ספרה את כספה נוכחה לדעת כי הייתה לה הכנסה נאה ולמחרת תוכל לקנות פי שנים כעכים ועוגיות. קשה הייתה העבודה. לעמוד משך יום שלם בשלג ולמכור אין זו מלאכה קלה. אצבעותיה האדימו והכחילו מקור חליפות, ומדי פעם נשפה עליהם אויר חם מפייה. אך הסיפוק הנפשי שלה היה גדול. גם מחר תעשה כך, למרות הקור והקשיים!

בבוקר יום המחרת גררה עמה מהמאפיה סלים כבדים. היא שבה אל הדוכן שלה ושטחה את סחורתה הטרייה שהפיצה ריח ערב של מאפה טעים. ושוב הקיפו אותה הקונים ולא נתנו לה מנוחה לרגע אחד. המגשים הגדולים התרוקנו בקצב מהיר. עין בעין ראתה איך ברכתו של הרבי מתקיימת.

לפנות ערב ניגש אחד מבאי השוק אל הדוכן. היה זה גוי מגושם שסקר את סחורתה

ברעבתנות. "שמעתי שאת מוכרת כעכים טעימים, הבי לי כעכים בשלושים קופיקות".

"בבקשה" אמרה האשה בשמחה ומיד אספה בזריזות את הכעכים מן המגש. האיש הוציא ארנק גדול מכיסו לשלם לה, ושלף משם רובל אחד.

מוכרת הכעכים מסרה לו את העודף, שבעים קופיקות, אותם מיד הכניס לארנק שני המיועד לכסף קטן.

בטרדתו כי רבה באיסוף הכעכים ובספירת המטבעות - שכח האיש את ארנקו הגדול שהיה מלא וגדוש בשטרות. הוא פנה לדרוכו. כאשר התרחק ממנה מרחק ניכר, חטפה הסוחרת את הארנק והציצה בתוכו נדהמת. היא ספרה את השטרות במהירות.

בארנק היו לא פחות מעשרת אלפים רובלים! מוחה תיחבל תחבולות כהרף עין. איך זוכים בכסף הזה? אינסטינקטיבית הפילה את הארנק לתוך השלג מתחת לדוכנה וכיסתה עליו ברגליה בשכבת שלג נוספת. היא קיוותה תקוות שווא שהגוי לא יחטט בכיסו שעה ארוכה, אך נתעלמו ממנה דברי הגמרא "עשוי אדם למשמש בכיסו בכל שעה ושעה".

↓

עוד היא עומדת ושוקלת בדעתה האם כדאי לה לנטוש מהרה את השוק, חזר הגוי ומיד החל מחפש את ארנקו הנשכח על המגש.

"היכן כספיי?" הרעים עליה בקול גדול כאשר לא מצא את אבדתו, "לפני שעה קלה שכחתי כאן ארנק ובתוכו הרבה כסף. כנראה ראית אותו והחבאת אותו אצלך, החזירי לי את כספיי!"

"ארנק?" היתממה האשה, "לקחת את ארנקך, שמת בתוכו את העודף והלכת".

"היו לי שני ארנקים" צעק הגוי, "את הארנק הגדול, התפוח, שכחתי כאן, את גנבת אותו. החזירי לי את כספיי, גנבת שכמותך!"

"שקר וכזב" צרחה גם היא, "לא גנבתי שום ארנק".

פניו של הגוי הסמיקו מכעס. כמעט הרים מקל להכותה, אלא שנמלך שאיש מכובד הוא ואין זה נאה לו להכות תגרנית בשוק. הלך איפוא אל השוטר והביא אותו אל הדוכן, שם שטח לפניו תלונתו.

השוטר עמד אובד עצות. הגוי טוען "שכחתי את ארנקי והיא גנבה אותו ממני". האשה מכחישה מכל וכל את דבריו וטוענת להד"ם. מה יעשה?

"שמעו לי" יעץ להם. "הרי בוילעדניק נמצאים אנו, לא במוסקבה. כאן העולם אינו הפקר. כאן ישנו ה'צדיקא' היהודי, הראבין הגדול שעניו הקדושות רואות הכל. לכו אליו שניכם. אם נכון הדבר שהתגרנית גנבה את הארנק, יידע זאת הרבי ברוח קדשו, ולא יחוס עליה למרות שמבנות דתו היא. כספך יושב לך עד הפרוטה האחרונה".

השוטר והגוי לא שמו לב איך הצליחה האשה למשוך בתנועת חטופה את הארנק מן השלג

ולהטמינו בין כליה. הגוי הכריח אותה לבוא עמו אל ה'צדיקא'. ברם היא לא פחדה כלל. בטוחה הייתה שהרבי ימצא אמתלה כלשהי איך להצדיק אותה ולפטור את הגוי בלא כלום.

↓

בעמדם לפני הרבי שטח הגוי את תלונתו. האשה הכחישה את דבריו כליל, אך קרצה בעיניה כמי שאומרת, "הכסף אמנם אצל..."

הרבי הבחין ברמיזותיה אך הבעת פניו לא גילתה מאומה. הוא הורה להם לבוא אליו למחרת בשעה 3 אחרי הצהרים, "כדי שיוכל להתיישב היטב בדבר", נימק.

למחרת בשעה הנקובה, הגיעו בעלי הדין לחדרו של הרבי שהחל לחקור את הגוי, אם יש לו סימנים בארנק וכמה כסף היה בתוכו ובאלו שטרות.

זה החל לענות. ברם, הרבי לא הניח לו לסיים אפילו את המשפט הראשון.

"מה אתה מפטפט עמי רוסית?" גער בו, "האם אינך יכול לדבר אידיש?!"

הגוי עשה עצמו כאילו מבין את דברי הרבי, והמשיך לפרט את סימניו בשפה הרוסית.

הרבי פנה אל הגבאי, "שמע נא, הבא נא את השוט והצלף באיש הזה כמה מכות הגונות. הבה ונראה אם אכן אינו יודע לדבר אידיש..."

הגבאי רץ אל החדר השני להביא את השוט, ו"הגוי" שחרדה נפלה עליו, לא המתין עד לקבלת המלקות, ופתאום החל לדבר אידיש שוטפת כיהודי לכל דבר.

"רשע מרושע שכמוך" צעק עליו הרבי בקול נורא, "מדוע עיגנת את אשתך תשע-עשרה שנה, הרי אשתך היא זו. מהו השיעור להתאכזר אליה?!"

הדם אזל מפניו של האיש, עיניו בלטו מחוריהן והוא נשען בשארית כוחו על השולחן כדי שלא יתמוטט ויפול ארצה. אף האשה הביטה ב"גוי" כהלומת רעם, ופתאום כמעט צנחה אף היא ארצה כאשר זיהתה לפתע את בעלה האובד.

"אכזר אתה" המשיך הרבי לצעוק עליו, "מדוע נטשת את ילדיך שנים כה רבות, האם עליך אין חובה לפרנסם? רק אשתך העגונה צריכה לשאת בנטל פרנסתם והשאתם?"

הבעל המעגן שאכן לבש במשך שנים פנים של גוי נשבר על אתר. הוא הודה בכל והביע חרטה ונכונות לפצות את עגונתו על הסבל המר שהסב לה "ט שנה".

עוד באותו שבוע נתן לה הבעל המעגן גט פיטורין בבית-הדין של ווילעדניק. יחד עם זאת ניאות להותיר אצלה כמעט את כל כספו. רק אלף רובל ביקש לעצמו.

בתשעת אלפי הרובלים הנותרים השיאה האשה את כל צאצאיה בכבוד, כאשר ניבא לה הרבי בלשונו הממעטיה "אולי יעזור לך השי"ת בדרך זו להתפרנס בכבוד וגם להשיא את צאצאיך".

"ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך"

מאמר הכנה ליום קדוש, יום הפורים לאורם של רבותינו הקדושים

"ומרדכי ידע את כל אשר נעשה"

יום הקדוש, יום הפורים במחיצת כ"ק רבינו הקוה"ט **הברכת משה זיע"א** היה יום של **"וגילו ברעדה"**, כידוע אמרתו על הפסוק **"ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך"**, אסתר לשון הסתרה, וע"י העבודה בהסתרה זוכים ל**"ותוסף"**, לתוספת ברכה, **"ותדבר"** - לדבר ולהתקרב לפני מלכו של עולם, ובפורים תשכ"ד פירש "ותדבר" - דיבור לשון קשה, אם מוסיפים בהסתרת המעשה אפשר לדבר לפני הקב"ה בלשון קשה. אכן דברים אלו תורת חיים והדרכה לנו לעלובער חסידים.

במשתה היין בעת עריכת השולחן ביום הפורים היה **מרן רבינו הקוה"ט בברכת משה זיע"א** מזמר עשרות פעמים את הניגון ותוסף אסתר, ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך! ניגון המיוחס להרה"ק הבית אהרן מקרלין זיע"א, לעת נעילת היום חסידים ואנשי מעשה עברו לתת משלוח מנות ומסרו קוויטל להזכר בדבר ישועה ורחמים, עבודת קדשו של מרן זיע"א אחת בשנה במשך שעות רבות לקבל כל אחד לטעום מהמשלוח מנות שהביא, וכאורים ותומים בירך וחילק ישועות לזקוקים לישועה.

מעמד נורא הוד, ו**בזאת בחר רבינו זיע"א** ביום גדול זה, לאחר שבעצמו קרא את המגילה באש שלהבת וב"נתנה תוקף קדושת היום מעביר צאנו תחת שבטו", לאחד בישר "אתה נושעת בכו, רק תוסף בשמחה", לשני ייסר "תעשה תשובה" ופירט את ענין הצריך תיקון והחסיד מירר בכבי לזמן ארוך, לשלישי "לקח את כל כספו כדי שיהיה לו זכות בזה ובבא, לרביעי לחש, "עשיתי הכל ואני רואה ישועתך קרובה, והנוסף שהביא משלוח מנות עם מצרכי פסח (שקדים, אגוזים, שמן ויין) עטוף ושמור הגיד ואמר "לפסח לא נשתמש כיון שראה את החמץ", וכאשר קרא את הקוויטל של החסיד הנודע רבי משה בום ז"ל התבונן במשך זמן ארוך ואמר "סי שיינט, סי שיינט", וכפי המובא בסה"ק הבית אהרן "צדיקים מסתכלים במגילה ואומרים כל מה שיהיה השנה".

סיפר הגה"צ ר' יעקב הניג זצ"ל: **בשנות נשיאות מרן הברכת משה זיע"א** בתל אביב, בשנת תשכ"ג היה עומד ומשמש בקודש, מרן זיע"א שתי בפורים יותר מלימודו עד שנתעלף ואמר בקדשו: "הפרנקפורטער זיע"א היה מקור האמת", הגה"ח ר' יעקב זצ"ל הרים את מרן זיע"א והיה קל כנוצה, והכניסו לדירה, השכיבו על הספה, ולאחר מספר דקות נכנס להמשיך את משתה היין בחוזק ובשמחה.

הצדיקים הקדושים נפתחו להם שערי שמים ביום הזה וראו מראות אלוקים עד כי נגלו להם עתידות והמשיכו ניסים גדולים ונפלאות בהתגלות, ואנחנו נתבונן ונעמיק בדרך של "ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך" כפי שהטעים שנה אחת **מרן רבינו הברכת משה זיע"א** בשם זקינו **רביה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א** עה"פ "בליבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך", פירוש, אני מצפין את עבודתי בליבי למען לא אחטא (חטא מלשון חסרון), "עס זאל נישט פעלן פאר דיניע וועגן", כדי שלא יחסר ממני לרבש"ע,

שיהיה שלם בשבילי, וזהו הכוונה "ותוסף אסתר" - אז מ'איז מוסיף די הסתרה, איז "ותדבר לפני המלך" - קען מען רעדן פאר'ן ממ"ה".

"ותדבר לפני המלך"

והנה הזמן גרמא להתעורר מאוד, כי אכן **"אתה אל-מסתתר"** ואין שום מציאות בעולם שהרבש"ע יתרחק מאיש ישראל ח"ו, שזה היה קליפת המן הרשע באמרו "ישנו עם אחד", וכדרשת חז"ל אלוקיהם של אלו ישן, שטען שהשי"ת העלים עיניו כביכול, ולנצח קליפה זאת המשך השי"ת אור נורא הנקרא **"הארט מרדכי"**, שהוא אור התורה **"הדור קבלוה מאהבה"**, וממילא **"ותוסף אסתר"**, גם כשנראה זמן של הסתר ואומר אל לבו "לקחתי עצמי הרבה פעמים להתחזק בתורה ובתפילה, ונשארתי לעמוד באותו מקום ממש, **"ואני לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלושים יום"**, הנה זהו בחינת המן הרשע שלוחש זאת על לבו ומוחו, והאמת שכאשר עומד אברך או בחור בחג הקדוש יום הפורים יזכור מאמר **הבעש"ט הקדוש זיע"א** שבאמת אין מציאות הסתר והכל רחמים וחסדים, וראוי לעת כזאת להיות **"לך כנוס את כל היהודים"**, שיתכנס ויאסוף את כוחות הנפש ויזעוק זעקה גדולה אל השי"ת, לזעוק אליו בתמימות ובפשטות כלשונו הק' של **רביה"ק זיע"א** בפורים תשס"ז בעת משתה היין: **"כל הפושט יד נותנים לו"** - אין הכוונה רק לגשמיות אלא גם ברוחניות, צריך לפשוט יד ולהתחנן על נפשו, והקשה **מרן זיע"א** בשם אביו **רביה"ק הברכת משה זיע"א**, ומה יעשה אדם שאין לו יד? כיצד יתחנן ויבקש? והשיב בשם אביו זיע"א כתוב אתה נותן יד לפושעים, הקב"ה כביכול מושיט להם יד ומרים אותם.

ובאמת **"אני ה' לא שיניתי"**, **"קרבת אלוקים לי טוב"**, לעבדו בתענוג בחשק עם זעקה אמיתית ללא הסברים, ובכל מה שעובר לא לאבד הנקודה של **"ותפול לפני רגליו ותכר ותתחנן לו"**, וביום הפורים - כיפורים יש ביד האדם לבחור אם לחיות עם הרבש"ע בבחי' **"ותדבר לפני המלך"** ולטייל בגן עדן ולהשתעשע במתיקות בהתמדת התורה והעבודה והשבתים הקדושים, או ח"ו להיות בחושך ולחיות בין נחשים ועקרבים, בכל מקום יכול בודאי לעבוד את השי"ת באהבה בתענוגים, וכל השבוע יצפה אימתי יבוא שבת קודש שאזכה לבחי' **"ישקני מנשיקות פיהו"**, וזהו מחיית עמלק שזומם לרחק ולקרר.

"וזכרם לא יסוף מזרעם", ביאר האריז"ל בלשונו לשון הקודש (שער הכוונות פורים) הטעם שלעתידי לבוא כל הספרים יתבטלו חוץ ממגילת אסתר, כי לעולם לא היה נס גדול כזה לא בשבתות ולא בימים טובים אלא בימי הפורים וארובות השמים נפתחו, ובבחינה זו יש תורן גדול ליו"ט פורים, וכדי לקיים הארה זו צריכין לעשות ג' מצוות, קריאת המגילה, מתנות לאביונים וסעודת פורים במשתה ושמחה, וזה היתה בקשת אסתר כתבוני לדורות, שגם לדורות יהיו יכולים לפעול ע"י קריאת המגילה ומצוות היום.

ובכתבי הארי"י מבואר שיש מצב של הארה בבחי' פנים בפנים שהוא גילוי השפע האלוקי במוחש

ותענוג שמקבלים באופן ברור ונעלה, ובכוח הזה נלחמים ומוחים את העמלק, כפי שאמר **מרן אדמו"ר זיע"א** במשתה היין "מחה תמחה את זכר עמלק מתחת השמים", במצרים כאשר עינו את עם ישראל בחומר ובלבנים הקב"ה עשה להם ניסים ונפלאות, אבל במלחמה נגד העמלק מצווה הקב"ה לכל יהודי **"צא והלחם בעמלק"**, חובה על כל יהודי לצאת ולהלחם ולמחות את העמלק מתחת השמים, ולא להסתמך על הרבש"ע רק ביד האדם למחותו, בבחי' וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק.

וכדברי **הבית אהרן זיע"א** וכפי התענוג והחיות שכל אחד מקבל בפורים, כן הוא בליל שימורים, וכפי שהוא בליל שימורים כן הוא ביום הכיפורים, כל אחד לפי מדרגתו.

"בראותם יחד תכלת מרדכי"

המגיד הקדוש זיע"א פירש הפסוק **"ועץ החיים בתוך הגן"**, שיראה עצמו בגו צדיקיה להתקשר לאילנא דחיי לצדיק הדור שליט"א, כמבואר על כוונת המן הרשע לתלות את מרדכי על עץ גבוה חמישים אמה, מסביר הרה"ק **רבי אברהם המלאך זיע"א** שהמן ביקש להגביה ולרומם הצדיק כל כך עד שיחשבו האנשים שאין להם שייכות עם הצדיק ויאבדו ח"ו, וזאת היתה כוונתו לקרר וליבש את ההתקשרות במרדכי הצדיק, וכן הוא בצדיק של כל אחד שלא יאמר ח"ו נואש אני מרגיש קשר צדיק, ועל זה צריך תפילה מיוחדת ביום הפורים שתדד ממנו ההסתרה והספיקות, דהשכינה נמצאת אצל הצדיקים כמו שהיתה בבית המקדש, והן הן המרכבה לשכינה שדרכם עובר השפע לכל בני הדור, [כי גם אצל מרדכי היהודי היו ספיקות שאינו משתתף במשתה שהיה על טהרת הקודש ואינו כורע ומשתחוה להמן, וכל הגזירות היו מחמתו, עד שהבורא יתברך גלגל והוכיח שכל הישועה נגזרה בזכות מרדכי הצדיק **"דברי הצומות וזעקתם"**.

ועומק הענין שאף האדם הפשוט הנמצא מרחק רב ועצום, ע"י שהוא מתקשר לצדיק ועושה במקומו הרחוק אף מעט מן המעט מעין עבודתו ורצונו של הצדיק בתורה, בתפלה ובחסד, הרי הצדיק משלים עבודתו, **והבעש"ט הקדוש זיע"א** הוסיף לגלות שישנה בחינה שאלו המתקשרים אל הצדיק אפילו שהם בבחינת **ותפול לפני רגליו**, הם נשמות נמוכות מצד עצמם, הרי בזכות התקשרותם אל הצדיק יכולים לזכות למדרגות גבוהות שלא לפי ערכם, כעין המובא על הרה"ק **החווה מלובלין זיע"א** שהיו לו כמה מאות אנשים פשוטים שהסתופפו בצילו וזכו להיות ג"כ בעלי רוח הקודש בזכות רבם, ואחר פטירת החווה זיע"א פסקה רוח"ק מכל אלו שלא היו מוכשרים מצד עצמם, ובמה זכו, בכח התקשרותם וביטולם.

מובא בספר **צבי לצדיק** שהגה"ק בעל **ישועות יעקב מלעמברג זיע"א** שאל את הרה"ק **רצ"ה מזידיטשוב זיע"א** לשם מה נוסע כ"כ להרה"ק **החווה מלובלין זיע"א**, הרי יש ספרי מוסר? והשיב הרה"ק מזידיטשוב זיע"א לבעל הישועות יעקב, כמו שאתם בקיאים בהלכות עירובין ומכל מקום אם יבוא אחד ויאמר שיש בעיר פלונית

סדר לימוד יומי שלושים יום לפני הפסח

חק לניסן

אהרן בידרמן

בהר"צ מלעלו"ב זצוק"ל
רח' מנחת יצחק 18 בית שמש

בסיד, כ"ג שבט תש"פ

כבר אתמול נברא וידינו הר"ח ר' יוסף טיקוצקי שליט"א מאנ"ש היקרים בעיר בני ברק בלוקטים יקרים בספרו ימי שנתינו שובה לקילום מכ"ק מרן אאדמו"ר זע"א, ואיתנו קטועא ח"ה ספר חק לאילול, ומעשנו בראשון ששיבחונו רבנן. כך מעשנו בשנית כאשר זה כמה שנים מתנו כמסופך והולך להויל חק לניסן, והוא היבור נפלא סדר לימוד לכל שלושים הימים שלפני חג הפסח כאשר תיקן להם משה ישראל להיות שואלן ודרשון בהלכות הפסח שלושים יום, והיטיב לעשות בסדר לימוד מלוקט מחו"ל וספרי הלכה וספסרים הקדושים ונתן לכל יום מהם כמירתו חלק כחלק טיום הפורים ואיך, והוא לתועלת גדול הכנה רבה ליומי ניסן וליל התקדש החג כיום יאור ולכל ימי הפסח, ולמותר להארך בשבת חק וסדר זה שהוא לתועלת גדול לכל אחד לפי דרגא דיליה.

והיבה יתירה נודעת לו חק זה כאשר בני ישראל המהררים ומפלגים בזהירותם כנגד לחוקת הפסח כבר מלפניו, וספרים המיוהרים לימי הפסח אינם בהישג ידם בשלושים יום שלפני הרג, וחק לניסן יחא מיוחד דיוקא לימי הכנה נעלים אלו.

יהי ח' עמו לזכות את הרבים בחבורים נפלאים, להגדיל תורה ולהאדירה, כיד ח' הטובה עליו לתועלת הכלל והפרט.

אשר ה' יתנו
במחשבתו יצא

מבוי העשוי כנדל, הייתם מטריחים עצמכם בנסיעה לעיר הללו כדי לראות בעינים מבוי זה, כך בספרי מוסר רואים אכן האותיות, אבל אצל רבוה"ק רואים את האדם השלם המוזכר בספרים הקדושים, הכי לא אכתת רגלי אפילו מאות פרסאות כדי לקבל הארת הצדיק!!!

"כי מרדכי היהודי משנה למלך דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו", מבאר התפארת שלמה זיע"א כי דרך הצדיק האמיתי להיות כל ישעו ומגמתו לראות בטובת הדור הן במילי דשמיא והן במילי דעלמא, וזהו מעלת מרדכי היהודי שמקודם היה מנהיג ומשפיע שלום לעמו ואח"כ לכל זרעו, וכדרך הזה משמענו מפה קדוש הרב הוותיק **אוהב ישראל רבי דוד מלעלו"ב זלה"ה** שאמר בזה הלשון איך תאמרו עלי שאני צדיק הדור אם אני עדיין מרגיש בעצמי אהבת בני זרעי יותר מבשאר בני ישראל, כי הצדיק נקרא אב לישראל והן בניו ממש, וזהו שאמרו להמן **אם מזרע היהודים מרדכי**, פירושו, שכל היהודים כזרעו ממש, **לא תוכל לו**, כי הצער של ישראל נוגע לנפשו ממש, וזה שמסיים המגילה **"כי מרדכי היהודי וגו' וגדול ליהודים"**, שהיה ממשין בח' החסד לכלל היהודים, **"ודובר שלום לכל זרעו"**, פירושו הדיבור שיצא מפי הצדיק הוא בכוונות ויחודים והכל לטובת כלל ישראל, הם זרעו ממש.

אכן כי כן יהי רצון קמי שמיא שנזכה שיתקיים בנו **"וזכרם לא יסוף מזרעם"** להיות מוסיף והולך בדרגות והתקשרות אמיתית באילנא דחיי רבינו שליט"א ביום הפורים בו נשמע פתגם המלך בקריאת המגילה ובמשתה היין ובשולחן הטהור, שהוא ממש בבחינת **"ויאמר המלך מה בקשתך וינתן לך"**, להשפיע לנו משמי מרום כל מילי דמיטב בבני חיי ומוזני רוויחא וסייעתא דשמיא, **"והימים האלו נזכרים"** למטה **"ונעשים"** מלמעלה להמשיך השפעות טובות וגזירות טובות ישועות ונחמות לנו ולכלל ישראל, אמן.

לכבוד נשמת
כ"ק אדמו"ר
הפני מנחם מגור
הרה"ק רבי **פנחס מנחם**
בן הרה"ק רבי **אברהם מרדכי**
בעל **האמרי אמת מגור**
נלב"ע ט"ז אדר
ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י ידידינו הנכבד
האי גברא יקירא, יקר שבערכין, איש
האשכולות, משכיל אל דל, ידי רב לו
בתורה וחסידות, מחשובי אנ"ש
הרה"ח המפורא ר' **אברהם ברוך בלז שליט"א**

לעילוי נשמת
הרה"ח המפורא
ר' **דוד אריה לייב**
ב"ר **שלמה זצ"ל**
נלב"ע י"ז אדר ב' תשס"ה
תנצב"ה

הונצח ע"י בנו ידידינו הנכבד
שמחה קרקובסקי שליט"א
הרה"ח המפורא רבי
נאמן בית רבוה"ק

לעילוי נשמת
כ"ק אדמו"ר **מלעלו"ב-בראנוניץ**
הרה"צ רבי **יעקב אשר**
בן כ"ק הרה"צ רבי **שמואל**
עוזר קאפ זצלה"ה
נכדו חביבו של כ"ק מרן בעל ה'ברכת משה זיע"א
נלב"ע י"ז אדר ב' תשס"ה
תנצב"ה

לעילוי נשמת
הרבנית הצדקנית
מרת **חנצא רייזא** ע"ה
בת הרה"ח ר' **משה אברהם** ז"ל
נלב"ע כ' אדר תשס"ה
תנצב"ה

הונצח ע"י בנה
ידידינו הנכבד והנעלה האי גברא יקירא
מגזע אראליים ותרשישים שמו מפוארים
מוכתר בכל מידה נכונה שמו הטוב הולך
לפניו אוהב תורה ולומדיה
הרה"ח ר' **ברוך הופמן שליט"א**

לעילוי נשמת
הרה"ח המפורא ר' **ישראל** זצ"ל
בן הרה"צ ר' **יעקב אשר קאפ** ז"ל

היה קשור בלונ' לרבוה"ק
אשר טוח במסירות נפלאה לסעודות הלולא
בבית מדרשו בית דוד ולטבת עלייה
לאתרא קדישא מיוון למעלה מיונל טנים
נלב"ע ליל שושן פורים תשס"ט
תנצב"ה

הונצח ע"י בנו ידידינו הנכבד
יחזקאל
הרה"ח המפורא ר' שליט"א
משב"ק כ"ק מרן הברכת משה זיע"א

לעילוי נשמת
הגאון האדיר והחסיד
רבי **ישראל**
בן הרה"ח
רבי **משה שניאור זלמן** זצלה"ה
ראש ישיבת פינסק קרלין
בעל שו"ת הליכות ישראל ועוד ספרים נודעים
נלב"ע כ"ג אדר תשס"ז
תנצב"ה

הונצח ע"י בנו
ידידינו עוז האי גברא רבא, הנודע לשים
ולתהילה, איש האשכולות, משכיל אל
דל, ומאשפות ירים אביון, דבוק ומקושר
לרבוה"ק, מקרב ליבן של ישראל לאביהן
שבטמים ומקדש שם שמים ברבים,
מרחיב גבולות הקדושה בהפצת תורה
יראת שמים וחסידות
הגה"ח רבי **יצחק דוד גרוסמן** שליט"א
רב מגדל העמק ונשיא מוסדות 'מגדל אור'

שיחה עם הרה"ג ר' דוד משה וינשטוק שליט"א

ראש כולל 'קהל חסידים' באלעד ◊ פרק שביעי

ליהודים הייתה אורה ושמחה

והיינו שאותו יהודי החליף בתמימותו כ' עם ח', ופירש את המילה 'לכלותינו' כמו 'לחלותינו', לשון תפילה ובקשה. ה'בית אהרן' נהנה מאוד מ'פירוש' של אותו יהודי תם ושאלו "נו, האם יש בידך גם הסבר על המשך הדברים 'הקב"ה מצילנו מידם'?

אותו יהודי נאלם דום ולא היה בידו מה להשיב, והמשיך אפוא ה'בית אהרן' בעצמו וביאר 'לפי דרכו' כי אכן מבקשים אנו שהקב"ה יצילנו מ'תפילת הצדיקים', שלא נזדקק להגיע אליהם שיבקשו רחמים עלינו, אלא הכול ילך כשורה בכל העניינים.

לאחר שסיפר זאת מיהר רבינו להפטיר, לבל יעלה מאן דהו בדעתו שהדברים מכוונים אליו, וקרא ברתחה (ברמוזו על עצמו, בנימה של שאלה ותשובה) "א צדיק? א רשע!..." כשהוא מבטא את המילה רשע בשינוי קל, עם פתח תחת הסי"ן.

ושוב היה זה עבורנו שיעור בנקיטת הדיבור, הרבי עם כל ענוותנותו ושבירותו ליבו, גם בהיותו מבוסס לא אבה להוציא מפיו מפורשות את המילה רשע ח"ו כלפי עצמו, ולכן אמר זאת בלשון סתומה, מבלי לומר בפירוש שמכוון הוא על עצמו, ואף מבלי לבטא את תיבת רשע כרגיל, אך המסר כמובן נקלט היטב בלבבות כל הנוכחים, ולא באנו בסוד קדושים.

מניין ידע על בינוי זה

באחת השנים כשזקני בעל התפילה הגה"ח רבי שלמה מנחם ויינשטוק זצ"ל הגיע לשולחן הטהור של רבינו ביום הפורים התיישב בצדי השולחן, כשהבחין בו רבינו קרא לו בחביבות בקול רם "שלוימה (במ"ם עם פתח) מדוע אינך בא לשבת כאן ליד ילדיך?"...

הייתה זו הפעם היחידה ששמענו את הרבי קורא לו בכינוי זה, וסיפר לי דודי הרה"ח ספרא רבא רבי יאיר שליט"א שאביו של רבינו, הברכת משה היה קורא לזקני בצעירותו בכינוי זה לעיתים נדירות כשהיה מגיע לביתו בשנים הראשונות להנהגתו בקודש, בהיותו אברך צעיר, והיה זה לפלא שגם רבינו השתמש בהזמנות זו בכינוי זה.

אגב, מעניין לעניין, כשהגיע הרבי לניחום אבלים לאחר פטירת זקני רבי שלמה מנחם זצ"ל, ישב במשך כעשרים וחמש דקות בבית האבלים וחזר שוב ושוב על אותו משפט אודות הנפטר: 'כל ימיו היה דבוק בתורה בעבודה ובחסידות'.

אולי רוצה הוא לנסוע לקברו של צדיק פלוני שהיום חל ההילולא שלו.

שאלתי אפוא את רבינו אם ברצונו לנסוע, ותשובתו הייתה על אתר 'האם הולכים לקברים בימי חודש ניסן?...' ושוב נוכחתי לראות איך בנקיטת לשונו אינו חפץ להוציא מפיו שאינו הולך לקברו של אותו צדיק, אלא השיב לי בדרך שאלה.

ואכן, במבט לאחור, כשהנני משחזר ומעביר בזיכרוני שיחות רבות שהיו לי עם הרבי זי"ע לאורך כל שנות הנהגתו, הנני שם לב למפרע איזו זהירות מופלגת ובלתי מצויה הייתה לו בדיבורו, עד כמה הוא לא הוציא אפילו אות אחת מפיו בלי חשבון, הכול היה מחושב.

בעניין זה זכורני, כשנטלתי על עצמי את עול החזקת ה'כולל' קהל חסידים באלעד, התחלתי לעסוק בשעות הערב בגיוס כספים עבור הכולל. באחד הימים נכנסתי אל רבינו והתייעצתי אם יכול אני לעזוב את ה'כולל ערב' בו אני לומד לצורך מטרה זו, כשעל כף המאזניים מוטלת החזקת תורה של אברכים רבים.

"אני לא אגיד לך לעזוב את הכולל, אפילו רק לשעה וחצי ביום, אפילו רק את ה'כולל ערב'", השיב לי הרבי נחרצות, "אם הגעת למסקנה שעליך לנקוט בצעד זה, ואתה רוצה על דעת עצמך לעזוב, עשה כרצונך, אך אני לא אגיד לך לעשות זאת..."

ושוב נוכחתי עד כמה רבינו מקדש כל מילה היוצאת מפיו. להוציא מפיו אמירה כזו, לומר ליהודי לעזוב את לימוד התורה, לכך לא היה מוכן בשום אופן שבעולם, בשום תנאי, גם עבור המטרה החשובה ביותר.

והנה עוד סיפור בעניין זה:

א צדיק? א רשע!

שנה אחת במהלך השולחן הטהור בפורים סיפר רבינו את המעשה על הרה"ק ה'בית אהרן' מקארלין זי"ע שפעם אחת הגיע אליו יהודי פשוט לאחר חג הפסח ושאל אותו ה'בית אהרן' איך היה אצלו בליל הסדר.

ואמר לו אותו יהודי בתמימות מה שהבין בנוסח ההגדה 'והיא שעמדה לאבותינו ולנו', והיא שעמדה הם הצדיקים שבזכותם עומד הדור, שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו, שלא רק צדיק אחד עומד ומתפלל עלינו, 'אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לחלותינו' - שבכל דור ודור יש ב"ה צדיקים המתפללים על הדור.

בפי איש שיחנו הרה"ג ר' דוד משה שליט"א שמורים אוצרות יקרים של זיכרונות מימי הפורים בצלו של רבינו זי"ע כשבמרכזם השולחן הטהור - משתה היין שהיה נמשך על פני שעות ארוכות ונשגבות שהטעינו את כל הקהל בקדושה והתעלות הנפש לכל ימות השנה.

"כל מי שנכח בשולחן הטהור של רבינו בפורים זכה לרוממות הנפש והתעלות רוחנית - הרבה מעבר למצבו ולדרגתו. רבינו זי"ע בעבודת קדשו ביום נשגב זה עורר את הקהל כולו לכיסופים להשי"ת, לתשובה, לרוממות, לשמחה, כל אחד התעלה והגיע למקום גבוה הרבה יותר מכפי דרגתו, מכוחו הגדול של רבינו, וההתעוררות הזאת בערה ימים רבים, כל השנה קיבלנו חיות והתעוררות מה'טיש' של פורים".

באחת השנים הראשונות להנהגתו, בעת שערך כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע את השולחן הטהור ביום הפורים, נכנס הרה"ח ר' אברהם יוסף גורדון ז"ל (מחסידי חב"ד בשיכון ה' שהתקרב ודבק ברבינו זי"ע, אביו של הרה"ח ר' צבי שליט"א) וניגש אל רבינו ואמר לו בשמחה, באידיש חסידית - רוסיית: "א גוטן פורים, לעלובער רבי".

הרבי זי"ע שהיה שרוי בשמחת פורים השיב לו בבת שחוק ובמבטא דומה: "און וואס קומט א ליובאוויטשער חסיד צום לעלובער רבי?"... רבי אברהם יוסף השיב על אתר "ווייל דער לעלובער רבי איז א ערליכער איד - כי הרבי מלעלוב הוא יהודי ירא שמים".

הרבי בשמעו זאת נענה מיד ואמר בהטעמה: "א איד איז ער - יהודי הוא אמנם הינו (הרבי מלעלוב)", ומיד הוסיף "הלוואי ער איז געווען א ערליכער..." הווי אומר, הרבי בזהירות ונקיטת לשונו, הגם שהחזיק עצמו לעפר ואפר, לא רצה לומר על עצמו שאינו 'ערליכער איד', אלא אמר זאת על דרך החיוב.

לאחר מכן יצא רבינו בריקוד עם ר' אברהם יוסף הנ"ל כשהוא מחליף עמו כובעים, רבינו חובש לעצמו את כובעו החבד"י של ר' אברהם יוסף וחובש לו את השטר"מ שלו, וכך רקד עמו בשמחה ולאחר מכן נטלו רבינו והושיבו על כסאו בראש השולחן.

כיוצא בזה, זכורני משנות בחרותי, פעם בימי חודש ניסן, כששהה אדמו"ר זי"ע בבני ברק, זכיתי ללוותו בדרכו הביתה לאחר תפילת שחרית. בטרם יצא הרבי לביתו ביקש ממני אחד החסידים שהיה לו רכב לשאול את הרבי

ככלות השבעה כאשר התיישבו הבנים שליט"א לנסח את המצבה הדהדה באוזניהם אמירה זו של הרבי ועלה בדעתם לחרוט אותה על המצבה כלשונה.

נכנסו אפוא אל הרבי ושאלוהו אם אכן ראוי לכתוב זאת על המצבה והוא השיב מיד, כאינו מבין כלל מה השאלה, 'בוודאי, הרי זה מה שהוא היה, יהודי הדבוק כל ימיו בתורה עבודה וחסידות', וכמובן שכך בדיוק נחרט על מצבתו.

מליצת יושר

שנה אחת בשולחן הטהור בפורים השמיע רבינו מליצת יושר ולימוד זכות על נאמן ביתו הרה"ח ר' שמחה קרקובסקי שליט"א שייפקד בזש"ק, ואמר דהנה מצינו בחז"ל 'מפני מה היו אמותינו עקרות כי הקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים'.

ובספה"ק 'תפארת שלמה' מבאר העניין ב'דרך הלצה' כי מדרך העולם שהבנים מבטלים אבותיהם מת"ת ותפלה, כי כאשר ילד אינו מרגיש טוב הוא בוכה וצריכים לטפל בו, ולכן אנו מבקשים שיתן לנו 'זרעא חייה וקיימא', היינו שנוכה לבנים שיהיו בריאים ושלמים כל הימים, ועל ידי זה 'די לא יפסוק מפתגמי אורייתא' - היינו שההורים לא יצטרכו להפסיק מלעסוק בתורה ולהתפלל, וזהו שהיו אמותינו עקרות - כדי שיוכלו להתפלל בדעה מיושבת, מבלי שיפריעו להם התינוקות, כי הקב"ה מתאוה לתפלתן של הצדיקים, עכ"ל.

ואז דפק הרבי על השולחן, ואמר בדרך מליצת יושר: "דער שמחה איך קען מעיד זיין אויף איהם ער לערנט נישט, ער דאוונט נישט, ממילא מעג ער האבן א קינד, סוועט איהם נישט שטערן לערנען און דאווענען - על ר' שמחה דנן יכול אני להעיד שאינו לומד ואינו מתפלל, אם כן יכול הוא להיפקד כבר עתה בנן, כי בלאו הכי זה לא יפריע לו ללמוד ולהתפלל..." (כידוע כך הייתה דרכם של צדיקים כשרצו לפעול ישועה ליהודי היו גורמים לו קצת ביזיונות, כדי לפעול עבורו המתקת הדינים בכוח זה).

רבי שמעון - תורת הנסתר

וזכרנו שנה אחת הרהיב הרה"ח ר' שמחה שליט"א עוז ובהיותו בגילופין ניגש אל רבינו בשוה"ט וביקש 'הורמנא' מרבינו כי ברצונו לומר דבר מה, ונענה לו רבינו, ופתח ר' שמחה שליט"א ואמר: כידוע אביו של רבינו, רביה"ק ה'ברכת משה' זי"ע היה מקושר מאוד לעיר הקודש טבריה, ואילו הרבי שליט"א מקושר מאוד לעיר הקודש צפת.

"הנה לא באנו בקצות דרכיהם בקודש, אך נראה דהנה הרבי ה'ברכת משה' היה שמו 'משה' - ומשה רבינו נתן לנו את תורת הנגלה, והעיר טבריה נודעה כמרכז של תורת הנגלה, בה למדו התנאים הקדושים בזמן המשנה, וממילא הרגיש אליה רביה"ק שייכות והתנוצצות מיוחדת.

"אך הרבי שליט"א נקרא בשמו של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי שגילה את תורת הנסתר, ועיה"ק צפת הרי ידועה מקדמת דנא

כעיר הקבלה ותורת הנסתר, על כן יש לרבינו קשר מיוחד לעיר זו."

ובעניין זה, זכורנו כנער צעיר בשנים האחרונות לחייו של רביה"ק ה'ברכת משה' איך הייתה עבודתו 'להביא לימות המשיח' באיתגליא לעין כל.

באותן שנים היה רבינו מסיים כל שולחן הטהור בתפילת 'הי רצון כו' שייבנה בית המקדש במהרה בימינו כו' וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים', והיה אומר זאת בבכי ממש ובדמעות, כשלענין כל נגלית עבודתו וכיסופיו לביאת משיח צדקנו.

ועד כדי כך זכורנו שלפעמים כבר אמר 'יהי רצון' זה בסוף השוה"ט, אך לאחר מכן נמלך בדעתו והתעכב ושוחח עוד בשולחנו, ואזי לאחר מכן שב ואמר את 'הי רצון' בדביקות כמעשהו בראשונה, ובכך היה חותם את השוה"ט.

אכן בנו, הרבי זי"ע, היה מטמין כל ימות השנה את האש הגדולה הבורעת בו לביאת המשיח, כובש בעומק ליבו את כיסופיו העילאיים ועבודתו הטמירה בעניין זה מלבד יום אחד בשנה, ביום הפורים, כשרבינו החל לשיר בשולחנו הטהור את הפיוט "רחם בחסדך" באותו רגע התגלה לעין כל מה שהסתיר כל השנה.

"רחם בחסדך"... הרבי זי"ע נטל את השיר הזה המוכר בכל בתי ישראל וכמו יצק לתוכו 'תוכן' חדש בשירתו מלאת הגעגועים וההתרפקות למשיח צדקנו. כל אחד שזוכר את הרבי שר את השיר הזה, כשהוא שר ובוכה ומתרפק על השכינה, ליבו נרטט עד היום ממקומו מכך.

אגב, לרבינו היה כוח מופלא לקחת שיר פשוט ומוכר ולהכניס בו התרוממות רוח והתלהבות, ולסחוף את כל הקהל עמו טפח מעל הקרקע. כך למשל זכורנו, בפולין, בהילולת הרבי ר' דוד זי"ע, התחיל רבינו לשיר ניגון מפורסם שמזמרים בחצר קדשנו (מוכר בעולם כניגון אתקינו סעודתא של מלואה מלכה).

הרבי התחיל את הניגון הידוע הזה, כשהוא חוזר עליו פעם ועוד פעם ומקיש בידו על השולחן, עד שהציבור כולו נכנס להתלהבות בלתי מוסברת, כמו אש רוחנית מתלקחת. היה לו את הכוח לקחת שיר פשוט שהכול מכירים ולעורר אתו את הציבור, וזה מה שהיה בפורים כשרבינו שר 'רחם בחסדך'.

רבינו היה בוכה בדמעות שלישי, וחוזר על המילים בדביקות נוראה וכשהגיע למילים 'בן דוד עבדך'... כאן היה מגיע לכלות הנפש ממש, לבכי והתרפקות על 'שכינתא בגלותא'. היה זה מעמד מרעיד נפש שחזר על עצמו כמעט בכל שנה ביום הפורים, ומי שזכה לראותו - ראה כיסופים והשתוקקות אמיתית למשיח צדקנו מה הם.

מתענית דיבור ל'והיא שעמדה'

בכלל, בשולחן הטהור בפורים היה רבינו פעמים רבות מתלהט ומגיע לדביקות עצומה, לא פעם היה מקיש על השולחן בעוצמה אדירה, לפעמים נטל קופסת קפה שהייתה על השולחן מ'משלוחי המנות' והיה מקיש עמה

בדביקות (כשהעומדים סביב בטוחים כי עוד רגע תתנפץ הקופסה) ופעמים רבות היה עולה על השולחן ויוצא במחול לצדיקים אשרי עין ראתה זאת.

סיפר לי הרה"ח ר' יצחק פרוכטר שליט"א ששנה אחת בפורים בבוקר רצה להיכנס אל רבינו אחרי תפילת שחרית, רבינו היה אז לבד בחדרו הסמוך לביהמ"ד ועלה בדעתו של ר' יצחק להיכנס מהצד השני, מהדלת הצדדית, אך בהתקרבו לחדר ראה את הרבי רוקד בעצמו ביחידות בתוך החדר מתוך דביקות, בלתי לה' לבדו, כמובן שהוא מיד סב על עקביו ולא הרהיב להפריע לרבינו בעבודתו.

ידוע שהרבי לא היה מדבר כמעט כל יום הפורים, לאחר שחרית היה עולה לביתו ומסתגר בחדרו במשך כל שעות היום, שם עבד את עבודתו הטמירה באמירת ספרי תהלים, גם כאשר נקשו בחדרו כשהגיע משלוח מנות מאדמור"ם היה מסמן בתנועת יד להשיב להם משלוח מנות אך לא הוציא מילה מפיו, כך היה שרוי בתענית דיבור ובאווירה מאוימת עד שנכנס לשוה"ט.

וכשכנס לשוה"ט אז בן רגע השתנתה כל האווירה סביבו לשמחה עילאית, כאן היו ניגשים אליו המוני יהודים בזה אחר זה עם 'משלוח מנות' וקוויטלך כשרבינו מאציל מברכות קדשו, והטיש היה נמשך שבע ושמונה שעות.

איני יכול לשכוח את אותה פורים, שנת תש"ג, בו החל רבינו לשיר באמצע הטיש את הפיוט 'והיא שעמדה' בדביקות, כשפניו מאדימות ולוהבות, עברו עשר דקות, ועשרים דקות, והרבי מתחיל שוב ושוב את הניגון.

לאחר חצי שעה של שירת 'והיא שעמדה' היו כאלו שניסו להחליף ניגון, אך רבינו אינו נותן ומתחיל שוב את הניגון, בשלב מסוים יצא רבינו החוצה לכמה דקות וכשחזר החלו ה'עולם' לשיר שיר אחר, אך רבינו מיד פותח ב'אלא שבכל דור ודור' ומתחיל שוב את הניגון, והוא באחת ומי ישיבנו.

במשך חמישים דקות ברציפות שר רבינו את 'והיא שעמדה' והדבר היה לשיחת היום באותו פורים, כעבור שנה בדיוק, בפורים תשנ"א בו בדיוק הסתיימה מלחמת המפרץ, נזכרו כולם ב'והיא שעמדה' של פורים דאשתקד, או אז הבינו על מה הרעיש רבינו עולמות בשנה שעברה.

באמצע השוה"ט בפורים היה רבינו פונה מדי פעם לאחד החסידים ומעוררו בתנועה מלהיבה לשיר ולשמוח, וגם בזה היו לו כוונות ועניינים, זכורנו פעם כשיזמרו את השיר 'נאר אמונה' כשרבינו מעודד את השירה בכל עוז.

ישבת יז ליד יהודי נכבד מאנ"ש והבחנתי שהוא אינו שר, כששאלתי מדוע אינו שר עם כולם השיב לי 'השיר 'נאר אמונה' אינו שיר', לא עובר רגע והרבי פונה ממקומו אל אותו יהודי נכבד ומרמו לו בידי לשיר.

עוד דבר מופלא מהטיש'ן בפורים חקוק בזיכרוני: במהלך הטיש היה עומד תור ארוך של חסידים שביקשו לגשת אל רבינו עם משלוח מנות, ומטבע הדברים כיון שפורים

היום ואנשים בגילופין לעתים היו מתעוררים דחיפות בין הממתינים.

אך כאשר הבחין רבינו במאורע שכזה היה מזנק ממקומו ועוד בטרם הבין אי מי מה מעשיו, נדחף בכוח ונעמד כחומה בצורה בין הדוחפים, בלב הוויכוח (כשהוא עצמו עלול לקבל דחיפה מאלו שטרם הבחינו כי הרבי נמצא כאן) ובדרך זו עצר את הדחיפות לאלתר.

אמירת 'נשמת' באמצע השוה"ט

הייתה שנה אחת (שנת תשנ"ד, בה היו צריכים רחמים באיזה עניין הנוגע לציבור) שבאמצע השוה"ט בפורים נעמד רבינו ואמר שמקובל שאמירת 'נשמת כל חי' מבטלת את כל הדינים ותיכף התחיל רבינו באמירת 'נשמת' כשפניו הקדושות לווהטות ביקוד שלא מעלמא הדין, כשהוא זועק בקול לא לו ובנעימה מיוחדת, מילה במילה, כאשר הוא מדגיש באופן מיוחד תיבות מסוימות.

וכשהגיע למילים "עד הנה עזרונו רחמין ... ואל תיטשנו ה' אלוקינו לנצח", כאן הטה ראשו אחורנית ופניו כלפי שמיא ומשך את המילה 'לנצח' זמן ממושך מאד עד שנותר ללא נשימה, בבחינת 'נפשו יצאה בדברו'.

תיבות אלו, 'ואל תיטשנו ה' אלוקינו לנצח' זה היה השיא של ה'נשמת' אצלו, ראינו בעינינו איך הרבי מבקש ומתחנן כבן המתחטא לפני אביו להיות דבוק ומקושר באילנא דחיי בהש"ת.

שיהיה כבר אברך

בדידי הוה עובדא, בפורים לפני שהתארסתי כשעברתי לפני הרבי בשולחן הטהור, ניגש עמי הרה"ח ר' שמחה שליט"א אל הרבי ואמר לו "הוא צריך להיות חתן"... הרבי שמע ונענה במילים אלו "דוד משה איז א טייערער בחור ער זאל זיין שוין א יונגערמאן - הוא בחור יקר שיהיה כבר אברך..."

ומובן מאליו ש'צדיק גוזר והקב"ה מקיים', הרבי לא דיבר על 'חתן' גרידא אלא על 'אברך', ואכן חמשה חודשים לאחר מכן כבר הייתי ב"ה אברך, בחודש אב באותה שנה התקיימה חתונתי.

זכורני באחת השנים האחרונות בפורים ניגש אל הרבי אברך חשוב וכתב על פתק "אני מתחייב ללמוד את כל הש"ס לרפואת הרבי" והגיש את הפתק לרבי, הרבי קרא את הפתק ומיד תפס בידי של אותו אברך ויצא עמו בריקוד.

ושנה אחת בשולחן הטהור בפורים ניגש אל

הרבי יהודי יקר ממוצא לא חסידי שהתקרב אל רבינו ודבק בו כחסיד נאמן ואמר לו 'הבן שלי נהיה 'ליטוואק', הוא מתרחק מהצביון החסידי, שהרבי יברך אותו שיהיה חסיד לעלוב'.

והרבי משיב לו מיד בחביבות "בשביל מה לעלוב? שיהיה חסיד גור בעלזא, העיקר שיהיה חסיד"... היהודי שב ומבקש שיהיה חסיד לעלוב, והרבי חוזר "למה דווקא לעלוב".

אמנם, אחר כך עבר בנו הבחור עצמו ואז אומר לו הרבי בקול: "שה'איניקל' של הישמח משה' יהיה ליטוואק?"

מעניין לעניין, היה בשיכון ה' יהודי ניצול שואה שהתהלך עם סיוטים נוראים והיה מדבר עם נפטרים וכו' הוא היה מגיע לטישין של הרבי ועומד כל הטיש כמו חייל, ביראת קודש. באחד הטישין שלח לו הרבי את הצלחת שלו עם השיריים, אך הוא לא רצה לקחת.

הרבי הבחין בכך ואמר לו שייקח מהשיריים, אך הוא מתעקש ואומר לא אקח. אומר לו הרבי בחיוך "אתה ליטוואק'. האישי הגיב מיד 'חס וחלילה' כשאינו מבין במה זכה לתואר זה, והרבי הסביר "ווייל דו נעמסט נישט קיין שיריים - בגלל שאיך אוכל שיריים", או אז נכנע האישי והסכים לטעום מהשיריים.

הרבי בחכמתו ידע לדבר עם אותו שבור לב בשפה שלו, הוא ידע איך לגרום לו לטעום מהשיריים.

שוטרים באמצע ה'טיש' בפורים

כידוע בתקופת בניית בית מדרשינו בשיכון ה' היה שכן שהפריע לבנות את ביהמ"ד והערים קשיים מרובים על התקדמות הבנייה (זו אגב הסיבה שאין חלונות בצד שמאל של ביהמ"ד) שנה אחת בפורים בעיצומו של השולחן הטהור הזמין אותו שכן משטרה להפריע בעריכת השולחן.

לא עברו כמה דקות וכמה שוטרים נכנסו לביהמ"ד ועוד לפני שהציבור קלט מה מתרחש כאן הרבי, אף שהיה בגילופין, הבחין באורחים הלא קרואים וקרא מיד לשוטר בשמחה ובמאור פנים "בוא הנה, בוא הנה".

השוטר ניגש אל הרבי ושאל "מי אתה", הרבי שהיה שרוי בשמחת פורים השיב בקול: "לי קוראים שמעון בידרמן, אם אתה רוצה אתה יכול לקחת אותי עכשיו לבית הסוהר". תוך כדי דיבור מוזג לו הרבי כוס יין ואומר לו שישתה.

השוטר הנבוך אומר שאסור לו לשתות בתפקידו, "רק מים", אך הרבי אינו מקבל את הדברים ומשיב לו בשמחה "אסור? זו הרי

מצוה!" ואז נטל הרבי את הכוס ולגם אותה בעצמו, באותו רגע סב השוטר הנפעם על עקביו ויצא בהכנעה ובכך הסתיים העניין בכי טוב.

אגב בהמשך הסכים אותו שכן להסיר את תביעותיו תמורת סכום כסף מסוים, זכיתי להיות נוכח באותו מעמד כשהנגיד הרה"ח ר' שמחה גריידינגר שליט"א נכנס אל הרבי זי"ע ובישר לרבינו שהשכן דורש סכום כסף ואפשר לגמור בזה את הסיפור.

"אני מאד הייתי שמח לעשות זאת" הייתה תשובה המפעימה של רבינו על אתר, "אך איני יכול לתת לו מכספי צדקה רגילים, אם מישהו יבוא ויתרום במיוחד למטרה זו - אז אשמח לתת לו את הכסף ולסיים את העניין..."

זכורני את ההתפעלות שאחזה בכולם מתשובתו של רבינו, הווי אומר, למרות שמדובר בעניין חשוב מאוד של בניית בית כנסת, מכל מקום איני יכול להשתמש בכספי צדקה רגילים כשיש לי עניין אישי בזה - להיפטר מהצקותיו של השכן... והרי זו עוד נקודה מופלאה של זהירות ואחריות בכספי צדקה.

אגב פעם התבטא ר' שמחה גריידינגר שליט"א באוזני אבי שליט"א כי במקומות אחרים שהוא תורם להם הוא מרגיש שמכבדים אותו בגלל כספו, אך אצל הרבי הוא מרגיש שהרבי מכבדו ומוקירו באמת, בגלל 'הכרת הטוב', לא בגלל שהוא עשיר.

ומעניין לעניין, פעם הגיע בנו של הרבי מסאסוב לונדון וצוק"ל, הרה"צ ר' דוד מנשה רובין לשולחנו הטהור של רבינו, הוא היה גביר עצום אך הרבי העניק לו שיריים ללא התפעלות, חתיכת קוגל בידו, ללא כף, כאחד האדם.

לימים תרם רבי דוד מנשה תרומה גדולה מאוד עבור המגרש עליו בית המדרש והסביר כי בכל מקום שהוא מגיע אליו מתייחסים אליו בכיבודים וכו' מחמת עושרו, אך כשהגיע אל רבינו ראה לפניו 'אישי אמת', 'הרבי נתן לי שיריים כאחד האדם, אפילו ללא כף, לרבי כזה שלא מתפעל מכסף - ליהודי כזה אני רוצה לתרום".

גב. בשבוע שעבר כתבנו שהרבי בימות החול היה יושב בחדרו בביהמ"ד בשיכון ה' כשהוא מוכתר בתפילין ולומד את שיעוריו הקבועים כשאזנו כרויה למתרחש בבית המדרש, לקדיש ולקדושה שהיה עונה עם הציבור, וכאן המקום להדגיש שזה היה לאחר שרבינו כבר התפלל שחרית עם הציבור במניין בשעה מוקדמת אך לאחר מכן היה מתעכב עוד בחדרו כנ"ל.

היות והוצאות הגיליון מידי שבוע בשבוע

כרוכות בטרחות גדולות ובהוצאות כספיות מרובות

אבקש שכל אחד ואחד ישתתף בהוצאות הגדולות לזיכוי הרבים

זכות זיכוי הרבים יעמוד לכם להתברך בכל מילי דמיטב שפע ברכה והצלחה בכל מעשה ידיכם ונחת מכל יוצ"ח

לתרומות: בנדרים פלוס ע"ש אהל מועד, או אצל הרב אהרן לוסטיג משב"ק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

זכור - זכירת ומחייבת עמלך

לעילוי נשמת א"מ מרת ליבא ע"ה נלב"ע יא אדר תשס"ד

כששומע בפורים פרשת ויבא עמלק' אע"פ שלא ניכר בפרשה זו שמצות הזכירה היא בכדי למחות, שהמג"א סבירא ליה דהזכירה היא מטעם אחר ולא כדי למחות זרעו כמ"ש המנ"ח, וכיון שזוכר מעשיו די בזה.

דברי ספר החינוך שמצוות זכירת עמלק רק בזכרים

והנה כתב בחינוך (מצוה תרג) 'מצוה לזכור מה שעשה עמלק לישראל בצאתם ממצרים, שנצטוו לזכור מה שעשה עמלק לישראל שהתחיל להתגרות בהם בצאתם ממצרים בטרם נשא גוי וממלכה ידו עליהם, וכענין שכתוב (במדבר כד, כ) ראשית גוים עמלק, ותרגומו, ריש קרביא דישראל הוה עמלק, שהכל היו יראים מהם בשמעם היד הגדולה אשר עשה להם ה' במצרים, והעמלקים ברוע לבבם ובמזגם הרע לא שתו לבם לכל זה ויתגרו בהם, והעבירו מתוך כך יראתם הגדולה מלב שאר האומות, וכו'. ועל זכירת ענינם זה נאמר (דברים כה, יז), זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים.

מדיני המצוה מה שאמרו זכרונם לברכה שחיוב זכירה זו היא בלב ובפה וכו', כדי שלא ישכח הדבר, פן תחלש איבתו ותחסר מהלבבות באורך הזמנים, אבל טעם זכירת מה שעשה עמלק אינו רק שלא תשכח שנאתו מלבנו, ודי לנו בה לזכור הענין פעם אחת בשנה או שתי שנים ושלש. ונוהגת מצוה זו בכל מקום ובכל זמן, בזכרים כי להם לעשות המלחמה ונקמת האויב, לא לנשים.

הסבר האחרונים בדעתו

ויעוי' במקראי קודש (פורים סימן ה) שהביא שהגאון מלובלין (בעל התורת חסד) נתקשה בדברי החינוך שפוטרו נשים ממצוות זכירת מעשה עמלק כיון שאינם שייכים למצוה למחות זרעו, שהרי מצוות עשה דמחייבת עמלק היא מצוה בפני עצמה, ומצוות עשה דזכירת עמלק היא מצוה בפני עצמה, ואם כן י"ל שמצוות זכירת עמלק אינה תלויה כלל בזכרים שהם עושי המלחמה.

והביא שהגר"ל דיסקין אמר דכיון דעיקרה של מצוות זכירה היא מצוות מחייבת עמלק וקיי"ל נשים לאו בני כיבוש, לא עדיפה זכירה מעשייה. וכן הוא קצת משמעות דברי החינוך שכתב 'כדי שלא ישכח הדבר, פן תחלש איבתו ותחסר מהלבבות באורך הזמנים', והיינו שסיבת הזכירה והשנאה היא על מנת להילחם עמו ולמחותו. וזהו כמו שנתבאר לעיל באורך בדברי כמה ראשונים.

והנה לפי"ז לדעת המג"א שאין המצוה לזכור מעשה עמלק כדי למחות אלא מצוה באפי נפשה וכנ"ל, יהיו הנשים חייבות במצוות הזכירה וכדעת המנ"ח, ואתי שפיר מנהג נשי זמנינו לילך לשמוע קריאת זכור כדעת המג"א.

ישוה דברי החינוך שעיקר המצוה בזכרים היות

דרק בהם בא להילחם

ונראה דיש לבאר דברי ספר החינוך באופן אחר דגם הוא סבירא ליה שהמצוה לזכור מעשה עמלק אינה בכדי למחות זרעו, דלכך כתב את המצוה לזכור מעשי עמלק בפני"ע (וכקושיית התורת חסד), אלא סבירא ליה שכיון שבא עמלק להרע לישראל צריך לזכור מעשיו ולשנאותו על כך. ואע"פ שאין חילוק

שיטת הבה"ג והיראים

וכן הבה"ג והיראים במנין המצוות שלהם לא מנו כלל למצוה לזכור מה שעשה לנו עמלק, וכתב הרי"פ פרלא (רס"ג ח"א עשה ס') דלא מנו להאי מצוה המפורשת בתורה מפני שסבירא להו דאינה מצוה בפני עצמה ונכללת בכלל עשה דמחייבת עמלק, דענין הזכירה בשביל למחות, לזכור למחות זרעו וכל אשר לו, ויורה על זה הפסיקתא (פ"ב) 'הו זכורים לו למחות שמו מן העולם, זכור אשר עשה לך עמלק, תמחה את זכר עמלק'.

שיטת האחרונים בזה

וכן מצינו דברים מפורשים בזה באחרונים שכתבו שתכלית הזכירה הוא לקיים המצוה למחות זרעו, ע"י מהר"מ שיק (או"ח ס' שלו) שכתב וז"ל 'ומכל מקום לפי מה שכתב הרמב"ם בזה"מ שנצטוו לזכור מה שעשה עמלק לעורר הנפשות להלחם בו, יוצא שעיקר הזכירה היא לצורך המלחמה בעמלק, וכיון שהמלחמה עיקרה על הציבור כמ"ש הרמב"ם (סוף עשין), לכך גם הזכירה צריכה להיות בציבור, ואם לא קרא בציבור לא קיים המצוה' עכ"ל.

וע"ע בקרן אורה (ברכות ג. ד"ה ואידי דאיירינן) שכתב 'זכירה דמעשה עמלק יש מהראשונים ז"ל שאמרו דהמצוה לזכור בכל יום, ויש אומרים דעיקר המצוה לקרותה בציבור. ולדעה זו יש להבין דמאי שנא זכירה זו דמצותה בציבור משאר הזכירות, וצריך לומר דכיון דכוונת הזכירה היא לנקום נקמת ה' מאת החטאים האלה, וזה דבר המוטל על הציבור הוא' עכ"ל.

תמיהת המנ"ח בשיטת הרמב"ן וההולכים בשיטתו

אמנם יעוי' במנ"ח (מצוה תרג) שתמה על הרמב"ן וסיעתו וז"ל 'גם מי עמד בסוד ד' ית' אם הטעם מחמת הנקמה, דאפשר גז"ח שזכור שנאתו מאיזה טעם ואנחנו אין יודעים, ואפשר אף בביאת משיחנו שיכרת עמלק מכל וכל ולא יה' זכר להם, מכל מקום הזכירה יה' תמיד מ"ע לזכור ולא לשכוח'.

ומבואר שיטתו דאין למצוה לזכור מה שעשה עמלק שייכות כלל למצוה למחות זרעו והיא מצוה בפני עצמה.

ויעויין תרגום יונתן (דברים כה, יט) שתרגם תיבות 'לא תשכח' וְאֶפְיָלוּ לְיוֹמֵי מִלְכָּא מְשִׁיחָא לְאָ תַתְנִישִׁי, וזהו ממש כדברי המנ"ח דאין טעם המצוה לזכור מה שעשה עמלק בכדי למחות זרעו.

וע"ע בחרדים (מצוות התלויות בארץ פ"ב אות טז) שכתב וז"ל 'דזכור דעמלק זהו זכור דמרים שרוצה לומר תזכור מה שנעשה למרים על לשון הרע פן תלקה אתה כמותה והכא נמי הא, תזכור מה שעשה עמלק על שרפית מדברי תורה'.

ביאור דברי המג"א

ולפי דברי המנ"ח יש לבאר דברי המג"א שהובא לעיל איך יוצאים יד"ח מצוות זכירת מעשה עמלק

ב ואע"פ שיש חילוק בין דברי הרמב"ם לדבריהם, דהרמב"ם מנה למצוות הזכירה מצוה בפני עצמה. מכל מקום לא פליגי שתכלית מצוה זו בכדי למחות, אלא נחלקו אם מצוה הזכירה נכללת במצוה למחות עד שאי אפשר לה להיחשב מצוה בפני עצמה או שאעפ"כ אית לה דין עצמי להיות מצוה בפני עצמה.

ג וכן כתב להדיא בשו"ת תורה לשמה (מהבא"ח או"ח ס' קפז) וז"ל, 'כי חיוב הזכירה הוא בעבור המלחמה והנקמה שצריך לנקום ממנו, וא"כ בטל הספק שלכם'.

א. זכירת מעשה עמלק הוי מדין מחייבת עמלק או הוי דין אחר

הקירה בנדר מצוות זכירת מעשה עמלק

בפסוק 'זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתך ממצרים. אשר קרך בדרך ויגב בך כל הנפשלים אחריך ואתה עך ויגע ולא ירא אלקים. והיה פהניח ה' אלקיך לך מפל איביך מסיביב בארץ אשר ה' אלקיך נתן לך נחלה לרשתה תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח' (דברים כה יז - ט).

וע"י ספר החינוך שמנה שלוש מצוות בפסוקים אלו (א. מ"ע תרג) לזכור מה שעשה לנו עמלק. ב. מ"ע (תרג) למחות זרעו מן העולם. ג. ל"ת (תרה) שלא לשכוח מה שעשה לנו.

ויש לדון במצוה לזכור מה שעשה לנו עמלק האם זכירה זו קשורה למצוה למחות זרעו מן העולם שתכלית הזכירה כדי למחות, או שמצוה זו היא מצוה נפרדת ללא קשר למצוה למחות זרעו מן העולם.

שיטת הרמב"ן והבנת המשנ"ב בדעתו

ומצאנו דנחלקו בזה הראשונים וכדלהלן: יעויין רמב"ן (דברים שם) שכתב בחיוב הזכירה וז"ל, 'והנכון בעיני שהוא לומר שלא תשכח מה שעשה לנו עמלק עד שנמחה את שמו מתחת השמים, ונספר זה לבנינו ולדורותינו לומר להם כך עשה לנו הרשע, ולכן נצטוו למחות את שמו'. עכ"ל, ומבואר בדבריו דתכלית מצוות זכירה שעל ידה תתקיים המצוה למחות זרעו מן העולם'.

ועיין מג"א (תרפה בהקדמה לסימן) שכתב: כששומע בפורים פרשת ויבא עמלק נמי זוכר מעשה עמלק ויוצא י"ח. ובמשנ"ב (שם סקט"ז) השיג על דבריו, וכתב 'שעיקר דינו של המג"א צריך עיון דהא כתיב בתורה 'זכור את אשר עשה' וגו', ולא שוכר בדרך ויגב בך' וגו' 'תמחה את שמו' ולא לשכוח מה שעשה לנו עמלק, ונספר זה לבנינו ולדורותינו לומר להם כך עשה לנו הרשע, ולכן נצטוו למחות את שמו, כמו שכתב הרמב"ן בביאורו (דברים כה, יז) וזה לא נזכר בפרשה ויבא עמלק, עכ"ל.

ומדכתב שבעיניו להזכיר דווקא את הפרשה שמציינת את מצוות הזכירה ואת המצוה למחות זרעו, ע"כ דהמצוה למחות זרעו היא סיבת למצוה לזכור מה שעשה לנו עמלק.

שיטת הרמב"ם

וכן כתב הרמב"ם בזה"מ (עשה קפט) וז"ל, 'היא שצוונו לזכור מה שעשה לנו עמלק בהקדמו הרע לנו, ושנאמר זה בכל עת ועת ונעורר הנפשות במאמרים להלחם בו ונזרו העם לשנוא אותו עד שלא תשכח המצוה ולא תחלש שנאתו ותחסר מן הנפשות עם אורך הזמן, והוא אמרו יתעלה (שם) זכור את אשר עשה לך עמלק וכו', הלא תראה שמואל הנביא כשהתחיל לעשות המצוה הזאת איך עשה שהוא זכר תחלה מעשהו הרע ואחרי כן צוה להרגם, והוא אמרו יתעלה (ש"א טו, א) ופקדתי את אשר עשה לך עמלק לישראל אשר שם לו בדרך בעלותו ממצרים' עכ"ל.

ובפשטות גם מדבריו משמע דהמצוה לזכור היא כדי למחות זרעו, וכלשונו 'ונעורר הנפשות במאמרים להילחם בו'.

א ולא מסתבר שכוונתו במה שכתב 'עד שנמחה את שמו', לסימן בעלמא לזמן ושיעור הזכירה עד שימחה, דהיינו דכל זמן שיש עמלק יש מצוה לזכור, וכשנמחה שמו מן העולם כבר אין מצוה, דיותר נראה בלשונו שכוונתו לסיבת הזכירה, שמצוות זכירת מעשי עמלק בכדי למחות זרעו.

בין זכרים לנשים שלכולם בא להרע, אמנם היות שהדרך שבא להרע היה בדרך של מלחמה ואין דרכם של נשים לעשות מלחמה לכך אין הם מצווים לזכור מלחמת עמלק.

לפי"ז הסבר המנ"א שדי בזכירה דויבוא עמלק

ולפי"ז יש לומר שגם להמנ"א (הו"ד לעיל) שאין מצות זכירת מעשה עמלק כדי למחותו, אלא מצוה באפי נפשה, מ"מ נשים פטורות ממצות זכירת מעשה עמלק, כיון שביאת עמלק הייתה דרך מלחמה.

ב. שני דינים במצוות מחיית עמלק, 'נקמה' והוי מ"ע שהזמ"ג, ו'מחיית' זרעו שהוי מ"ע שאין הזמ"ג.

דברי החינוך שאף על כל יחיד מישאל הזכרים מוטל חיוב לאבד את עמלק מהעולם

הנה הובא לעיל (אות א) דברי החינוך (הנ"ל מצוה תרג) שאין נשים מצווים במחיית זרעו ורק הזכרים כיון שלהם לעשות המלחמה. ועי' עוד בדבריו (מצוה תרג) למחות זרע עמלק מן העולם) שכתב 'וזאת מן המצוות המוטלות על הצבור כולו, וכענין שאמרו (סנהדרין כ:): שלש מצוות נצטוו ישראל בשעת כניסתן לארץ למנות להם מלך ולבנות להם בית הבחירה ולהכרית זרע עמלק, ובאמת כי גם על כל יחיד מישאל הזכרים מוטל החיוב להרגם ולאבדם מן העולם אם יש כח בידם בכל מקום ובכל זמן אם אולי ימצא אחד מכל זרעם, ומבואר בדבריו שיש במצוה זו שני חיובים א. חיוב מלחמה שמוטל על הציבור ב. חיוב הריגה שמוטל על כל יחיד.

תמיהה האבנ"ז אמאי אין נשים חייבות במצוות מחיית זרעו בתורת יחיד

ויעוי' באבנ"ז (או"ח סי תקט) שהקשה בשלמא בחיוב של הציבור אין הנשים חייבות, כיון שאין בנות מלחמה, אבל חיוב הריגת עמלק שמוטל על כל יחיד בלא זמן מלחמה, הרי שייך אף בנשים [כגון יעל שהרגה לסירה], ואמאי פטורות.

תירוץ האבנ"ז שפטורות מדין מ"ע שהזמ"ג

ויעויין בדבריו שהוכיח שחיוב מחיית זרע עמלק הוי מ"ע שהזמן גרמא כיון שאינה נוהגת בשבת, דלא שניא משאר מיתות ביי"ד שאין ביי"ד הורגים בשבת דאין מיתת ביי"ד דוחה את השבת (יבמות ו:), ואע"פ שבשעת מלחמה אמרינן (שבת יט.) 'עד רדתה' אפילו בשבת, ואם כן לא הוי מ"ע שהזמ"ג דנוהג אף בשבת, זהו רק בחיוב הציבור שהוא במלחמה וזהו אין נשים חייבות שאינן בנות מלחמה, אבל חיוב היחיד אינו דוחה שבת, ולפיכך נחשב למ"ע שהזמן גרמא ואינן חייבות בו.

תמיהה על האבנ"ז דחשיב שלא הזמ"ג ואריא דרביעי עליה

ויש להקשות על דבריו, דיעויין בגמרא (קידושין טז.) דנשים פטורות מלמול את בניהם דממעטינן מדכתב (בראשית כא ד) 'אותו', ולא אותה, והקשו 'תוס' (שם ד"ה אותו) אמאי בעינן מיעוט תיפוק ליה דמילה הוי מ"ע שהזמ"ג דאין מלין אלא ביום, וכתב 'וי"ל דאמתא כמ"ד מילה שלא בזמנה נוהגת בין ביום ובין בלילה', וא"כ הוי ליה מילה שלא בזמנה מ"ע שאין הזמ"ג שנשים חייבות בה, ולכך בעינן מיעוט 'אותה' למעט אשה. ויל"ע בתירוץ תוס' הרי מילה שלא בזמנה אינה דוחה שבת (שבת קלג.), ואמאי חשיבה מ"ע שאין הזמ"ג.

ומבואר דמה שאינה דוחה שבת אינה מחשיבה למ"ע

ז אלא דאכתי קשה קושיות המנ"ח (מצוה תרג): א. דמלחמת עמלק הוי מלחמת מצוה שמוציאים אפילו כלה מחופתה. ב. עוד הקשה דהרי איכא הכא אף ל"ת דלא תשכח ודעת חלק מן הראשונים (ר"ן קידושין יד:) שהיכא שאיכא ל"ת ועשה נשים חייבות אף בעשה מכח הל"ת.

ח אבל ברמב"ם (סה"מ שם) לא משמע כן.

שהזמן גרמא, והטעם דמה שאינה דוחה שבת, אין זה מחמת שאין זמנה בשבת, אלא מחמת איסור שבת, והוי כאריא דרביעי עליה, ואם כנים הדברים צ"ע דברי האבנ"ז שהחשיב מצות מחיית עמלק מ"ע שהזמ"ג כיון שאינה נוהגת בשבת.

תמיהה בחילוק החינוך בין מחיית עמלק לאיבוד ז' עממין

ונראה ליישב דברי האבנ"ז בהקדם דין נשים בהריגת ז' עממין, וכדלהלן: הנה החינוך (הנ"ל) כתב שמצוות מחיית עמלק נוהגת רק בזכרים, ויש לעיין מאי שניא מצוות הכרתת ז' עממין (מצוה תכה) שכתב 'ונוהגת מצוה זו בזכרים עמקבות, בכל מקום ובכל זמן שיש כח בידני להורגם'.

חילוק האבנ"ז דעמלק נהרג על העבר ז' עממין על העתיד

וכתב באבנ"ז שם להסביר החילוק, דהנה נחלקו ראשונים בדין מ"ע שהזמ"ג שיש בה גם ל"ת אי נשים חייבות בעשה מכח הל"ת או לא, דעת הר"ן (קידושין יד: מדה"ר ד"ה ואי זו) שחייבות גם בעשה, ודעת תוס' (קידושין לד. ד"ה מעקה) שאינן חייבות בעשה. ואם כן לדעת הר"ן בהריגת ז' עממין שמלבד העשה יש בה גם ל"ת 'לא תחיה כל נשמה', לכך נשים חייבות אף בעשה. ואפילו לדעת תוס', היות שחיוב הריגת ז' עממין הוא על העתיד למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות, הרי זה דומה להריגת המזיקין, שהוי מלאכה שאין צריכה לגופה ולרוב הפוסקים מותרת מן התורה [ורק מדרבנן אסורה], ואם כן נוהגת מצוה זו מן התורה גם בשבת, ושוב לא הוי מצוות עשה שהזמן גרמא, ולכך נשים חייבות בה, אבל הריגת עמלק שהחיוב הוא על העבר לנקום ממנו, הוי מלאכה הצריכה לגופא ואסורה מהתורה בשבת והוי מצוות עשה שהזמן גרמא ולכך נשים פטורות, עכ"ל.

תמיהה בדבריו דגם בעמלק הריגתו היא על העתיד

איברא דיש לעי' בזה דמקרא מלא דיבר הכתוב (שמות יז, טז) ויאמר פי ד' על פס יה מלקחיה לה' בעמלק מדר דר. וכתב רש"י 'ידו של הקדוש ברוך הוא הורמה לישבע בכסאו להיות לו מלחמה ואיבה בעמלק עולמית, ומהו כס, ולא נאמר כסא, ואף השם נחלק לחציו, נשבע הקדוש ברוך הוא שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו, ואם כן אף עמלק מן המזיקים שגורמים שאין ה' שלם ואין הכסא שלם, ותייה הריגתו כהריגת המזיקים שאין בה איסור שבת.

שני דינים במצוות מחיית זרע עמלק, מחיה וכליון על הציבור ונקמה בהריגה על היחיד

וי"ל ע"פ דברי החינוך (הו"ד לעיל). שיש שני חיובים במצוות מחיית עמלק א. חיוב מלחמה שמוטל על הציבור ב. חיוב הריגה שמוטל על כל יחיד, מבואר בדברי האבנ"ז שאין החיובים תלויים זה בזה ולכך אע"פ שנשים פטורות מחיוב המלחמה שמוטלת על הציבור, מכל מקום סבירא ליה לאבנ"ז שחיוב ההריגה שמוטל על כל יחיד הוי חייבות לולי שהוי מ"ע שהזמ"ג.

והטעם שאינם תלויים זה בזה משום שהם מסיבות

ט כן הוכיח המהרי"ט (קידושין שם), ובחי' הגרע"א (שם) וז"ל, 'ובעיקר קושיא זו, ידידי נ"י אף דהקושיא דשים בה הכל, בכל עת שאני שומע שאומרים כן בשם המפרשים, אני מתפלל דלדעתי אין כאן התחלת סרך קושיא, דדוקא היכא דהמניעה דאין הזמן מוכשר להמצוה כמו לילה זה מקרי ז"ג, משא"כ שבת דאין המניעה דאין עתה זמן המצוה, דודאי אם כבר עבר ומל בשבת אין חסרון בהכשר המצוה כלל דנעשה כהוגן לגמרי, וכו', אלא דמשום איסור שבת שאי אפשר לו לחלל שבת ממילא אי אפשר לקיים עתה המצוה. זה לא מקרי זמן גרמא, דעכ"פ אין שום זמן שיהא אינו ראוי להמצוה בעצמותה ופשוט וברור', עכ"ל.

שונות, החיוב על היחיד הוא חיוב נקמה משום מה שעשו בעבר, והחיוב על הציבור הוא חיוב למחותם ולהשמידם למנוע נזק העתיד לבא מהם.

ונראה שגם בגדרי החיוב שונים הם, שחיוב נקמה על העבר הוא 'להרוג', ושייך אף ביחיד שבידו להרוג, אבל חיוב למחותם ולהשמידם למנוע נזק העתיד לבוא הוא 'למחות ולהשמיד' על מנת לכלות את העם, וזה נעשה דווקא על ידי ציבור ובמלחמה.

לפי"ז הסבר החילוק בין ז' עממין לנקמה בעמלק

ומעתה אתי שפיר דברי האבנ"ז שחילק בין חיוב יחיד בהריגת ז' עממין לחיוב יחיד בהריגת זרע עמלק, בז' עממין שהחיוב הוא כילוי למנוע נזק העתיד לבוא, נחשבים כמזיקים ומותר להורגן בשבת, וממילא הוי מ"ע שאין הזמ"ג שנשים חייבות, משא"כ בחיוב יחיד בהריגת זרע עמלק שהוא מטעם נקמה על העבר, נחשב כמלאכה הצריכה לגופה ואין נוהג בשבת, וממילא הוי מ"ע שהזמ"ג שנשים פטורות.

חילוק בין מצוה שעניינה התוצאה שלא חשיבה מ"ע שהזמ"ג מחמת איסור שבת לבין מצוה שעניינה מעשה

ויש להוסיף בזה דלדבריו עומק החילוק הוא: האם יש מצוה במעשה הריגה מטעם נקמה, והוי מלאכה הצריכה לגופה, או שאין מצוה במעשה הריגה עצמו, רק בתוצאה של איבודם שלא יהיו, כמו במזיקים, וההריגה היא הכשר מצוה.

לפי"ז מיישב דברי האבנ"ז אמאי מילה שלא בזמנה אף שאינה בשבת לא הוי מ"ע שהזמ"ג

ומעתה לפי כל הנ"ל יש ליישב על האבנ"ז הקושיא ממילה, שהנה בפשטות מצוה שאין כל הימים והזמנים כשרים לעשייתה נחשבת למ"ע שהזמ"ג, אמנם י"ל שזהו רק במצוות שהמצוה בהם הוא גוף מעשה, וכיון שיש ימים שאין יכולים לעשות המעשה, נחשב שהזמן גורמם.

משא"כ מצוות שעניינם התוצאה, אע"פ שאין כל הימים והזמנים כשרים לעשייתה, מכל מקום לא נחשבות למ"ע שהזמן גורמם, כיון שהתוצאה שייכת בכל זמן אע"פ שאת המעשה אי אפשר לפעול בכל זמן.

ואם כן יש לחלק בין מצוות מילה למצוות הנקמה בעמלק, דשאני מילה שלא הוי מ"ע שהזמן גרמא, כיון שעיקר המצוה היא התוצאה שיהא הבן נימול, ולכך לא חשיבה מ"ע שהזמ"ג, שגם בשבת מקיים חיובו ע"י התוצאה שהבן מהול, אבל בחיוב היחיד בנקמה בעמלק שהמצוה היא מעשה ההריגה, כיון שאין מעשה זה שייך בשבת נחשב למ"ע שהזמן גרמא, (וכמו שהוכיח שם האבנ"ז).

י וקצת יש להוכיח כן מהא דבמלחמת יהושע עם עמלק כתיב (שמות יז, יג) וַיִּחַלֵּשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עִמְלֹק וְאֶת עֲמוֹ לְפִי חֶרֶב, וכתב רש"י 'חתך ראשי גבוריו ולא השאיר אלא תלשים שבהם ולא הרגם כולם, מכאן אנו למדין שעשה על פי הדבור של שכינה' (תנחומא כח), והיינו שהיה הציור רק להילחם עם עמלק ולא למחותו ורק אח"כ נצטוו למחותו, וחזינו דמלבד חיוב למחות את זרעו איכא חיוב נקמה והחלשה.

יא וכן הוא בחיוב הציבור בכליון זרע עמלק שנשים היו צריכות להיות חייבות לולי שאינן עורכות מלחמה. ובהריגת ז' עממין אינן פטורות מטעם זה ע"ש באבנ"ז הטעם.

יב עי' בזה באבנ"ז או"ח סי' תנט אות ה' שהסביר יסוד זה וז"ל, 'ומה שהקשה ממעקה שתחשב זמן גרמא משום שבת, לא קשה מידי דבמעקה מצוותה עלי' גם לאחר עשייה, שהרי אם נפלה המעקה צריך לחזור ולעשותה ומתקיים המצוה גם בשבת, אבל בנידון דידן שאין המצוה עכשיו מה שיש לו סוכה, שאין צריך להיות לו עכשיו סוכה רק העשייה היא המצוה. אבל לאחר העשייה שוב אינו מקיים מצוה עד בוא החג, ע"כ שבת שבינתיים אינו זמן מצוה זו כלל' עכ"ל. וע"ע אתו"ד כלל כב. שהאריך להסביר יסוד זה.

יג עי' שו"ת מהר"ח או"ז (סי' יא).

כ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט רבי אלעזר מנחם מנדל זיע"א

לרגל יומא דהילולא קדישא ט"ז אדר - פורים המשולש - תרמ"ג

דברי רבינו ה"ברכת משה" זיע"א על זקנינו רביה"ק הרא"מ זיע"א

בפורים שנת תשל"ד חל יום ט"ו אדר בשבת קודש והיה פורים המשולש, וביום ראשון ט"ז אדר בו נוהגים בני פורים דמוקפין בסעודת פורים ומשולח מנות חל גם הילולת רבינו הקדוש רבי אלעזר מנדל זיע"א. ביום זה הודיע כ"ק מרן אדמו"ר ה"ברכת משה" זיע"א שאת השולחן הטהור לכבוד הילולת רבינו הקדוש הרא"מ זיע"א ישלים בהזדמנות אחרת, וביום שלישי ח"י אדר יצא לערוך את שולחן הטהור לכבוד הילולת זקה"ק רבינו הרא"מ זיע"א, ואת שולחן הטהור ערך אז ברוב התלהבות ולהט אש קודש באריכות גדולה.

טרם נטל את ידי התיישב רבינו הברכת משה על מקומו ללמוד פרק משניות לעצמו ולאחר מכן אמר 'קדיש'. וכה דיבר בקדשו, שרבינו הקדוש רבי משה מלעלוב זיע"א התבטא בליל הברית של בנו רביה"ק הרא"מ ואמר שלוש צדיקים היו אצלו וביקשו ממנו שיתן את שם בנו כששם. לשנים מהם הבטיח את שבתו לקרוא את שם בנו על שם, והם: הרה"ק רבי אלעזר מליז'ענסק זיע"א והרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זיע"א, לשלישי לא הבטיח, ולא אמר את שמו מי הוא אותו צדיק. לאחר מכן התבטא רבינו ה"ברכת משה" זיע"א בלשון קדשו: "דער זיידא רבי אלעזר מנדל האט געטאפשעט אין די עולמות העליונים אויף די וועלט" - זקני רבי אלעזר מנדל ריחף והסתובב בעולמות העליונים בהיותו כאן בעולם הזה.

והוסיף רבינו ה"ברכת משה" וציון: "דאס האט דערציילט רבי הערש'ל גבאי" - זה סיפר הגבאי רבי הערש'ל [הוא החסיד רבי הערש געריש גליקזון זצ"ל משמשו הנאמן של רביה"ק הרא"מ זיע"א].

והוסיף בקדשו להתבטא על רבי הערש'ל הנ"ל: "רבי הערש'ל איז געווען א געטרייער" - רבי הערש'ל היה מסור ונאמן.

וסיפר רבינו ה"ברכת משה" בעת עריכת שולחן הטהור הנ"ל בזה"ל: "אינמאל פורים האט דער זיידא רבי אלעזר מנדל גאר אסאך געטרונקען אז מ'האט איהם שוין געמוזט אונטער פירן. האט איהם רבי הערש אריין געפירט אין צימער און ער האט איהם אוועק געלייגט אויף די בעט.

און אז עס איז אריבער א שטיקל צייט האט ער אריין געקוקט, די בעט איז געווען קעגן איבער די טיר, האט ער געזעהן אז די בעט איז ליידג, האט ער זיך דערשראקן, איז ער אריין געגינגן אין צימער, האט ער געזעהן אז דער זיידא רבי אלעזר מנדל זיצט שוין ביים טיש און די צורה איז שוין מאוים'דיג, און ער זיצט שוין מיט זיינע "יחודים" מיט זיין לערנען.

האט דער זיידא רבי אלעזר מנדל איהם געזאגט, עס וועט ביי דיר א וודאי זיין א וונדער, ס'איז דא א "יחוד", וואס אז מ'וויסט דעם "יחוד" מעג מען טרינקען, און אז מ'וויסט נישט טאר מען נישט טרינקען.

[פעם אחת בפורים, שנה זקני רבי אלעזר מנדל הרבה מאוד, עד שהיו חייבים לשאת אותו. נשא אותו רבי הערש לחדרו אל מיטתו. המיטה היתה מוצבת מול הדלת.

כעבור זמן מה הביט רבי הערש וראה את המיטה המוצבת מול הדלת ריקה ונבהל, הוא נכנס לחדר וראה את זקני רבי אלעזר מנדל יושב כבר על יד שולחן וצורת פניו מאוימת ויושב כבר עם "יחודים" שלו ועם הלימוד שלו.

אמר לו זקני רבי אלעזר מנדל: בוודאי יהיה לך לפלא הדבר. יש "יחוד" מסוים שאם יודעים את "יחוד" מותר לשתות, ואם אין יודעים אותו אסור לשתות].

והפטיר רבינו ה"ברכת משה" בלשון קדשו: "מסתמא איז דער ייחוד "פחד מפיו" - פחד פארן בורא כל העולמים" - [מן הסתם, ה"יחוד" הוא "פחד מפיו", פחד לפני הבורא כל העולמים].

ככלותו לספר כל זאת התבטא רבינו ה"ברכת משה" בלהט אש קודש בזה"ל: "דער זיידא רבי אלעזר מנדל האט שפאנצירט אויף די וועלט אין אלע עולמות העליונים. עולמן תראה בחי"ן" - [זקני רבי אלעזר מנדל טייל בהיותו בעולם הזה בכל העולמות העליונים. עולמן תראה בחי"ן].

כלומר, שאת העולמות העליונים ראה בחי"ן כבר בעולם הזה.

כל זאת סיפר רבינו הברכת משה כאמור עוד לפני נטילת ידיו לסעודה, ואח"כ נטל את ידיו לסעודת ההילולא, ולאחר מכן הוסיף לספר את הדברים הבאים:

"דער זיידא איז נפטר געווארן פורים המשולש ביי די סעודת פורים מוצאי שבת. ער האט זיך געוואשן די הענט און ער האט אנגהויבן צו זאגן די "יחודים" און ער איז נסתלק געווארן" - [הסבא נסתלק בפורים המשולש בסעודת פורים מוצאי שבת. הוא נטל את ידיו והחל לומר את "יחודים" ונסתלק].

והפטיר רבינו ה"ברכת משה בקול רם: "בחד קטירא איתקטר לחיי עלמין".

אח"כ אמר רבינו הברכת משה, שהסעודה במוצאי שבת כבר יכולה ג"כ להיחשב לסעודת פורים.

וכה ביאר את דבריו: "שבת איז דא א חיוב צו עסן א סעודה. אבער מלוה מלכה דארף מעם עסן, אבער קין חיוב איז נישט דא. קען זאך דאס רעכניען אויף סעודת פורים" - [בשבת יש חובה לאכול סעודה. ובמוצאי שבת יש לאכול בסעודת מלוה מלכה אולם אין על כך חובה, לכן יוכל להיחשב לסעודת פורים].

הרה"ח רבי שמואל פרוש שליט"א

(אוהל מועד - מדור בנאות דשא - פורים תשע"ו)

הסדר היפה ביותר

בתו של כ"ק אדמו"ר הרא"מ זיע"א ביקרה פעם בהונגריה, והזדמנה לביתה של בת הרה"ק הדברי חיים מצאנז זיע"א, כששמעה שהאורחת היא בתו

של הרא"מ מירושלים, מיד התפעלה מאד ועשתה יותר מכדי יכולתה לכבדה וכו',

שאלה אותה בת הרא"מ מנין שמעתם על אבי? השיבה לה בתה של ה"דברי חיים", שפעם אחת לאחר עריכת ה"סדר" נכנס אבי לחדר שהייתי ישנה בו, ועשיתי עצמי כישנה ולכן לא נזהר אבי ממני, ושמעתי אותו אומר לעצמו, "מיר זענען דאך אין הימעל, האבן מיר גיזעהן, אז דעם שענסטן "סדר" האט אפגירעכט רבי אלעזר מענדל פון ירושלים" (הרי אנו נמצאים בשמים וראינו שאת ה"סדר" היפה ביותר סידר הרה"ק רבי אלעזר מענדל מירושלים).

תפארת בית דוד

שם הויה המאיר בכוס הקידוש

מלבד גדלותו וקדושתו של הרבי הרדצ"ש זיע"א היה גם בעל מספר נפלא והיה מרבה לשוחח מסיפורי הצדיקים, בין היתר סיפר פעם לאבי מורי הרה"צ רבי יוסף חיים שיינברגר זצ"ל עובדה המעידה על רוח קדשו של אביו הקדוש רבי אלעזר מנדל זיע"א. וכה סיפר הרדצ"ש: "בילדותי, שלח אותי פעם אבי [רביה"ק הרא"מ זיע"א] לקנות יין עבור כוס הקידוש לשבת קודש הקרב ובא, בדרכי חזרה מקניית היין פגע בי בדרך נכרי, ולא התייחסתי לכך והמשכתי בדרכי ללכת הביתה.

"בליל שבת קודש" - סיפר רבי דוד'ל לאבי - "כשעמד אבי הקדוש לקדש על היין וכבר החזיק הכוס של הקידוש בידו נעצר לפתע ולא התחיל לקדש. הוא פנה אלי ברגעים אלה ושאל אותי אם ידוע לי מה היה עם היין בעת קנייתו. תחילה פרח מזכרוני המקרה של פגיעת הנכרי ושכחתי לגמרי מזה ולכן לא הגבתי לשאלת אבי. אולם אבי הקדוש חזר על שאלתו 3 פעמים וביקש ממני להיזכר בכל זאת מה התרחש עמי בעת קניית היין עד שלבסוף נזכרתי מהמקרה ההוא והרצייתי בפניו את פני הדברים שנכרי פגע בי בדרך הליכתי עם היין.

איך ששמע אבי את דבריי התבטא ואמר, שהנה זוהי הסיבה לכך שהוא לא רואה היום את שם הויה איך שמאיר בכוס הקידוש, כי תמיד רואה הוא את שם הויה מאיר באור הבהיר בכוס הקידוש והנה היום לא האיר לו, ולא הבין מדוע אינו מאיר לו, אולם לשמע הדברים הבין כבר את הסיבה.

הגה"צ רבי מרדכי אהרן שיינברגר שליט"א מגאוני וצדיקי ירושלים

מהו צדיק?

בכתביו של הרה"צ רבי אהרן לוריא זצ"ל בעל "עבודת פנים" מביא בשם הרה"ק רבי מרדכי חיים סלאנים זצוק"ל ששמע מהחסיד רבי מאיר אייכלר זצ"ל [שהיה מחסידיו המובהקים של רביה"ק הרדצ"ש זיע"א] שרבו רביה"ק הרדצ"ש זיע"א אמר בשם אביו רביה"ק הרא"מ זיע"א שכה אמר בזה"ל:

"די וועלט מיינט אז די גרויסקייט פון א צדיק איז

מופתים. פע. דאס איז דאס קלענסטע. א צדיק איז, אז דער חסיד אויף זיין בעטל ווייטער מיט פינעף אונדערט מייל, און ער רייסט זיך חלילה אפ פון דעם שורש און דער צדיק בינט איהם צוריק צו דעם שורש און דער חסיד הויבט זיך אויף אינדער פרי און ווייסט פון גארניטש, דאס הייסט א צדיק.

- העולם חושב שהגדלות של הצדיק הם מופתים, פע, זהו המדריגה הקטנה, הצדיק הוא, שהחסיד במיטתו הרחוקה חמש מאות פרסה, והוא מתנתק חלילה משורשו, והצדיק מקשר אותו שוב לשרשו והחסיד קם בבוקר ולא יודע מכלום, זה צדיק.

הרה"ח רבי שמואל פרוש שליט"א

(אוהל מועד - מדור בנאות דשא - פורים תשע"ו)

עניינים צפויים

בשנה ראשונה אחר נישואי הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב זיע"א בנו של רבינו, התגורר בעיה"ק צפת סמוך לחוותנו הרה"ק רבי פנחס ממאגרוב זצ"ל, והיה מדובר שיטאר שם על חג הסוכות, והקים אדמו"ר הרדצ"ש את סוכתו בחצר ביתו, ובהתקרב חג הסוכות שיגר אביו כ"ק מרן אדמו"ר רבי אלעזר מנדל מכתב בו מבקשו שיעלה לירושלים לחג הסוכות לשבות עמו במחיצתו, תחילה סירב חמיו באמרו כי היה מדובר שיהיה אצלו, אך לאחר כמה חילופי מכתבים כשראה שאדמו"ר הרדצ"ש עומד על כך בתוקף, הסכים בליט ברירה.

והיה אחר חג הסוכות כששב אדמו"ר הרדצ"ש לביתו נוכח לדעת כמה אביו היטיב לראות בדרשו שיעלה אליו ירושלימה, סמוך לסוכתו היה כותל ישן מאבנים כבידות, ובאמצע חג הסוכות התמוטט הכותל, וכל אבני הכותל נפלו על סוכתו, וכמעט ולא נשאר ממנו שריד ופליט.

הגה"ח רבי יצחק דוד רוטמן שליט"א

בשם הרה"צ רבי מיכאל הרמן זצ"ל

"הרשכבה"ג האמתית - היצר הרע..."

בימיו של רבינו הקדוש רבי אלעזר מנדל מלעלוב זיע"א החלה התופעה של ריבוי התוארים על אנשים עד שהיו כותבים על כל מי שיהיה התואר הגדול ביותר 'רשכבה"ג'...

משהבחין רביה"ק רבי אלעזר מנדל זיע"א בדבר, התחיל לקרוא ולכנות את היצר הרע' בתואר 'רשכבה"ג' והתבטא בהלצה שטעמו הוא משום שהוא בוודאי רבן של כל בני הגולה...

הרה"ח רבי שמואל פרוש שליט"א

(אוהל מועד - מדור בנאות דשא - תצוה תשע"ז)

ה'קאפטענ'עס' החדשים של רביה"ק הרדצ"ש זיע"א שעשה והבין להג הפסח

סיפר לי הרה"צ רבי שלמה בירדמן זצ"ל (מהעיר בת ים) בנו של הרה"ק רבי ירחמיאל יוסף זצ"ל בן רביה"ק הרדצ"ש זיע"א, שבבית זקינו רביה"ק הרדצ"ש זיע"א שררה עניות גדולה, ופעם לפני חג הפסח היתה לו הכנסה מסוימת של כסף, לאור זאת, עשה והבין לו רביה"ק הרדצ"ש שני 'קאפטענ'עס' חדשים לכבוד החג. בליל הסדר הזמין רביה"ק הרדצ"ש שני אורחים עניים ומשום שלא רצה שישבו לשולחן הסדר בבגדיהם המלוכלכים מחשש חמץ שבהם הלביש אותם את ה'קאפטענ'עס' שלו - כל אחד 'קאפטענ' חדש מתוך שני ה'קאפטענ'עס' החדשים שהכין לעצמו.

כך ערך את ה'סדר' בליל יו"ט של חג הפסח כשצד השולחן מסבים עמו שני העניים. ככלותו לערוך את ה'סדר' נרדם ונס על מקומו.

ראו העניים שהוא נרדם קמו והלכו להם לביתם בעודם לבושים עם ה'קאפטענ'עס' שלו.

הרבנית הצדקנית מרת מאטיל ע"ה מחברתו הטהורה של רביה"ק הרדצ"ש זיע"א שהבחינה בדבר העיריה את בעלה ואמרה לו שהעניים הלכו לביתם עם ה'קאפטענ'עס' שלו. נענה אליה רביה"ק הרדצ"ש זיע"א ואמר לה שהוא נתן להם את זה לכתחילה במתנה גמורה.

הרה"ח רבי שמואל פרוש שליט"א

(אוהל מועד - מדור בנאות דשא - פורים תשע"ו)

לבוש עליון - לו נגלה

בתקופה מסוימת בחייו של רבינו ה"ברכת משה" היה מעשה שכמה יהודים ישבו במסיבה, ואחד מהם ששמע על כך שהאבות הק' הלכו לבושים עם ה'קאפטענ'עס' עדיין זלזל במלבוש קדוש זה, ושאל בתמיהה: "מי זה שראה את האבות הק' שיוכל לומר כיצד היו הם לבושים? וכי ראו פעם את האבות הק' שידעו לומר כיצד היו נראים מלבושיהם?".

כשמע רבינו הברכת משה על כך הביא הוכחה לכך שרבינו הרדצ"ש בעצמו ראה אותם וידע לומר משום כך כיצד היו לבושים.

כהוכחה סיפר את המעשה הידוע שרביה"ק הרדצ"ש נסע פעם יחד עם הרה"ק משינאווא בעת ביקורו בארה"ק לעיר חברון, וכשהלכו יחד על הרי חברון התבטא רביה"ק הרדצ"ש בפני הרה"ק משינאווא ואמר לו: "סטרופקובר רב, איהר זעהט ווי די בערג טאנצן פון שמחה אז די אבות הקדושים האבן געטראטן אויף זיין" [-הרב דסטרופקובר (שעדיין לא הוכתר אז לרבנות העיר 'שינאווא' ושימש ברבנות העיר 'סטרופקובר') הנכם רואים כיצד ההרים רוקדים משמחה על שהאבות הקדושים דרכו עליהם], וענה לו הרה"ק משינאווא בזה"ל: "איהר זעהט" [-אתם רואים].

"הרי הוכחה מכאן" - ציין הברכת משה, "לפי עדות הרה"ק משינאווא, שרבינו הרדצ"ש ראה את האבות הק' שראה כיצד ההרים רוקדים ושמים על שהאבות דרכו עליהם, וא"כ הלא ידע ג"כ כיצד היו לבושים, ואם אמר שהם היו לבושים במלבוש ה'קאפטענ'עס' הרי שאכן כך היה באמת..."

הרה"ח רבי שמואל פרוש שליט"א

(אוהל מועד - מדור בנאות דשא - תצוה תשע"ז)

השולחן הטהור וסעודת העניים

זקני הרה"צ רבי מנחם מאניש שיינברגר זצ"ל עוד זכה להיות מקושר אל רבו הקדוש רבי אלעזר מנדל זיע"א ואחריו בקודש אצל הרבי הרדצ"ש זיע"א, ואאמור"ר הרה"צ רבי יוסף חיים שיינברגר זצ"ל היה אף הוא מקושר אל רבו הרדצ"ש זיע"א, והיה מתייעץ תמיד בכל דבר הנוגע לו ברבו הקדוש רבי דוד'ל זיע"א, וכן גם אחיו הרה"צ רבי פנחס הערש שיינברגר זצ"ל וכל שאר בני המשפחה היו מקושרים ברבם מובהק זה עד שלא משה ידיהם מידו.

סיפר לי אאמור"ר (רבי יוסף חיים) זצ"ל סיפור שהתרחש בימים ההם בו היה נוכח בשעת מעשה עם אביו - זקני רבי מאניש. וגופא דעובדא הכי הוי: פעם אחת שלטה מגיפת רעב בירושלים שבין החומות, ולזקני היה באוצרו שק גדול של קמח שהכין לעצמו כדי לכלכל את ביתו בשנים הקשות, ורבו הקדוש רבי אלעזר מנדל ברוב רחמנותו על עניי העיר ירושלים רצה מאוד שיוציא רבי מאניש את השק ויתננו לעניי העיר למען ישבעו וישקטו מרעבונם המר. הוא הבטיח לרבי מאניש כי אם

יערוך סעודה לעניים מהקמח השמור לו הוא יבוא לבקר אצלו בביתו וישתתף בסעודה גדולה זו.

"אכן תיכף ומיד אץ-רץ רבי מאניש כמצוות רבו לאפות את הקמח ולערוך תבשילין לסעודת פאר לתלמידי החכמים עניי העיר ירושלים. כמוכן שעניים רבים ממיטב המשפחות בירושלים שלא היה להם מה להכניס בפיהם שמחו כעל כל הון להשתתף בסעודה זו ולהחיות את נפשם.

בשעה היעודה הופיעו העניים ואכלו לשובע נפשם, ואכן כהבטחתו הגיע גם הרבי ר' אלעזר מנדל להשתתף בסעודה החשובה ונטל ידים לסעודה וערך את שולחנו הטהור בביתו של חסידו הנאמן רבי מנחם מאניש שיינברגר הנ"ל.

באותה סעודה, הבחין אבי ז"ל שהיה עדיין ילד בימים ההם ברבינו הקדוש ר' אלעזר מנדל ששוהה רבות בעת נטילת הידים לסעודה, ומחמיר ומכוון בכל מיני ייחודים עליאם. מחמת קטנו בעת ההיא הוא לא הבין מה זאת, אולם כפי הידוע הוא עסק רבות בייחודי מצוות נטילת ידים ואף נסתלק בשעה זו בחג פורים המשולש."

הגה"צ רבי מרדכי אהרן שיינברגר שליט"א מגאוני וצדיקי ירושלים

סדר ההשתלשלות של הפתלקותו של רביה"ק הרדצ"ש זיע"א

סיפר לי החסיד רבי חיים כהנא זצ"ל ששמע מאמו שהיתה בתו של החסיד רבי הערש געריש גליקזון זצ"ל משמשו הנאמן של רביה"ק הרדצ"ש זיע"א ששמעה מאביה את כל סדר ההשתלשלות של הסתלקותו של רביה"ק הרדצ"ש זיע"א.

היה זה בשבת קודש בו חל שושן פורים. ביום זה מלאו לבנו של רבי הערש געריש הוא הרה"צ רבי מרדכי חיים גליקזון זצ"ל (ראש חברת "מגן אבות" בחברון והו"ל את הספר "ילקוט קרית ארבע") י"ג שנים ונערכה לו שמחת הבר מצוה ביום השבת (ונקרא שמו בישראל מרדכי ע"ש מרדכי הצדיק כי נולד בשושן פורים) ובא רביה"ק הרדצ"ש בכבודו ובעצמו להשתתף בשמחת הבר מצוה ושמע את כל דרשת חתן הבר מצוה. לאחר מכן כשסיים רביה"ק הרדצ"ש להבדיל על היין, הביט רביה"ק הרדצ"ש בתוך כוס היין ונשתהה זמן רב בכך. לשאלת ולפליאת הגבאי רבי הערש נענה אליו רביה"ק הרדצ"ש ואמר לו, שהוא אינו רואה את צורתו על הכוס. ורבי הערש לא החשיב את הדברים בלבד.

במוצ"ש נטל רביה"ק הרדצ"ש את ידיו לסעודת מלוה מלכה ובירך "על נטילת ידיים", ושהה זמן רב בעת הזאת, ומשראה אותו רבי הערש הגבאי איך שהוא מאריך יתר על המידה ויותר מתמיד ניגש אליו והחל לנענעו, אולם בשעה זו כבר נסתלק רביה"ק הרדצ"ש זיע"א ועלה בטהרה השמימה. הזעיקו למקום את הרופא שכבר קבע במקום לאחר מחשבה בענין, שהצדיק נסתלק ונפטר מהעולם מרוב דביקות.

הרה"ח רבי שמואל פרוש שליט"א

(אוהל מועד - מדור בנאות דשא - פורים תשע"ו)

התנועה שהיו שומעים מרביה"ק הרדצ"ש זיע"א בעת נטילת ידיים

וידוע שהארץ תמיד בעת נטילת ידיים, והיה רבינו ה"ברכת משה" מספר בשם אביו רביה"ק הרשנ"ן זיע"א שהיה אומר, שבעת הנטילת ידיים של רביה"ק הרדצ"ש זיע"א לא שמעו אותו כמעט מה שהוא אומר ושמעו אותו נוהם ווו ווו. בתנועה כזאת שמעו אותו תמיד בנטילת ידיים.

הרה"ח רבי שמואל פרוש שליט"א

(אוהל מועד - מדור בנאות דשא - פורים תשע"ו)

הרב אהרן גלבשטיין

הג הפורים

'משלוח מנות' על שם מה?

בשם האדמו"ר מאסטראווע זצק"ל שאמר טעם נכון מדוע תקנו אנשי כנסת הגדולה מצות משלוח מנות דוקא בפורים ולא ביו"ט אחר שהיה נס כמו בחנוכה וכדומה, ותיך שחז"ל אמרו במסכת מגילה (דף יב) למה נתחייבו שונאיהם של ישראל שבאותו דור כליה, מפני שפלו לחצ'לם, ומקשה הגמרא שם וכי משא פנים יש בדבר אלא הם לא עשו אלא לפנים אף הקב"ה לא עשה עמהם אלא לפנים, עיין שם, ואמר הוא זצ"ל מפני זה ישראלים שבאותו דור לא רצו לאכול אחד מחבירו בש, ולשתות יין, שכל אחד היה אחד בעצמו שהוא לא פלח לצלם אלא לפנים, אבל דלמא ישראל חבירו פלח באמת בלב ובנפש, ויינו יין נסך, ובשר שלו אסור, אבל כשראו שהקב"ה עשה עמהם הנס הגדול, ומדוע זה וכי משא פנים יש לפניו חלילה אלא ודאי אגלאי מילתא למפרע שכל הישראלים לא פלחו אלא לפנים, משום הכי תקנו חכמים שבאותו דור שישלח אחד לחבירו בשר ויין (שזה עיקר מצוה משלוח מנות בבשר ויין) להראות שכל אחד לא פלח אלא לפנים ויינו ובשרו מותר, ודו"ק כי זה טעם נכון.

שיח שרפי קודש

"א לוסטיגן פורים, א לוסטיגן תמיד, א ישועה פאר כלל ישראל"

סיפר לי הרה"ח ר' יוסף געלדצעלער, הרה"ק ר' שמעון שלום מאמשינוב זצ"ל שלח אותי בשושן פורים, עם משלוח מנות לעשרה רבי'ס ורבנים, עם עשרה בקבוקים יין ועשרה מחרוזות של תאנים, להרה"ק מסאטמאר, מקלויזענבורג, צעלים, פאפא, סטראפקוב, ועוד. ואמר לי שאברך לכל אחד בשמו, א לוסטיגן פורים, א לוסטיגן שושן פורים, א לוסטיגן תמיד, א ישועה פאר כלל ישראל.

כשהגעתי להרה"ק מסאטמר זצ"ל ואמרת לי מה שאמר הרבי, אמר יהודי אחד שישב שם, שזהו משלוח מנות יפה. כשאמרת להרה"ק מקלויזענבורג זצ"ל מה שאמר הרה"ק ר' שמעון כנ"ל, אמר לי, זאג פאר דיין רבי'ן, איך וויל אים טרעפן פסח ביינאכט ביים קרבן פסח.

שיח זקנים (חלק י')

כל הפושט יד נותנים לו

מעשה ביהודי שהיה זקוק לישועה, שבא קדם מרן הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע ביום הפורים, ואמר למרן: "הן נפסק להדיא בשולחן ערוך 'כל הפושט יד נותנים לו', ואני הנני פושט יד בפני הרבי, ומבקש ברכני".

שמע מרן את דבריו של זה ומיד הורה למשמשו בקודש ר' שלום פויגל: "שלום, ברענג די שולחן ערוך" [הבא לפני את השו"ע]. עיין הרבי בשו"ע בדבר ההלכה הנזכרת, ופסק: "ס'שטייט" ותיכף יצאה ברכה מפורשת מפיו הקדוש.

רשומים בשמן

דבר ה"י, שעל ידי זה שהשארתי את אגג יקבלו ישראל את התורה מרצון. ושאלו החידושי הרי"ם: אם כן, מדוע נענש שאול בעונש כזה, שנטלו ממנו המלוכה. והשיב לו הרה"ק מרוז'ין ואמר: דבר זה יכול לעשות צדיק עם ראייה כזו, אבל מלך ישראל, איך מכניסים את כלל ישראל אפילו לרגע אחד בסכנה.

עירין קדישו (השלם)

המופת שנעשה ע"י שתיית היין

מרן הרמ"ח [סלאנים] זי"ע היה מספר, כשהיה הרה"ק רבי אלעזר רוקח זי"ע רב באמשטרדם, גאה פעם הנהר שסובב את העיר ואיים להטביע את הכל ח"ו, בראות הקיסר שכל הפעולות שעשו למנוע הסכנה לא הועילו וסכנה מרחפת על העיר, שלח לבקש מרבי אלעזר שיתפלל שלא יהיה אסון על המדינה. היה זה בערב פורים, ורבי אלעזר צוה לקנות יין טוב ומיני מגדנות. וביום הפורים צוה לכולם שישמחו וירקדו וישתו כדת היום, וכך עשו, והנהר נח מזעפו. אז שלח הקיסר לומר לו, חשבתי שתלכו לבית המדרש ותתפללו, ובסוף עשיתם כזה יום טוב בשמחה וריקודים. השיב רבי אלעזר ואמר: למה שלחתם אלי, כי אתה סבור שאנו קרובים יותר אל הבורנו של עולם ועושים רצונו, ולכן יקבל את תפילתנו. ובכן היות והיום רצון הבורא הוא שנשתה ונרקוד ושנהיה שמחים, עשינו כרצונו, וע"י שקיימנו את רצונו בשלימות נח הנהר מזעפו.

מזיקים אתבנו

ועשרת אלפים כבר כסף

כשישב מרן ה"בית הלוי" זצ"ל על כסא הרבנות בבריסק, היה מעשה ושר העיר גזר להפקיע חזקתם של החנוונים היהודים בחנויות הציבור. נדחפו החנוונים אצל הרב וטובי העיר וצעקו נגד גזירה זו היורדת לחייהם. הכניסו את החנוונים ואמרו להם צאו וגבו מביניכם סכום הראוי להתכבד והכניסו להשר, וחזקה שערי מעות לא ננעלו. אך משהגיעו הדברים לידי גביה, נשתמטו החנוונים, כל אחד ואחד אמר אין בידי יתנו אחרים.

"רבותי" - חיך ואמר הבית הלוי - להחנוונים, יישר כוחכם, על ידכם נתייבשה לי קושיא חמורה, כל ימי הייתי יושב על מדוכה זו, המן ביקש ליתן לאחשוורוש עשרת אלפים כבר כסף ויצאה הגזירה להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, והיהודים היכן היו, מפני מה לא גבו מביניהם עשרים אלף כבר כסף לשקול על ידי עושי המלאכה ולהעביר את רוע הגזירה, עכשיו - סיים הבית הלוי - באתם והושטתם לי את התירוץ, בקשו היהודים לעשות כן אלא משהגיעו הדברים לידי גביה נשתמטו, כל אחד ואחד אמר אין בידי, יתנו אחרים.

משולחנו של הבית הלוי, נמלצו לחכי

להכות את המן

בשם הרב ז"ל טעם שמכין את המן כי כל מצוות דרבנן יש להם שורש בתורה דהיינו תיבה שיש לה ב' פירושים חששו חכמים לשניהם כגון והניף את העומר פירושו תנופה והרמה ויש לפרש גם מלשון מניף בנפה על כן צריך להניפו ב"ג נפה, וכן יו"כ נקרא יום מחילה ויש לפרש ג"כ לשון תופים ומחולות על כן בנות ישראל חולות בכרמים, וכן כאן תמחה את זכר עמלק יש לפרש מלשון מחי ומסי בשעת זכר עמלק.

וסיפר הרב [הרה"ק רבי פנחס מקארין] ז"ל מעשה, שפעם אחת גזר שר אחד בסטאמבל שהיה מגזע עמלק, שלא להכות את המן, והעמיד ישמעאלים שומרים אצל כל בית הכנסת. ונכנס זקן אחד בבית הכנסת והכה המן, וכל מה שאמרו היהודים לבל יכה כי הם בסכנה ח"ו על זה, לא שמע אליהם כלל ועשה את שלו והכה המן. ורצו הישמעאלים השומרים לכנוס לבית הכנסת, ולא יכלו לכנוס לפתח. ונעשה רעש גדול בעיר עד שהגיע לחוגר וסיפרו לו כל המעשה, וצויה לתלות לשר ההוא לפני בית הכנסת, וכן עשו. ומסתמא אותו זקן היה אליהו ז"ל.

אמרי פנחס

קבלת התורה מאהבה

בעת שהותו של הרה"ק בעל חידושי הרי"ם [מגור] זי"ע בסאדיגורא בביקורו אצל הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע, קרא הרה"ק מרוז'ין למשמשו רבי מאיר עמדין ז"ל שהיה נכדו של הגר"י עמדין זצ"ל, שהיה בקי נפלא ובעל ידיעה רבה בתנ"ך, וביקש ממנו להביא לו תנ"ך בכדי לעיין בו, ושאל את החידושי הרי"ם הנה כתיב אצל שאול המלך (שמואל א - טו, ז-ג) ויך שאול את עמלק וגו', ויחמול שאול והעם על אגג וגו', ויבא שמואל אל שאול ויאמר לו שאול ברוך אתה לה' הקימותי את דבר ה'. והלא הכתוב (שם יג, א) מעיד על שאול שהיה בלא חטא (עיין יומא כב:) ואיך יאמר פה קדוש שקר כזה, "הקימותי את דבר ה'", בשעה שידע בעצמו על אגג ולא קיים את ציווי הנביא. ואמר החידושי הרי"ם: יגיד הרבי. הרכין הרה"ק מרוז'ין את ראשו למטה, והשיב לחידושי הרי"ם:

איתא בגמרא (שבת פח.) על הפסוק (שמות יט, יז) ויתיצבו בתחתית ההר, מלמד שכפה עליהם את ההר כגיגית. נמצא שבני ישראל קיבלו את התורה מאונס, אבל בימי אחשוורוש קיבלו את התורה מרצון, דכתיב (אסתר ט, כז) קיימו וקבלו, ודרשו חז"ל (שם פט.) קיימו מה שקבלו כבר, היינו דרך אז קיבלו בני ישראל את התורה ברצון. ומי גרם לזה, שאול המלך, שהשאיר לאגג לחיות עוד לילה, ועל ידי זה יצא ממנו המן הרשע (מגילה ג.), שעל ידי גזירתו היה אז קבלת התורה מאהבה, מה שהיה עד אז מאונס. וזה שאמר שאול "הקימותי את

פרשת ויקרא

ויקרא אל משה (א, א)

אל"ף זעירא. לימוד דעת איך להקטין את עצמו. וגם איך להמשיך האל"ף למדת ואמ"ת בעת הצורך ח"ו [כמו שמבואר בכתבי האר"י ז"ל (משנת חסידים יום ד' פ"ב מ"ח) בשעת המגפה ר"ל יכוון להמשיך האות א' אל אותיות מות ונעשה מזה "ואמת", לעורר רחמים מ"ג מכילין דרחמי ממתד "ואמת", קושטא קאי, להשאר בחיים ובריאות ושלום] ע"י מדת הכנעה וענוה. וגם אל"ף אותיות פל"א, היינו להמשיך רחמים וחסידים ממקום הרחמים ג"כ ע"י אין שהיא הכנעה, ע"י שמכניע ומשפיל את עצמו עד לעפר ויודע היטב שפלותו ושפל מצבו. וכל זה לימד לנו משה רבינו ע"ה שהוא היה רבן של כל

ישראל עד סוף הדורות, והמשיך על כל הדורות הבאים עד הגאולה בב"א, וכן יהי רצון. (כת"ק).

ישמח ישראל

אדם כי יקריב מכם קרבן לה' (א, ב)

איתא בספרים "מכם" רוצה לומר מכם עצמיכם, וגם מכ"ם ר"ת מ'דה כ'נגד מ'דה. ולכן הדורות הראשונים היו מתענים ומסגפים את עצמם, לפי שהיו בעולם התענוגים ושמחה, והיה להם רתיחת הדמים, על כן היו צריכים להתענות ולסגף את עצמם מדה כנגד מדה. אבל בדורות הללו צריכים רק להיות זבחי אלקים רוח נשברה (תהלים נא, ט), כי הדורות חלשים מאוד והלבבות והמוחין קטנים, ולכן צריך כל אחד ואחד רק להתפלל לפני אלקים ברוח נשברה ובלב נשבר ונדכה.

ועוד, כי כשאדם אוכל, הוא מקריב כל הד' מדריגות דומם צומח חי מדבר להשי"ת, אבל כשהוא מתענה לא זו בלבד שמזיק בגשמיות דומם צומח חי מדבר, אלא אף זו שיוכל ח"ו להזיק לעצמו ח"ו ברוחניות גם כן, ולכן נאמר (תהלים קטו, טז) השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, שצריך האדם לקרב את כל הארציות להשי"ת, ואז נקרא "אדם" השלם, ויכול אז לקרב את כל העולם כולו להשי"ת.

וזהו **אדם כי יקריב מכם קרבן לה'**, רוצה לומר **קרבן** הוא שמקרב את עצמו להשי"ת, והתענית הוא ג"כ קרבן שממעט חלבו ודמו, אבל מי שלומד ומתפלל הוא ג"כ בחינת קרבן, שבוזה הוא מקרב את עצמו להשי"ת, ויכול אז לקרב את כל העולם להשי"ת.

והרב הקדוש מאפסא ז"ל [בעל אוהב ישראל] סיפר לי, שבימי נעוריו היה מתענה, ושאל **להרב רבי אלימלך [מליזענסק]** **זצלה"ה** עצה על זה. והשיב לו, אם תוכל אחר התענית לאכול א מלכות קווארט [ספלא] קאשע יבישה - שהוא ד' לוגין שלנו - אזי מותר לך להתענות. ואמר [הרה"ק מאפסא] בזה הלשון: אלמלי היו לי עוד שנים להצטרף עמי לבטל את הארבע תעניות הייתי מבטל אותם, ע"כ דבריו הקדושים [של הרה"ק מאפסא]. וכשם שמצוה לשמור את ישראל מן העבייה, כך מצוה להזהיר לכל איש ישראל שאם יש לו מעט רפיון כח שלא יתענה, כי הראשונים ז"ל לא הביטו עד הנה, כי היו סבורים שיתנהג כן דור אחר דור כמוהם, אבל שיהיה דור חלש כמונו, זאת לא ראו.

והעיקר שאדם צריך לעבוד להשי"ת במדת האמת, רוצה לומר שלא ירגיש בשעת עבודתו ולא יתפעל ויתפאר בזה שהוא עובד להשי"ת. ואף שאדם נברא בהרגשה ואיך יוכל שלא להרגיש, אמנם נראה ונתבונן בזה למשל כשהיד עושה רצון הלב, האם תרגיש היד בזה שום התפעלות במה שעשתה רצון הלב, זאת בוודאי שלא, אדרבה מקבל מזה חיותו, כן האדם כשמתפלל או לומד מקבל רק יותר חיות בכל פעם מהשי"ת.

הרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע, עירין קדישין (השלם)

ושמעתה **שהגאון רבי חיים מוולאזנע ז"ל** שלח משולח לאסוף מעות להשיבה, ואחד לא רצה ליתן, ואמר אנכי בעצמי אתן לרבי חיים, והגר"ח לא רצה ליקח ממנו, והנותן אמר, אנכי רציתי שיהיו כל מעותי במלואם ושלא יקבל המשולח מזה חלקו עבור טרחתו, ואמר לו הגר"ח שזה מנהג עכו"ם כשנותן מעות לבית תיפלה שלהם אין נותנים על ידי אמצעי, אבל אנו נותנים על ידי אמצעי שגם ישראל אחר ינהה מזה, דהדין דמקבלין קרבנות מעכו"ם רק עולות ולא שלמים, והטעם דכשנותן, דעתו שקרבנו יהיה כולו לה', ועולה כולה כלי, ושלמים בעלים אוכלים וגם הכהנים, והוא אינו מבין זה, שהוא יתן קרבן לה' ואנשים יהנו ממנו.

פרדס יוסף

פרשת זכור

מחיית עמלק בחודש אדר

הוקבע מחיית עמלק בזה החודש דבריא מזליהו של בני ישראל. כדאיתא לישתמיט מיניה עד אדר. דכתוב 'ברפידים' שרפו ידיהם, לכן היה לו כח להלחם עמהם, דכשזו קם זה נופל. ובניסן מתחיל התרוממות בני ישראל והשתוקקות והשמחה שיש לבני ישראל להתקרב אליו יתברך בזאת השמחה של מצוה יכולין למחות שם עמלק, כי בגלות אין יכולים להלחם עמו בכל עת כמ"ש שלא יאסוף עליך אגודה, לכך רק בהניח ה' אלקיך לך כו', ולכן בחרו לזכור אותו ביום השבת, ואמת שבכל שבת יש קצת מחיית עמלק, שהוא מעין עוה"ב ושם לא יהיה לו זכר כמ"ש אמחה את זכר עמלק מתחת השמים.

שפת אמת (פרשת זכור, שנת תרמ"א)

זכור עשה לנפלאותיו

פעם באו אנשים **להרה"ק ר' יצחק מסקווירא זצוק"ל**, והזכירו אודות רשע אחד שהיה מיצר ליהודים, ובשבת קודש פרשת זכור אמר הרה"ק על הפסוק (תהלים קיא, ד) זכר עשה לנפלאותיו, בשינוי הניקוד 'זכור' במקום 'זכר', שבזכות שבת זכור יעשה השי"ת נפלאות. וכך הוה שבאותו שבוע נהרג אותו רשע, כן יאבדו כל אויביך ה'.

מאורי אור

מחיקת עמלק בכל יום

הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל ראש ישיבת חכמי לובלין סיפר בעת סעודת פורים תרצ"ג, שהגה"ק **רבי אברהם מטשכנוב זצ"ל** כתב בכל יום את השם "עמלק" ומחקו, לקיים מצות מחיית עמלק. (שמעתי מפי רבי משה רוטנברג ששמע מפיו).

בישישים חכמה

השנאה והאיבה שעל טהרת הקודש

יש ליתן טעם מה שמקדימין וקורין **זכור בשבת שלפני פורים ולא סגי הקריאה בפורים עצמה**, אף להסוברים בש"ס הנ"ל דלא מצריכין להקדים היכי דחל בשבת עצמה ולא איכפת להו הא דזכירה ועשיה בהדי הדדי, א"כ למה לא סגי ליה הקריאה בפורים עצמו. ונראה עפ"י מה ששמעתי מכ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה למה בכל הרוגי מלכות שהרג שלמה המלך ע"ה אדוניו יואב ושמעי כתיב ששלח את בניהו בן יהוידע ויפגע בו וימת, הלא בניהו בן יהוידע היה על הכרתי ועל הפלתי שאמר ז"ל (ברכות ד'). שהם האורים והתומים א"כ למה בחר להרוג את האנשים האלה ע"י איש החסד, ופירש שהרוגי מלכות שהיו מורדים במלכות היתה יכולה להתנגב בלבב ההורג גם קצת שנאה ונקמה כטבע אנושי, ע"כ בחר דוקא באיש החסד, למען יהיה נקי על טהרת הקודש לשם שמים לבד, ודפח"ח.

וכמו כן נוכל לומר הנה עמלק ימ"ש היה הולך נגד הכוונה האלקית ורצה לקלקל כל הענין האלקי, שנתגדל כבוד שמו יתברך ביציאת מצרים ע"י האותות והמופתים ושמעו עמים ירגזו חיל אחזי יושבי פלשת וגו' ועמלק רצה לבטל זה, נוסף לזה עשה לנו רעה גדולה שהקרה אותנו בפני אחרים והסיר פחד ישראל מן האומות, וזו רעה גדולה בגשמיות נוסף על עיקר הדבר שקלקל ברוחניות שבלעדיו היה נגמר כל התיקון בעת מתן תורה כמו שאיתא בספרים, ובסיבתו אנו סובלין כ"כ עד ימות המשיח ב"ב, ובמצוה לעורר בקרבנו את השנאה והאיבה לעמלק היתה יכולה להתערב גם שנאה על מה שעשה לנו בגשמיות, לזה תקנו לנו חכז"ל להקדים בשבת שהוא זמן רצון ואהבה שכל איש משליך ממנו חשבונותיו הגשמיים ודבקים בהשם יתברך באהבה, למען תהיה השנאה והאיבה בעמלק רק על טהרת הקודש לבדו שהיה רוצה לקלקל זו האהבה, ויותר ממה שעשה לנו עשה לו ית"ש כמ"ש בפייט.

שם משמואל (פרשת צו וזכור שנת תרע"ג)

נערך ע"י הרה"ג רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א - רב ומו"צ בקהילתנו

א. קריאת פרשת זכור.

א. קריאת פרשת זכור, חיובה מן התורה, דכתיב "זכור את אשר עשה לך עמלק" וגו', ודורשים בגמרא, דהאי זכירה היינו באמירה בפה מתוך ספר תורה, ועל כן צריך הקורא לכונן להוציא את כל השומעים, והשומעים צריכים לכונן לצאת. [שו"ע ומ"ב סימן תרפ"ה ס"ז].

ב. כתב בספר החינוך [מצוה תר"ג], דמצוה זו אינה נוהגת בנשים, לפי שאינן יוצאות למלחמה, ותמה בזה המנחת חינוך [שם], דבגמרא [סוטה מד:]: למדנו שבמלחמת מצוה הכל יוצאים אפילו כלה מחופתה, ועל כן סובר שגם נשים חייבות בזה.

ג. בשו"ת אבני נזר [חאו"ח סתק"ט], ושו"ת תורת חסד [סל"ז], ושו"ת דברי חיים [ח"ב ס"ד ד"ה תשובה], ובהנהגות חזון איש [ערי"ד], כתבו דנשים פטורות מקריאת זכור, מאידך בשו"ת בנין ציון [ח"ב ס"ח] כתב, שהגאון רבי נתן אדלר זצ"ל הורה לנשים לילך לבית הכנסת לשמוע זכור, וכן נתפשט המנהג בארץ ישראל, כמו שכתב בשו"ת מנחת יצחק [ח"ט סס"ח].

ד. אמנם באופן שקשה לה לצאת לבית הכנסת, יכולה לקרות פרשת זכור מתוך חומש לעצמה. [פ"ת שם אור"ח, בשם גדולי הפוסקים].

ב. זמן קריאת המגילה ודין מוקף ופרוז בן יומו.

א. כרכים המוקפים חומה מימות יהושע קוראים בט"ו, וכן כפרים ועיירות הנראים עמהם אפילו אינם סמוכים כל כך, כגון שהם בהר, או הסמוכים להם עד מיל, אפילו אין נראים עמהם. ובשאר המקומות קוראים ב"ד.

ב. בן עיר שיצא לדרך, ובעת יציאתו היה בדעתו להיות ביום ט"ו בכרך, אזי אם נשאר שם עד יום ט"ו, הוי בכלל מוקף בן יומו, וגם אם יחזור לעירו ביום ט"ו, יקרא שם המגילה אם עדיין לא קרא בכרך, ויקיים כל מצות היום, דלענין פורים הוי מוקף בן יומו.

ג. ואם חזר ממחשבתו הקודמת, וחזר לעירו קודם יום י"ד, קורא ב"ד כבני עירו.

ד. אם בעת יציאתו מעירו לא היה בדעתו להיות בכרך ביום ט"ו, אזי גם אם לבסוף חזר ממחשבתו הראשונה ונשאר בכרך, קורא בכרך ביום י"ד כבני עירו. [נמצאנו למדים דכדי להיות פרוז או מוקף בן יומו צריך מחשבה ומעשה, גם שיחשוב בעת יציאתו מביתו באיזה מקום יהיה בזמן הקריאה, וגם צריך מעשה דהיינו להיות שם בפועל].

ה. והוא הדין בבן כרך שיצא לעיר, דאם בעת יציאתו מהכרך היה בדעתו להיות ביום י"ד בעיר, נעשה פרוז בן יומו וקורא ב"ד, וכתב הט"ז, דאם חזר לכרך קודם שהאיר יום י"ד, לא מועיל מחשבתו, ויקרא בט"ו כבני הכרך.

ו. ואם לא היה בדעתו בעת יציאתו מהכרך להיות ב"ד בעיר, אזי גם אם נשאר לבסוף בעיר, קורא בט"ו, ונכון שיחזור קודם לכניסת ט"ו לכרך.

ז. בן עיר שהיה בפורים ד"ד בעירו וקיים כל מצות היום כראוי, ורוצה להיות בפורים דט"ו

בכרך ולהתחייב שם גם כן במצות היום, יש אומרים דצריך שיסע לכרך בצהריים כדי שיהיה שם קודם השקיעה, ויש אומרים דדי שיסע לכרך בלילה.

ח. וההוראה למעשה הוא, דבן עיר אפילו הקדים לבוא לכרך קודם השקיעה דט"ו, לא יברך על קריאת המגילה בשם ומלכות, כדי לחוש לשיטת הריטב"א דסובר שרק מי שקר דירתו לגמרי לכרך נעשה מוקף בן יומו, ולא כשבדעתו לחזור לעיר לאחר פורים דט"ו.

ט. אולם בן כרך שהיה בעיר ב"ד וקיים שם כל מצות היום כראוי, וחזר לכרך בליל ט"ו, או בן עיר שהיה בכרך ב"ג, ובא לעירו בליל י"ד, חייבים בכל מצות היום, ומברכים על קריאת המגילה.

י. בן כרך שנמצא בעיר ביום י"ד ואינו פרוז בן יומו, לכתחילה לא יקרא המגילה להוציא בן עיר, ובדיעבד אם קרא, לדעת הפרי מגדים יצא. מאידך בן עיר שנמצא בכרך ביום ט"ו ואינו מוקף בן יומו, אינו מוציא בן כרך אפילו בדיעבד. [ע"פ שו"ע ומ"ב סימן תרפח, הליכות שלמה עש"ן, והוראת הגר"מ סירוטה].

ג. החייבים בקריאתה.

א. אחד אנשים ואחד נשים חייבים בקריאת המגילה.

ב. מחנכים הקטנים והקטנות לשמוע מקרא מגילה. ומנהג טוב להביא הקטנים לבית המדרש אם אין חשש שיפריעו לגדולים.

ג. לא תוציא אשה אנשים משום כבוד הציבור, ומשום לא פלוג אמרו שלא תוציא גם ליחיד כגון בעלה או בנה, אמנם אשה יכולה להוציא את חברתה.

ד. נשים שאינם שומעים קריאת המגילה בבית הכנסת, מברכות לשמוע מקרא מגילה.

ה. נער בר מצוה שאין ידוע אם הביא סימנים, בקריאת הלילה דהוי דרבנן יכול להוציא את כולם, ובקריאת היום שהוא מדברי קבלה והוי כעין דאורייתא, אינו מוציא.

ו. קטן לא יקרא להוציא גדול, דתרי דרבנן אינו מוציא חד דרבנן, ובשעת הדחק שאין מי שיקרא, יכול הקטן להוציא את הגדול. [שו"ע ומ"ב סימן תרפט, הגר"מ סירוטה].

ד. קרא כמה תיבות בעל פה. ודין מגילה שהשיטו בה תיבות.

א. לכתחילה צריך לקרותה כולה מתוך הכתב, ובדיעבד אם קרא מקצתה בעל פה יצא.

ב. אם השיט הסופר תיבות בתחילתה או בסופה, או ענין שלם אפילו באמצעיתה, וכן אם השיט יותר מחציה, או שרוב תיבותיה מטושטשות, הוי מגילה פסולה, ואינו יוצא בה ידי חובת קריאה, אם השיט רק חציה הוי מחלוקת הראשונים. [שו"ע ונו"כ סימן תרצ ס"ג].

ג. כתב השו"ע [שם] "אין מדקדקין בטעיותיה". וכתב המשנה ברורה, דאם קרא במקום נופל

נפל, או במקום יושב ישב, שנסתנה המשמעות מהווה לעבר, צריך לחזור לקרות התיבה כהוגן ומעכב אפילו בדיעבד.

ד. יש נוהגים לומר ב"להיות כל איש שורר" בשין ימנית ושמאלית. [מהרה"ק מהר"ש מעלזו זיע"א].

ה. מנהג החתם סופר לחזור על התיבות "להשמיד להרוג ולאבד" ולומר שוב, "להשמיד ולהרוג ולאבד". וכן "ואיש לא עמד בפניהם" חוזר לומר "ואיש לא עמד לפניהם".

ה. השומע מהבעל קורא האם נכון שיקרא יחד עמו או יותר טוב שישתוק.

א. מי שאין לו מגילה כשירה, לא יקרא את המגילה יחד עם הבעל קורא אלא ישמע וישתוק, והטעם, א', דיכול מי שעומד בסמוך לו לשמוע ממנו ולא מהבעל קורא והוא אינו יכול להוציא דאינו קורא ממגילה כשירה, ב', דאפשר שיהיה עסוק בקריאתו ולא יקשיב היטב.

ב. ואם יש לו מגילה כשירה, כתב הפרי מגדים דנכון יותר שיקרא בלחש יחד עם הבעל קורא, והוסיף בהגהות ברוך טעם, דמי שקורא בלחש יחד עם הבעל קורא יכוין להוציא את כל מי ששומע ממנו המגילה. [שו"ע ונו"כ שם ס"ד].

ו. מה יעשה כשלא שמע כמה תיבות מהבעל קורא.

אם לא שמע אפילו תיבה אחת לא יצא, ולכן אם לא שמע אפילו תיבה אחת וכל שכן כמה תיבות, יראה מיד לקרותם במגילה או אפילו בחומש, דבדיעבד יוצא גם במה שיקרא אותם התיבות אפילו בחומש. [מ"ב שם סק"ט בשם פמ"ג, והעיר הגר"מ סירוטה דמי שארע לו כן, יש לו להיזהר שימשיך לקרוא בחומש במקום שדילג עד שיגיע למקום שאוחז הבעל קורא, ולא יהיה בכלל הקורא למפרע].

ז. השומע קריאת המגילה כשהוא מתנמנם. או פנה לבו לדברים אחרים.

א. השומע קריאת המגילה כשהוא מתנמנם לא יצא, דבודאי חסר לו כמה תיבות שלא שמע. [שו"ע ומ"ב שם ס"ב].

ב. אם פנה לבו לדברים אחרים והסיח דעתו, אזי אם המגילה עדיין פתוחה לפניו במקום שקוראים ועוקב כל הזמן אחרי הקורא, יצא. [שו"ת ארץ צבי סמ"ה].

ח. הקורא לאחרים לאחר שיצא ידי חובתו מי מברך.

הקורא לאחרים לאחר ששמע קריאת המגילה ויצא ידי חובתו, לדעת המשנה ברורה [ס"י תרצב ס"ג] יכול הקורא לברך את כל הברכות שנית, גם אם השומעים יודעים לברך בעצמם, אמנם בשו"ת מנחת יצחק [ח"ג סימן נ"ג-נ"ד] כתב, דנכון יותר שאם השומעים יודעים לברך, שיברכו הם בעצמם, וכל שכן כשקורא לנשים לבד, דטוב יותר שיברכו בעצמם ברכת "לשמוע מקרא מגילה".

ט. מצות מתנות לאביונים.

א. יש אומרים דתחילה צריך לקיים מצות מתנות לאביונים, ושלכן הקדימו הטור והשו"ע להלכות

מתנות לאביונים קודם למשלוח מנות. [ליקוטי מהר"ח]. ויש אומרים דתחילה צריך לקיים מצות משלוח מנות, כסדר שנכתב במגילה, "ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים". [מקור חיים לחוות יאיר]. וכל זה דווקא כששניהם לפניו, או ששניהם אינם לפניו וצריך לחזר אחריהם, אמנם אם נמצא עני לפניו ורעהו אינו לפניו, לדעת כולם יתן תחילה מתנות לאביונים דאין מעבירין על המצות, וכן אם רעהו נמצא לפניו ועני אינו לפניו, יתן תחילה משלוח מנות לרעהו. [שו"ת בצל החכמה ח"ו ספ"א, הו"ד בפסקי תשובות סימן תרצד או"א, והביא שם עוד מהכף החיים, שע"פ סוד יש לקיים ב' מצות אלו דווקא לאחר התפלה, וגם לפי שברכת שהחיינו על המגילה עולה גם על שאר מצות היום, אמנם עכ"פ אין לדחות את העני בלא נתינה מטעם זה שהוא קודם התפלה, ע"ש].

ב. צריך לתת לכל הפחות ב' מתנות לב' עניים, דהיינו שיתן לכל אחד מהם מתנה אחת. [שו"ע סימן תרצד ס"א].

ג. לדעת הריטב"א [מגילה דף ז: ז:] די במתנה שווה פרוטה, ובמהרש"א [שם] כתב לתת מתנה חשובה.

ד. וההוראה למעשה, דשיעור המתנה צריך להיות לפחות בסכום כזה שיוכלו לקנות בה מנה לאכול לסעודת פורים. [הגר"מ סירוטה].

ה. בערוך השולחן [שם ס"ב] כתב, דכיון שאשתו

כגופו אזי אם מתכוין בנתינתו עליה, יצאה גם היא בנתינתו, ואין צריך לתת עוד ב' מתנות עבורה, ובקיצור שולחן ערוך [סימן קמב ס"ד] כתב, שלא יסמכו הנשים על נתינת בעליהן אלא יתנו הם לבד, וכן משמע משלוח המשנה ברורה [סימן תרצה סק"ה] שכתב: ומכל מקום יש להחמיר ליתן גם בשבילה.

ו. יש מצוות חינוך על האב ליתן מעות לבניו ובנותיו הקטנים כדי לתת מתנות לאביונים, וכל שכן לגדולים שמחויבים במצות. [פמ"ג סימן תרצה א"א סק"ד, חנוך לנער מהגר"י בלוי פכ"ז].

ז. וכתב במשנה ברורה [סימן תרצד סק"ג] בשם הרמב"ם דהגם שמעיקר הדין יוצא בב' מתנות לב' עניים, מכל מקום מוטב להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ובמשלוח מנות לרעיו, שאין שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים יתומים ואלמנות, ודומה לשכינה, שנאמר להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים.

ח. לא יתנם מכסף מעשר, ומה שמוסיף יותר מב' מתנות יכול ליתן ממעשר. [מג"א שם סק"א].

י. מצות משלוח מנות.

א. צריך לתת לכל הפחות לאדם אחד ב' מתנות הראויים לאכילה מיד, אפשר לשלוח ב' סוגי מנות שונים, או ב' מיני משקים שונים, ואפשר לשלוח מין אחד מאכל ומין אחד משקה.

ב. והטעם, בשו"ת תרומת הדשן [סק"א] כתב, כדי שיהא לכולם לאכול ולשמוח בשמחת פורים, ובעל המנות הלוי מר"ש אלקבץ כתב, כדי להרבות באהבה ואחוה שלום וריעות.

ג. יש אומרים דצריך שיהיה כל מנה בשיעור שראוי להתכבד בה. [א"א בוטשאטש שם, ערוך השולחן שם סט"ו]. ויש אומרים שכל מנה יהיה לכל הפחות בשיעור כזית. [שו"ת חסד לאברהם ספ"ג]. והנותן משלוח מנות לעשיר, כתב בבאיור הלכה [שם ד"ה חייב] דאפשר שלא יצא אם לא נתן כראוי לו.

ד. האם בעינין שליחות דוקא, בשו"ת בנין ציון [סימן מ"ד] הסתפק במצות משלוח מנות, דאפשר שצריך שליחות דוקא כדברי הכתוב "ומשלוח מנות", ולמעשה, דעת רוב הפוסקים שיוצאים לכתחילה גם אם שלח בעצמו.

ה. כתבו הפוסקים דאפשר לשלוח עם קטן, גם אם אינו בר שליחות, וכן מותר לשלוח עם נכרי, וכ"ק אדמו"ר מטהש זצ"ל עורר בזה, שאין מהנכון ליתן לנכרי יד וחלק במצוה. [נט"ג עש"ג].

ו. הנותן מתנות לאביונים ומשלוח מנות רק בליל פורים לא יצא, דעיקר מצותן אינה אלא ביום. [רמ"א ומ"ב סימן תרצה ס"ד].

ז. דין נשים וקטנים במשלוח מנות כדין מתנות לאביונים לעיל.

קול צהלה ורינה שפתינו אז תרננה

ברגשות הומים ובגיל ורננה, ברשות קהל עדת מי מנה, ובשם כל אמוני עם סגולה, ארשת שפתינו תערב להביע ברכת מזל טוב מהוללה, קדם איש סגולה, רב תבונות ורם המעלה, ספרא רבה, אוצר בלום מדע וחכמה בדברי הימים ובתולדות הצדיקים, איש האשכולות, מוגע אראלים ותרשישים, העומד לימין גליונו מיום היווסדה ועד היום הזה במסירות עילאית, ומעטר ומפאר את הגליון מדי שבת בשבתו בספורי קודש מרבוה"ק במדור "באהלי צדיקים" המשובח והנודע לתהילה, ה"ה ידידינו הנעלה והנכבד

הרה"ג ר' יאיר ויינשטוק שליט"א

נו"נ לרבוה"ק

לרגל יום טוב לבו בשמחת כלולות נישואי בנו יקירו החתן המו"מ בתורה וירא"ש, כליל המעלות, פאר המידות,

החתן משה ישראל הי"ו

מחשובי חבורת הבחורים ומבחיירי מפעל התורה 'הכיבוטא דרבי שמעון'

עב"ג הכלה המהוללה תח" בת מחותנו ידידנו הנכבד, נודע לשם ולתהילה בשדה החינוך, איש האשכולות, טוב לבו ונפשו מי ימלא

הרה"ח ר' שלמה אהרן הניג שליט"א

מפארי חסידי פינסק קארלין

בן ידידנו הנכבד, מקים עולה של תורה וחסידות, כביר המעש ומרבה להטיב, שמו מפארים, לו נאה כל תהילה,

הרה"ח המפואר רבי יעקב הניג שליט"א

מוקני ומפארי חסידי פינסק קארלין

**כֹּהֵן דְּבִשְׁמִיא, רְבוֹן עַלְמָא, יְהָא בְּסַעְדוֹ כָּל יוֹמִיא, דְּזוֹרוֹת יִשְׂרָאֵל וּמְבוֹרְכֵיהֶן
זְכוּתוֹ הַגְּדוּלָּה, תַּעֲמוּד לִפְנֵי שׁוֹכֵן מַעְלָה, שֶׁהַזְיוּג יִפָּה יַעֲלֶה, וְלֹהֲתַבְרָךְ מִשְׁמִים בְּרוֹב עוֹז
לְבָנוֹת בֵּית נֶאֱמָן בְּיִשְׂרָאֵל זֶרַע בְּרַךְ ה' יִהְיוּ הֵמָּה, בְּבִרְכַּה שְׁלִימָה, בְּלִי שִׁיעוֹר וּגְבוּל
טוֹב עֵין יְבוֹרֵךְ מִן הַשְׁמִים, לְרֵאוֹת בְּנֵי מִזְוֵנֵי וְחַיִּים, וְקִשְׁרֵי שֶׁל קִימָא כִּיחַד שְׁלֹא תִמּוּט
וְיִזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ מִפְּעֻלֵי לְטוֹבָה "בְּאֵהֱלֵי צְדִיקִים", עַד יִבְנֶה צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם, וְיִשְׁמַחְנָהּ בְּבָנֵיהֶן
בְּקִשְׁוֹתָיו לִפְנֵי נוֹרָא עֲלִילָה, יִתְקַבְּלוּ כָּל עַת תְּהִילָה, עַד יִזְכֶּה יַחַד לְגֵאוּלָּה, בִּימֵינוּ בְּקִרְבֵּי**

יתן ה' האלוקים שהזיווג יעלה יפה, יפרח ויוריק כגן רוה, ולבית נאמן יתהווה, לעד ישכנו השפע והברכה, נהורא נפישא רוב טובה, לאורך ימים ושנים דשנים ורעננים. יערב נא שפתותינו לפני אדון כל, שייזכה לרוות רוב תענוג ונחת דקדושה ממנו ומכל יוצ"ח, דורות ישרים מבורכים, זרע ברך ה', בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות לתפארת כל בית ישראל, אמן

**העליה לתורה בשב"ק בבית מדרשינו בית דוד ירושלים
שמחת החתונה ביום המישי באולם גולדן סקיי ביתר עילית
לידידי ומכריי אשמח לראותכם משתתפים בשמחת, ובשמחתכם ישמח ליבי גם אני
נא לראות הזמנה זו כאישית**

ברכת מולד טוב חמה ולגבית

על זאת שבחו אהובים ורוממו ידיים זמירות שירות ותשבחות מקרב לב הומה, ברגשי הוקרה והערכה בכוס מלא ברכת ה', מתוך רגשי גיל הלל והודאה, בסימן טוב ובמזל טוב, לכבוד ידינו הנעלה והנכבד, האי גברא יקרא, יקר שבערכין, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, משכיל אל דל, יושב באהלה של תורה, איש האשכולות, רב פעלים לתורה וחסד, מופלא בכל ג' עמודי העולם, תורה, עבודה, גמילות חסדים, ליבו פתוח כאלם לזולת, שמו הטוב הולך לפניו, מוקיר ורחים רבנן אוהב תורה ולומדיה, מחשובי אנ"ש ומסור בל"ג למען גליונו

הרה"ח ר' יהודה רייס שליט"א
 לרגל שמחת נישואי בנו החתן המופלג בתורה ויראת שמים עדין לגדולות כליל המעלות והמידות

הבה"ח פנחס מנחם הי"ו
 מחשובי תבורת הבחורים ומבכירי מפעל התורה חביבותא דרבי שמעון עב"ג הכלה החשובה תחי'

בת ידינו הנכבד האי גברא יקרא הנודע לשם ולתהילה מוכתר בכל מידה נכונה, מוקיר ורחים רבנן, משכיל אל דל, שמו הטוב הולך לפניו, אוהב תורה ולומדיה, מקים אהלה של תורה וחסד

הרה"ח ר' משה בצלאל הלפרנט שליט"א
 ולאביו ידינו הנכבד, הרבני הנגיד יושב באהלה של תורה

הרה"ח המפורא ר' יוסף חיים שליט"א
 ולחמיו ידינו הנכבד, הרבני יושב באהלה של תורה

הרה"ח המפורא ר' חיים שלמה לעוו שליט"א
 יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכו לראות רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

העליה לתורה בשב"ק בבית המדרש נחלת עקיבא גני גאולה רחוב תכלת מרדכי 8 ירושלים שמחת החתונה ביום רביעי באולם מרידיאן לונדון לידידי ומכרי אשמח לראותכם משתתפים בשמחת, ובשמחתכם ישמח ליבי גם אני נא לראות הזמנה זו כאשית

גם אני קבלתי ע"ע כהוראת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א:

המשקיף הוסיף זכויות ולברך 'ברכת המזון מתוך הסידור'

שישועת הכלה והפרט

ברכת מולד טוב חמה ולגבית

נדבת ידינו הנכבד והנעלה האי גברא יקרא, הנודע לשם ולתהילה בשדה החינוך, ידיו רב לו בתורה וחסידות, לן בעומקה של תורה יראת ה' היא אוצרו

הגה"ח ר' צבי פוקס שליט"א
 ולבנו ידינו הנכבד, לן בעומקה של תורה

הרה"ח ר' ישראל שליט"א
 ר"מ בשיבת אורחות לימוד

לרגל שמחת הולדת הנינה הנכדה
 בת לחתנו נכדו האברך החשוב

הר"ר צבי פריינד הי"ו
 יה"ר שיוכו לרות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מולד טוב חמה ולגבית

נדבת ידינו הנכבד האי גברא רבה בר אוריין ובר אבהון אוצר כלי חמדה, חריף ובקי במכמני התורה והחסידות

הגה"ח ר' חיים אליעזר פרנקל שליט"א
 ראש הכולל רוב מרכז 'אש קודש פיסצנא' חתן ידינו הנכבד אשר הקים אהלה של תורה וחסד זכה לקרבה יתירה מרבוה"ק זיע"א

הרה"ח המפורא ר' נתנאל רדזינר זצ"ל
 לרגל שמחת נישואי נכדתו הכלה החשובה תחי'

בת לבנו ידינו הנכבד האברך החשוב **הרה"ח אברהם שליט"א**

עב"ג החתן המופלג בתורה ויראת שמים עדין לגדולות כליל המעלות והמידות

הבה"ח יחזקאל שטרן הי"ו
 יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכו לראות רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

שמחת החתונה ביום שלישי באולם הכרמים בבית שמש לידידי ומכרי אשמח לראותכם משתתפים בשמחת, ובשמחתכם ישמח ליבי גם אני נא לראות הזמנה זו כאשית

נדבת ידינו הנכבד

האי גברא יקרא יקר שבערכין מוכתר בכל מידה נכונה כליל המעלות והמידות, אוהב תורה ולומדיה, שמו הטוב הולך לפניו, מחשובי אנ"ש

הרה"ח ר' ישראל דובדבני שליט"א
 לכבוד פורים

ולכבוד יומא דהילולא קדישא של כ"ק רביה"ק רבי אלעזר מנחם מנדל זיע"א

זכות רבוה"ק זיע"א וזכות זיכוי הרבים יעמוד לו להתברך בכל מילי דמיטב שפע ברכה והצלחה בכל מעשה ידיו ונחת מכל יוצ"ח

ברכת מולד טוב חמה ולגבית

בלב מלא ושמחה וגילה בקול צהלה ורינה והדרת כבוד תבענה שפתינו בהלל והודאה נשגור בזה ברכותינו המאליפות מעומק חדוותא דליבא מולא טבא וגדיא יאה קדם

הרה"ח רבי שלמה באכור שליט"א
 ר"מ בשיבת 'מאור התורה'

בן ידינו הבלתי נשכח

הגה"ח רבי אליהו זצלה"ה
 חדב"ג כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א

לרגל שמחת הכנס בנו יניק וחכים

כמר שמעון נתן נטע הי"ו לעול תורה ומצוות

והברכה אחת לאמו הרבנית הצדקנית תליט"א יה"ר שיוכו לרות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מולד טוב חמה ולגבית

נשגור באת קדם ידינו הנכבד האברך המופלא שבערכין, ח"ב טובא, בקי במכמני התורה והחסידות, המפענח נעלמים בלשון לימודים ומוציא לאור תעלומות חכמה, משנ"ן נותן ונוט"ע דברי אלוקים חיים, במסירות וחיבבות עלה הר אלוקים הר בשן לחצוב מרגליות טובות, זולה ומשקה מנחל מפכה מים איתנים מתורתו של כ"ק אדמו"ר זיע"א. יורה דעה ויבין שמועה לברא כל חמירא

הרה"ח מנחם מנדל גוטמן שליט"א
 מהדיר ומדפיס ספר הק' הר בשן של כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א ועליו חונה מה שהוסיף ביאור מקיף ומפלאי 'מבשן אשבי' רב ודיין בקהלתנו

ולאביו ידינו הנכבד והנעלה האי גברא רבה, בר אוריין ובר אבהון, אוצר כלי חמדה, חריף ובקי במכמני התורה והחסידות, שוקד על התורה ועל העבודה יזמם ולילה

הנאמן רבי **חיים אלעזר שליט"א**
 מרבני קהילתנו

מג"ש בדף היומי בבית מדרשונו בב"ב ור"מ בשיבת נדבורנה לרגל שמחת הולדת הבת הנכדה שתחי' והברכה אחת היא לזקנינו

לוי שליט"א
 הרה"ח המפורא ר' יה"ר שיוכה לרות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, אמן

'אוהל מועד' לאלפים ורבבות

"הרי החשבון מגיע לכדי 7,356,000 מצוות שמקיים בשעה אחת של לימוד תורה. וכך זה הוא בלומד תורה בשאר ימות השבוע, אבל הלימוד תורה בשבת גדולה מעלתו עשרת מונים, כדאיתא ב'בן איש חי' (בפתיחה לפרשת שמות - שנה ב') 'כתבו המקובלים ז"ל, הדגול הפועל הנעשה מעסק התורה ביום שבת אלף פעמים יותר מן הנעשה מעסק התורה של ימי החול'."

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, שיעור אוה"ח הקדוש פ"י ויקרא)

יהודי יקר! בתרומה לגיליון 'אוהל מועד' שאלפי יהודים ברחבי העולם הוגים בו מדי שבת בשבתו, מתעוררים ומתחממים לאור תורתם של רבוה"ק, רבבות דקות לימוד תורה החשובות 'אלף פעמים יותר מן הנעשה מעסק התורה של ימי החול' נזקפות ועומדות לזכותך ולהצלחתך בכל העניינים!

היות והוצאות הגיליון מידי שבוע בשבוע כרוכות בטרחות גדולות ובהוצאות כספיות מרובות

אבקש שכל אחד ואחד ישתתף בהוצאות הגדולות לזיכוי הרבים

וזכות זיכוי הרבים יעמוד לכם להתברך בכל מילי דמיטב שפע ברכה והצלחה בכל מעשה ידיכם ונחת מכל יוצ"ח

לתרומות: **בנדרים פלוס ע"ש אהל מועד,**

או **אצל הרב אהרן לוסטטיג**

משב"ק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ניתן לקבל את הגיליון בכתובת מייל: 643883@gmail.com

מהדורת ביתר לזכות צבי בן מרים ומשפחתו וכי"ח הצלחה גדולה ברוחניות וגשמיות